

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы

АНАЛИТИКАЛЫҚ ЕСЕП

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА БОЛОН ПРОЦЕСІНІҢ ҰСТАНЫМДАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

2019 жыл

Нур-Сұлтан қаласы, 2019 жыл

Қазақстан Республикасында Болон процесінің ұстанымдарын жүзеге асыру жөніндегі талдау есебі, 2019 жыл. – Нұр-Сұлтан, ҚР БҒМ Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы, 2019. 66 б.

Қазақстан Республикасында Болон процесінің **ұстанымдарын** жүзеге асыру жөніндегі талдау есебі Қазақстанның Жоғары және Жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруін дамытудың негізгі мәселелерін Болон процесінің параметрлерін жүзеге асыру контексінде көрсетеді.

Талдау есебін дайындаған кезде Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы жүргізген мониторингтік зерттеулер нәтижесінде алынған мәліметтер, сондай-ақ ресми дереккөздердің мәліметтері пайдаланылды.

Ұсынылып отырған материал академиялық қоғамдастық пен Жоғары және Жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру саласындағы сарапшыларға арналған.

Талдау есебі Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығының интеллектуалдық меншігі болып табылады. Түпкі деректемеге сілтеме жасамастан, мәтінді кез келген нысанда, соның ішінде ішінара көшіруге тыйым салынады.

© ҚР БҒМ Болон процесі және академиялық
ұтқырлық орталығы, 2019

МАЗМҰНЫ

I БӨЛІМ. СТУДЕНТТЕРДІҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ҰТҚЫРЛЫҒЫ	4
1.1. Студенттердің сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы.....	4
1.2. Сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы.....	8
1.3. Білім алушылардың ішкі академиялық ұтқырлығы	11
II БӨЛІМ. ШЕТЕЛДІК МАМАНДАРДЫ ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТТЕРІНІҢ ЖОҒАРЫ МЕНЕДЖМЕНТТІГІНЕ ҚАБЫЛДАУ	13
2.1. Шетелдік топ-менеджерлерге сауалнама жүргізу қорытындылары.....	15
2.2. Шетелдік топ-менеджерлердің тиімділігі мониторингінің қорытындылары.....	16
III БӨЛІМ. ШЕТЕЛДІК МАМАНДАРДЫ ОҚЫТУ ҚЫЗМЕТІНЕ ТАРТУ	20
3.1. Бюджет қаражаты есебінен шетелдік мамандарды (ПОҚ) тарту.....	20
3.2. Шетелдік мамандарды бюджеттен тыс қорлардан тарту.....	22
3.3. ҚР оқытушылар құрамының сыртқы академиялық ұтқырлығы.....	23
IV БӨЛІМ. ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТТЕРІНІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ	25
4.1. Халықаралық шарттар.....	25
4.2. Шетелдік студенттер.....	26
4.3. Халықаралық жобалар.....	29
V БӨЛІМ. ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК АСПЕКТІСІНІҢ ДАМУЫ (ОҚЫТУҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗУ, ҚОСЫМША)	30
VI БӨЛІМ. БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ ЖӘНЕ ҚОС ДӨРЕЖЕЛІ БАҒДАРЛАМАЛАР	35
6.1 Бірлескен білім беру бағдарламаларын іске асыру	35
6.2. Қос дипломды бағдарламаларды жүзеге асыру	37
VII БӨЛІМ . ҮШ ТІЛДЕ ОҚЫТУ	39
VIII БӨЛІМ. ОНЛАЙН КУРСТАР (ЖАОК)	46
IX БӨЛІМ. MINOR БАҒДАРЛАМАЛАР	48
ҚОРЫТЫНДЫЛАР	53
ҰЛТТЫҚ ДЕҢГЕЙДЕГІ ҰСЫНЫСТАР	60
ИНСТИТУЦИОНАЛДЫ ДЕҢГЕЙДЕГІ ҰСЫНЫСТАР	63

РАЗДЕЛ I. СТУДЕНТТЕР ҰТҚЫРЛЫҒЫН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТАЛДАУ ЖҮЙЕЛЕРІ

1.1. Студенттердің сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы

Студенттердің академиялық ұтқырлығын қорытынды мониторинг аясында Орталық студенттердің ұтқырлығының халықаралық талдау жүйелерін зерттеді.

EUROSTAT – Еуропалық Одақтың статистика бюросы (Люксембург) келесі көрсеткіштер бойынша халықаралық статистиканы жүргізеді (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/data/database>). Бұлар:

- академиялық ұтқырлық бойынша оқуды аяқтаған және Еуропалық біліктілік шеңберінде (бұдан әрі - ЕБШ) 5 деңгейге сәйкес келетін қысқа мерзімді білім алушылардың саны;

- академиялық ұтқырлық бойынша оқуды аяқтаған және ЕБШ-де 6 деңгейге сәйкес келетін бакалавриат немесе оған теңестірілген деңгейде білім алушылардың саны;

- академиялық ұтқырлық бойынша оқуды аяқтаған және ЕБШ-де 7 деңгейге сәйкес келетін магистратура немесе оған теңестірілген деңгейде білім алушылардың саны;

- академиялық ұтқырлық бойынша оқуды аяқтаған және ЕБШ-де 8 деңгейге сәйкес келетін бакалавриат немесе оған теңестірілген деңгейде білім алушылардың саны.

Еуропалық жоғары білім тізілімі (ETER) 17 миллионнан астам студенттерді қамтыған 32 елдің 2465 университеті туралы ақпарат береді (<https://www.eter-project.com/#/search>)

ETER мәліметтер базасында оқу үшін мемлекеттік шекарадан өткен ұтқыр студенттердің саны мен үлесі туралы ақпарат бар. *Ұтқыр студенттер деп оқу елінде туған шетел азаматтары, сондай-ақ орта білім туралы диплом алғанға дейін елден кеткен азаматтар саналмайды.*

Сонымен қатар ұтқырлықтың екі түрі бар:

- **кредиттік ұтқырлық (credit mobility)** – студенттердің академиялық кредиттерді меңгеру мақсатында шетелде уақытша оқитын ұтқырлық;

- **дәреже алу мақсатындағы ұтқырлық (degree mobility)** – студенттердің шетелде оқуын аяқтау үшін ЖОО-ға қабылданатын ұтқырлық.

EUROSTAT статистикалық анықтамаларына ETER және ЭЫДҰ мәліметтері сәйкес келеді.

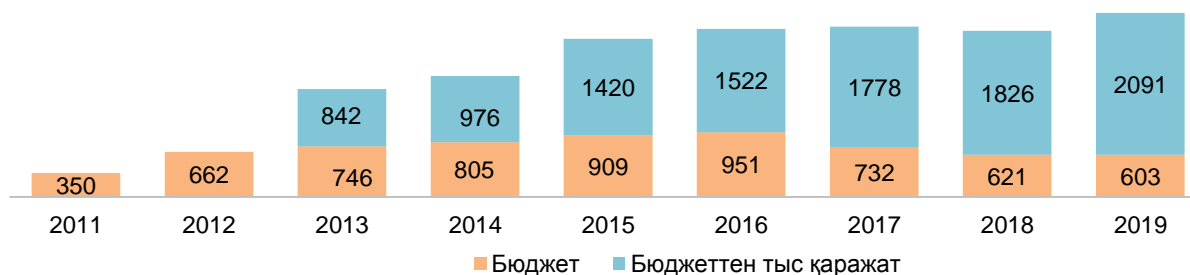
ЭЫДҰ «Білімге көзқарас, 2019» жылдық есебінде халықаралық және шетелдік студенттердің тұжырымдамалары нақты айқындалған. Халықаралық студент дегеніміз - академиялық дәреже алу үшін келген басқа елдің азаматы болып табылатын студент. Шетелдік студент дегеніміз - басқа елдің азаматы болып табылатын, бірақ оқу елінде ұзақ уақыт тұратын адам (ықтияр хат).

ЭЫДҰ бұлардың құрамына қашықтықтан оқыту студенттерін, әсіресе жалпыға бірдей онлайн ашық курстары студенттерін, сонымен қатар оқу үшін күн сайын шекарадан өтетін студенттер және оқу жылы ішінде қысқа мерзімді алмасулар кірмейді.

Қорытынды бақылау **кредиттік академиялық ұтқырлық** бойынша ұсынылған.

ҚР БҒМ қаражаты және бюджеттен тыс қаражат есебінен сыртқы шығыс академиялық ұтқырлық бағдарламасына қатысқан қазақстандық білім алушылардың жалпы саны 8 жыл ішінде 14 140 адамды құрады (сурет 1).

1-сурет. Білім алушылардың сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы, адам

2019 жылы **2650** білім алушы, бұл **2018** жылмен салыстырғанда **203** адамға көп. Оның ішінде ұлттық ЖОО – 760, мемлекеттік – 689, акционерлік – 546, халықаралық – 41, жеке меншік – 614 адам жіберді (қосымша 1). ЖОО сыртқы шығыс ұтқырлығын қаржыландыру көздері - студенттер немесе ЖОО қаражаты, серіктес университеттің баламалы алмасу, қабылдаушы ЖОО қаражаты, түрлі халықаралық гранттық бағдарламалар (кесте 1).

Кесте 1. ЖОО сыртқы шығыс ұтқырлығын қаржыландыру көздері, адам.

№	Қаржыландыру көздерінің атауы	2018	2019
1	Студенттің өз қаражаты	843	1087
2	Бюджет	621	559
2	ЖОО бюджеттен тыс қаражат	266	317
3	Эрасмус +	171	150
4	ЖОО аралық келісім	355	135
5	Басқа халықаралық гранттық бағдарламалар	191	402
Барлығы:		2447	2650

Б
ю
д
ж
ет
т
ен
т
ы
с
қ
а
р
а
ж
а
т

есебінен оқуға жіберілген студенттердің (2091 адам) жалпы статистикасына барлық деңгейлер кіреді (бакалаврлар - 1808, магистранттар - 235, докторанттар - 21, интерндер - 21, резидентура студенттері - 6).

Студенттердің жеке қаражаттары - бұл ең көп таралған балама қаржыландыру көзі (2018 ж. - 46%, 2019 ж. - 51,9%). Жыл сайын қазақстандық студенттер үшін негізгі білім алу тілі - ағылшын (62%) (Еуропа аймағы), орыс тілі (24,3%).

Қазақстандық студенттердің көпшілігін қабылдаушы аймақ - Еуропа - 1229. ТМД елдері - 677, Оңтүстік-Шығыс Азия - 360, АҚШ - 28, басқалары - 356 адамды қабылдады (кесте 2).

Кесте 2. Білім алушылардың сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы, %

Страна	2018	2019
Польша	423	457
Литва	103	120
Германия	112	102
Латвия	79	80
Франция	109	80
Чехия	82	61

Қазақстаннан студенттердің көп санын қабылдайтын Оңтүстік-Шығыс Азия елдері - Оңтүстік Корея (39,2%) және Қытай (38,4%) (кесте 3).

Кесте 3. Оңтүстік-Шығыс Азия елдері бойынша Қазақстан студенттерін қабылдайтын жетекші елдер, адам

Мемлекет	2018	2019
Ресей	362	453
Қырғызстан	40	73
Беларуссия	68	128
Өзбекстан	42	12
Әзірбайжан	6	18

Білім салалары тұрғысынан 2018 және 2019 жылдардағы жетекші бағыт «Бизнес, менеджмент және құқық» (кесте 4).

Кесте 4. Білім салалары бойынша білім алушылардың сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы, адам

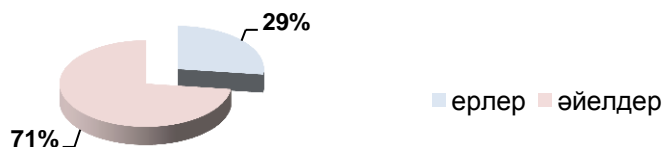
Бағыт атауы	2018	2019
Бизнес, басқару және құқық	605	571
Педагогикалық Ғылымдар	505	554
Инженерия	309	381
Өнер және гуманитарлық ғылымдар	403	290
Медицина	66	226
Акт	143	188
Жаратылыстану ғылымдары	114	177
Әлеуметтік ғылымдар	71	142
Қызметтер	123	98
Ауыл шаруашылығы	77	54
Ветеринария	31	13
Барлығы	2447	2694

Контингенттің сапалық құрамының көрсеткіштерін талдау сыртқы шығыс академиялық ұтқырлықты іске асыруда **білім алушылардың әлеуметтік-осал**

санаты іс жүзінде ұсынылмағанын (көп балалы отбасынан – 8 адам, 7 жетім және мүгедектік дәрежесі бар 3 адам) көрсетеді.

Гендерлік аспектіде академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде 659 әйел жынысты, 248 ер жынысты білім алушылармен қамтылған (сурет 2).

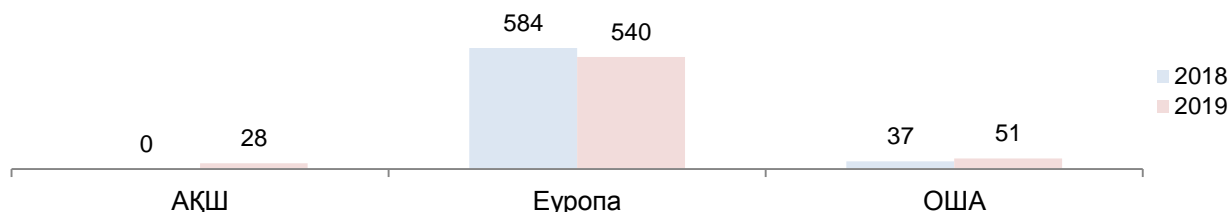
Сурет 2. Гендерлік жағдай бойынша студенттердің сыртқы академиялық ұтқырлығы, %

Бюджет қаражаты есебінен студенттердің сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы

Академиялық ұтқырлық бағдарламасына қатысу үшін бюджеттік қаражат есебінен 2019 жылы ҚР БҒМ 44 азаматтық ЖОО анықталды (ұлттық – 5, халықаралық – 1, мемлекеттік – 25, акционерлік – 7, жеке – 6). Бөлу жоспарына сәйкес академиялық ұтқырлық шеңберінде білім алушыларды шетелге жіберуге арналған жалпы орын саны – 600 (тек бакалавриат), оның ішінде Еуропа - 500, АҚШ - 50, Оңтүстік-Шығыс Азия (ОША) - 50. ҚР БҒМ қаражаты есебінен бағдарламаны іске асыруға арналған қаржыландыру көлемі - 646 011 000 теңге (ҚР БҒМ 17.01.2019 ж. №18 бұйрығы) (сурет 8).

Сурет 8. Білім алушылардың сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы бағдарламасы бойынша орындар санын бөлу, адам

Орталық бюджеттік қаражат есебінен академиялық ұтқырлық бағдарламасына қатысу үшін үміткерлерді іріктеу бойынша құжаттарды екі кезеңді қабылдауды жүзеге асырды (наурыз және мамыр). Жұмыс қорытындысы бойынша үміткерлерді іріктеу жөніндегі конкурстық комиссияның 2 отырысы өткізілді (2019 жылғы 9 сәуір және 11 маусым). Отырыс қорытындысы – ҚР БҒМ «Академиялық ұтқырлық шеңберінде шетелге оқуға жіберу туралы» 22.04.2019 ж. № 163 және 24.06.2019 ж. № 281 бұйрықтары.

Комиссия отырыстарының нәтижелері Орталықтың сайтында орналастырылған (https://enic-kazakhstan.kz/ru/academic_mobility/news).

2019 жылдың 17 қыркүйегінде №419 ҚР БҒМ бұйрығымен орындар саны қайта бөлінді: АҚШ – 28, Еуропа – 540, ОША – 51. Барлығы – 619 орын.

2019 жылы **603** студент бюджеттік қаражаттан жіберілді: АҚШ – 28, Еуропа - 40, Оңтүстік-Шығыс Азия - 15.

2019 жылғы 7-18 қазан аралығында Орталық академиялық ұтқырлық мәселелері бойынша студенттерге сауалнама жүргізу және кеңес беру үшін Қазақстан Республикасының университеттеріне жұмыс сапарлары жүзеге асырылды.

Интернеттегі сауалнамада 9 сұрақ бар (<https://docs.google.com/forms/d/1fezg3HzSH6AUbALUYknmfzp1gCHJulHbcmWNQUP5oNY/edit>). Сауалнамаға Қазақстанның 36 жоғары оқу орындарынан 375 адам қатысты. Респонденттердің сапалы құрамы келесідей: бакалавриат білім алушылары - 334 адам, магистранттар - 30, докторанттар - 11.

146 респондент (**38,9%**) сыртқы шығыс академиялық ұтқырлық аясында оқытуды ұйымдастыруда қиындықтармен кездеспегендігін атап өтті. Сонымен бірге студенттер серіктес шетелдік университетте (108 адам) жеке оқу жоспарын құруда қиындықтарға тап болғандықтарын айтты. 63 адамда өз университетінде кредиттерді қайта есептеуде қиындықтар туындаған. Сонымен қатар, 49 студент көптеген пәндерді қайта тапсыруға мәжбүр болған. С.Торайғыров ат. ПМУ, Е.А. Бөкетов ат. ҚарМУ, С.Қозыбаев ат. СҚМУ, ҚБТУ, Жұбанов ат. АрМУ сияқты университеттердегі студенттердің 30% академиялық мәселелерге тап болды.

Респонденттердің **16,5%** виза, сақтандыру және билет алудақындықтар туындағанын атап өтті. Біріншіден, студенттер өздерінің аймағында елдердің консулдық өкілдіктерінің жоқтығын және көлік шығындарын жабу үшін қосымша қаражат бөлу қажеттілігін айтады.

375 респонденттің 121 бюджет қаражаты есебінен шетелде білім алды. Олардың ішінде 43 адам (**36%**) қаржылық есеп берумен байланысты қиындықтарға тап болды (А.Жұбанов ат. АрМУ, ҚарМТУ, Е.Бөкетов ат. ҚМУ, С.Торайғыров ат. ПМУ, С.Қозыбаев ат. СҚМУ, ҚАЕУ, Оспанов ат. БҚМУ, АЭБУ). Бұл - жоғары оқу орындарының Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі ұсынған шығын баптарына өзгеріс енгізе алмауына байланысты (ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2019 жылғы 29 қаңтардағы № 14-4 / 96 хаты). Бұл өз кезегінде бөлінген қаражаттың толық игерілмеуіне және студенттің қосымша қаражат жұмсауына алып келеді.

Студенттердің 6,4% серіктес жоғары оқу орындарының тізімін кеңейту қажеттігін атап өтті. Кредиттік ұтқырлық бағдарламасы бойынша студенттер жіберілген университеттердің тізімі келтірілген (қосымша 3). Сонымен қатар респонденттер бюджеттік қаражат есебінен академиялық ұтқырлық аясында аймақтардың тізімін кеңейту қажеттілігін көрсеткен. Оған Бразилия (THE рейтингінде 46 университет) және Канада (THE рейтингінде 30 университет) сияқты елдерді қосу ұсынылады.

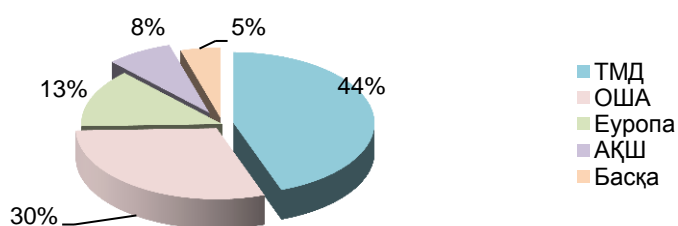
170 адам (**45%**) шетелде тұрудың жоғары құнын атап өтті, бұл қосымша шығындардың қажеттілігіне әсер етеді. Қосымша несиелік ұтқырлық шеңберінде студенттерге стипендия сияқты шығындар бабын қосу ұсынылады.

1.2. Сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы

2019 жылы сыртқы кіріс ұтқырлығының көрсеткіші 2018 жылмен салыстырғанда шамалы (2019 ж. - 681, 2018 ж. - 637 білім алушы). Оның ішінде 604 - бакалаврлар, 68 - магистранттар, 7 - докторанттар, 2 - ординатура студенттері. Академиялық ұтқырлықтың ең жоғары көрсеткіштері ұлттық университеттерде (301 адам); мемлекеттік – 85, акционерлік – 118, халықаралық – 11 және жеке меншік – 166.

Қазақстанның жоғары оқу орындарында білім алғысы келетіндердің ең көп өкілдігі ТМД (303 адам) болып табылады (сурет 4).

Сурет 9. Білім алушылардың сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы, 2019 ж., %.

Еуропа елденен 90, АҚШ - 52, ОША – 205, басқалары- 31 (кесте 5,6,7). Академиялық ұтқырлық бойынша шетелдік студенттер саны 2018 жылы аймақтар бойынша: ТМД - 324, SEA - 196, Еуропа - 57, АҚШ - 28, басқалары - 32.

Кесте 5. Білім алушылардың ТМД елдері бойынша сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы, адам

Страна	2018	2019
Ресей	131	140
Киргизия	72	81
Таджикистан	108	42
Узбекистан	-	28
Белоруссия	5	11
Украина	-	1
Барлығы	316	303

Кесте 6. Білім алушылардың ОША елдері бойынша сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы, адам

Страна	2018	2019
Китай	131	122
Япония	-	41
Корея	53	22
Сингапур	6	8
Гонког	-	5
Малайзия	5	4
Индия	-	2
Вьетнам	-	1
Барлығы	195	205

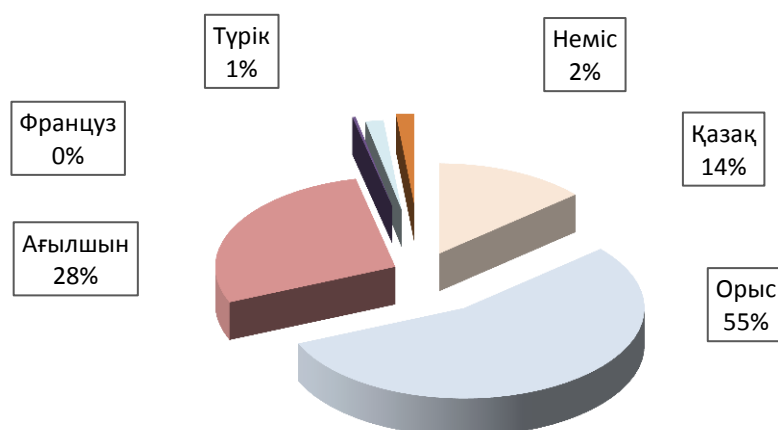
Кесте 7. Білім алушылардың Еуропа елдері бойынша сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы, адам

Страна	2018	2019
Германия	4	46
Франция	23	21
Швеция	1	4
Испания	3	3
Нидерланды	10	3
Бельгия	-	3
Италия	6	2
Сербия	-	2
Дания	1	1
Польша	1	1

Швейцария	1	1
Литва	-	1
Чехия	1	1
Норвегия	1	1
Барлығы	52	90

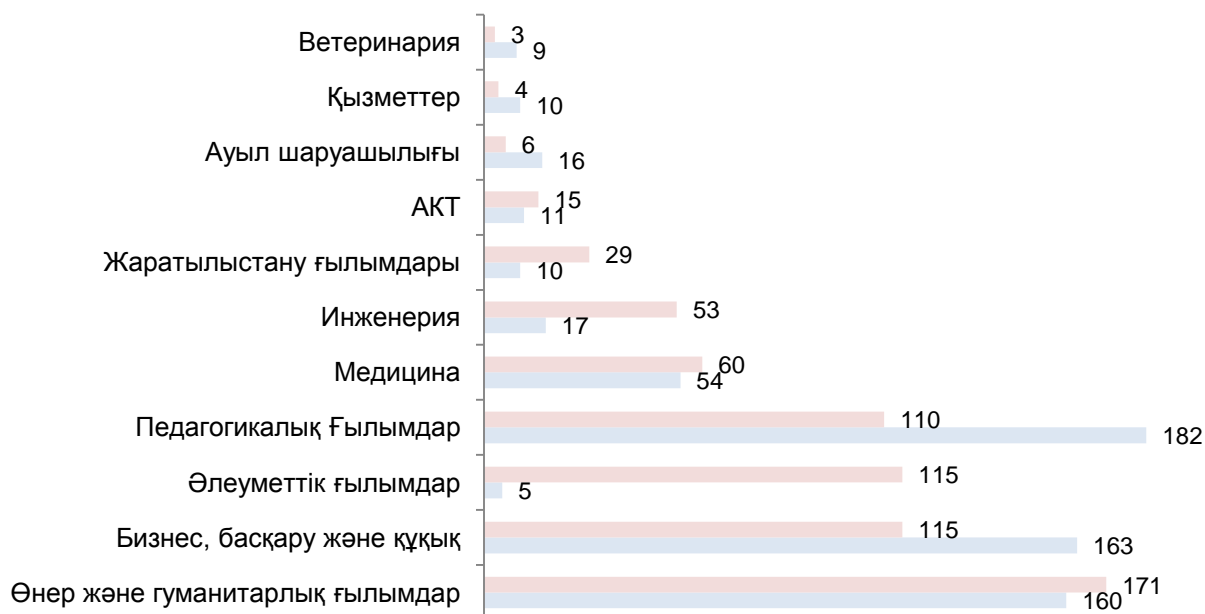
Еуропалық елдерден Германия, Азия елдерінен -Қытай, ТМД елдерінен – Ресей білім алушылары көп жіберілген. Тиісінше, шетелдік студенттер білім алу тілі ретінде орыс тілін таңдауы басым - 374 адам (54,9%) (сурет 5).

Сурет 13. Білім алу тілі бойынша білім алушылардың сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы, 2019, %

Білім беру бағдарламаларында шетелдік білім алушылардың қызығушылығы «Өнер және гуманитарлық ғылымдар» (25%) сияқты білім беру саласымен байланысты. Осындай білім алушылардың ең аз саны ауыл шаруашылығы (0,9%), қызметтер (0,6%) және ветеринария (0,4%) білім беру бағдарламаларында (сурет 14).

Сурет 6. Білім беру салалары бойынша білім алушылардың сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы жөніндегі мәліметтер, адам

Білім алушылардың сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығы студенттер мен ЖОО қаражаты, халықаралық гранттық бағдарламалар есебінен жүзеге асырылады (кесте 8).

Кесте 8. Білім алушылардың сыртқы кіріс академиялық ұтқырлығын қаржыландыру көздері, адам

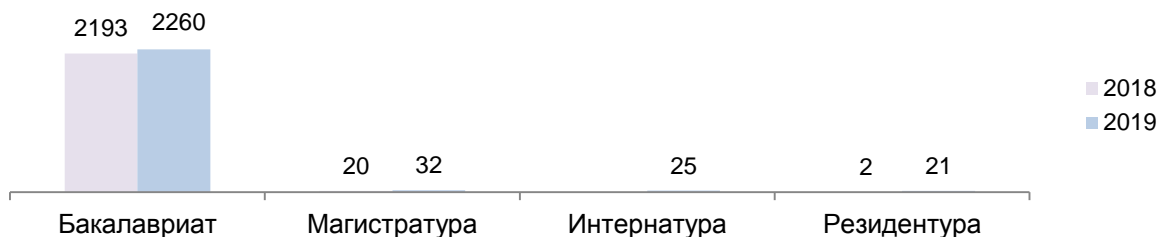
№ п/п	Көздердің атауы	ГОД	
		2018	2019
1	ЖОО аралық келісім	296	97
2	Студенттердің қаражаты	190	323
3	Жіберуші ЖОО бюджеттен тыс қаражаты	95	167
4	Халықаралық бағдарламалар (Мевлана, Орхун, Эразмус+ және т. б.)	56	94
Барлығы		637	681

Осы бағдарламаны ұйымдастырудың негізгі механизмдері жыл сайын серіктес ЖОО арасындағы алмасу және студенттердің қаражаты есебінен оқу төлемі болып табылады.

1.3. Білім алушылардың ішкі академиялық ұтқырлығы

2019 жылы ЖОО ішкі академиялық ұтқырлық бойынша **2338 адамды** жіберді, оның ішінде бакалаврлар - 2260, магистранттар - 32, интерндер – 25, резидентура студенттері – 21. 2018 жылы мұндай білім алушылар саны **2215** құрады: бакалаврлар - 2193, магистранттар - 20, резидентура студенттері - 2 (сурет 7).

Сурет 7. Білім алушылардың ішкі академиялық ұтқырлығы, адам

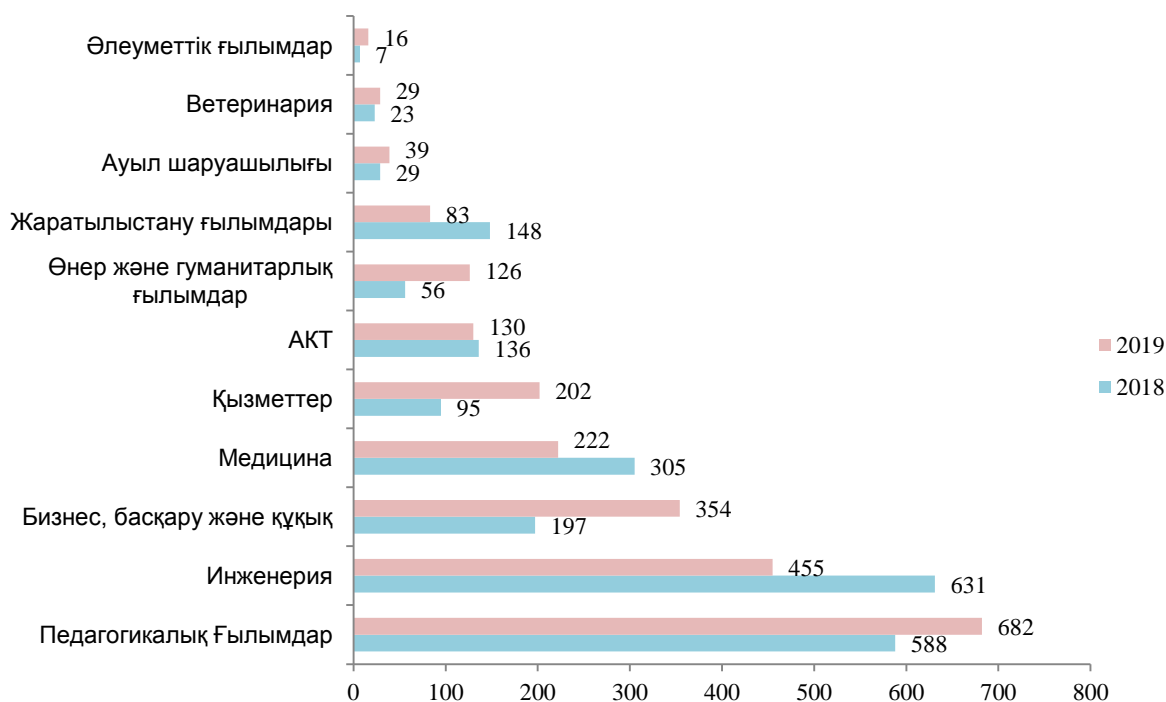

Ішкі академиялық ұтқырлық бағдарламаларын елдің 60 - тан астам жоғары оқу орны белсенді жүзеге асырады (жіберуші ЖОО ретінде - 68 және қабылдаушы ЖОО ретінде - 58). Мемлекеттік ЖОО ішкі академиялық ұтқырлық бағдарламасы бойынша білім алушылардың жартысынан көбі **1269** адамды (57%) жіберді. Жоғары көрсеткіш Қарағанды қаласының жоғары оқу орындарында байқалады (31%). Бұл өңірдегі жоғары оқу орындары арасында осы бағдарламаны жүзеге асырумен байланысты.

Акционерлік жоғары оқу орындарының ішінде жіберілген білім алушылардың ең көп саны Алматы технологиялық университетінде (67 адам). Жіберілген оқушылар саны бойынша жеке меншік жоғары оқу орындарының ішінен Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті көш бастап тұр (128 адам).

Білім беру салалары бойынша «Педагогикалық ғылымдар» (32%) басым бағыт болып табылады (сурет 16). 2018 жылы «Педагогикалық ғылымдар» бағыты екінші орынды 26,5% алды, бірінші орын – «Инженерия» бағыты 28%.

Сурет 8. Білім беру салалары бойынша білім алушылардың ішкі академиялық ұтқырлығы, адам

Ішкі академиялық ұтқырлықты қаржыландырудың негізгі көздері білім алушылардың және ЖОО қаражаты, жоғары оқу орындары арасындағы алмасу, ЖОО гранты болып табылады (кесте 9).

Кесте 3. Студенттердің ұтқырлығын қаржыландырудың баламалы көздері

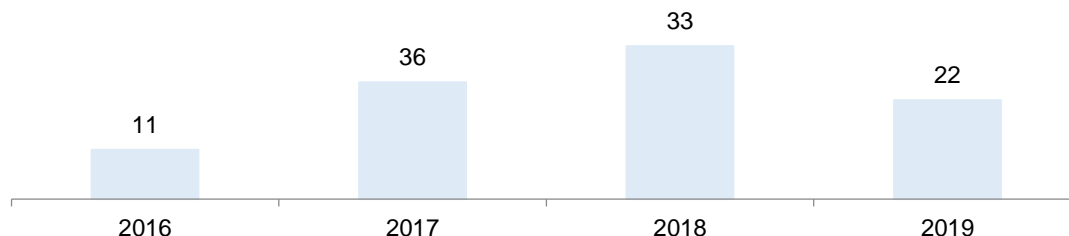
№	Қаржыландыру көзі	2018	2019
1	ЖОО аралық келесім	797	687
2	Студенттердің қаражаты	862	1363
3	ЖОО қаражаты	542	207
5	ЖОО гранты	14	81
Барлығы		2215	2338

Білім алушылардың ішкі академиялық ұтқырлығы студенттердің қаражаты және ЖОО аралық ынтымақтастықтың арқасында дамып келеді (45%). Бұл тенденция 2018 жылға да тән.

II БӨЛІМ. ШЕТЕЛДІК МАМАНДАРДЫ ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТТЕРІНІҢ ЖОҒАРЫ МЕНЕДЖМЕНТТІГІНЕ ҚАБЫЛДАУ

Бағдарламаны іске асырудың төрт жылында қазақстандық жоғары оқу орындарына барлығы 93 шетелдік топ-менеджерлер тартылды (сурет 1).

Сурет 1. Қазақстанның жоғары оқу орындарына мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен тартылған шетелдік топ-менеджерлердің саны, адам

2019 жылы ҚР БҒМ 2019 жылғы 17 қаңтардағы №19 бұйрығымен жоғары оқу орындарының топ-менеджментіне тарту үшін шетелдік мамандардың санын бөлу жоспары бекітілді (23 қазақстандық жоғары оқу орындарына 25 маман). 2019 жылы 3 сәуірде ҚР БҒМ №136 бұйрығымен шетелдік мамандар санының бөлінуіне өзгеріс енгізілді (22 қазақстандық жоғары оқу орындарына 24 маман).

2019 жылы 24 ішінен университет пен шақырылған маман арасындағы үйлестірілмеген әрекеттері себебінен 2 шетелдік топ-менеджерлер жұмысқа кіріспеді:

– *Александр Джозеф Ромишовски*, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті (ҚР БҒМ-не 10.07.2019 жылындағы №05-01/1042 хаты).

– *Масаюки Хиодо*, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті. Университет пен шақырылған маман арасындағы үйлестірілмеген әрекеттері (ҚР БҒМ-не 11.09.2019 жылындағы №08-11/359 хаты).

Осылайша, 2019 жылы 20 қазақстандық жоғары оқу орындары 22 шетелдік топ-менеджерлерді келесі лауазымдарға шақырды: президент – 1, проректор – 13, вице-ректор – 3, тиісті департаменттердің директорлары – 5 адам.

Сонымен қатар 22 шетелдік мамандардың ішінде толық 10 ай жұмыс істемеді:

– *Кристиан Каль*, Алматы Менеджмент Университет, Жоғары оқу орнындағы қызметінің нәтижесімен қанағаттанбау себебінен (ҚР БҒМ-не 4.06.2019 жылындағы № 01.1.1. -12/06.1.-1798 хаты).

– *Рафис Абазов*, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Еңбек келісімшарты 03.06.2019 жылдан бұзылды (ҚР БҒМ-не 26.06.2019 жылындағы №15-13/3-8-294 хаты).

– *Марк-Руис Крусате Сорилья*, Қарағанды медициналық университеті. Кету жөніндегі өтініші (ҚР БҒМ-не 12.08.2019 жылындағы №20-7368 хаты).

– *Ева Сметанова*, У.Сұлтанғазин ат. ҚПМУ. Денсаулық жағдайына байланысты (ҚР БҒМ-не 13.08.2019 жылындағы №15-31-08-15/1100 хаты).

– *Желев Паскаль*, Қорқыт Ата ат. ҚМУ. Отбасылық жағдайларға байланысты (ҚР БҒМ-не 16.09.2019 жылындағы №15-32-01/2698 хаты).

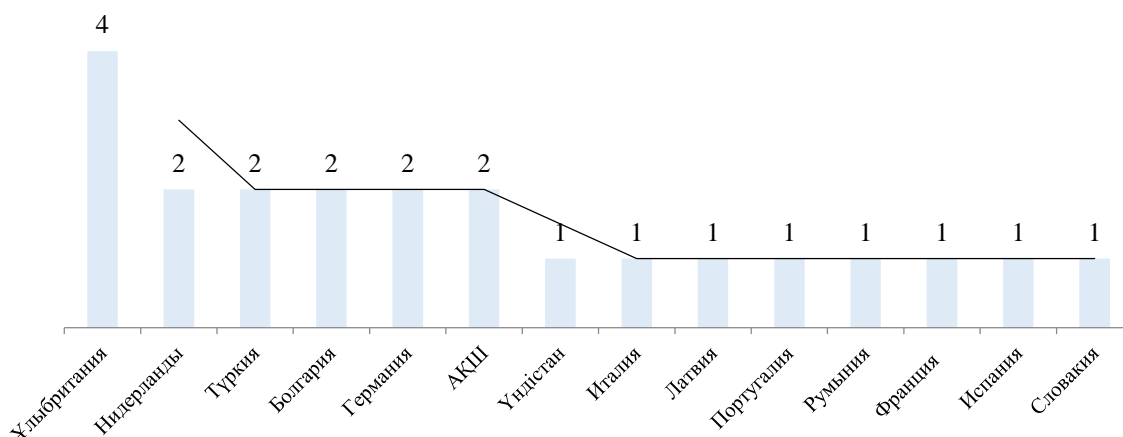
2019 жылдың 6 мамырында 10 ай жұмыс істеуге ЖОО топ-менеджментіне Алессандро Фигус тартылды. Солтүстік-Қазақстан мемлекеттік университеті (ҚР БҒМ-не 07.03.2019 жылындағы №08-00-14/472 хаты), 2019 ж. 15 сәуір - Маргарет – Мэри Лилиан Нельсон (Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті).

2019 жылдың 4 қыркүйегінде 5 айға А.Мырзахметов атындағы Көкшетау университетіне Мехмет Қуталмыш шақырылды (ҚР БҒМ-не 18.11.2018 жылындағы №1250 хаты).

2019 жылы шақырылған шетел топ-менеджерлердің тізімі тіркелген (қосымша 1).

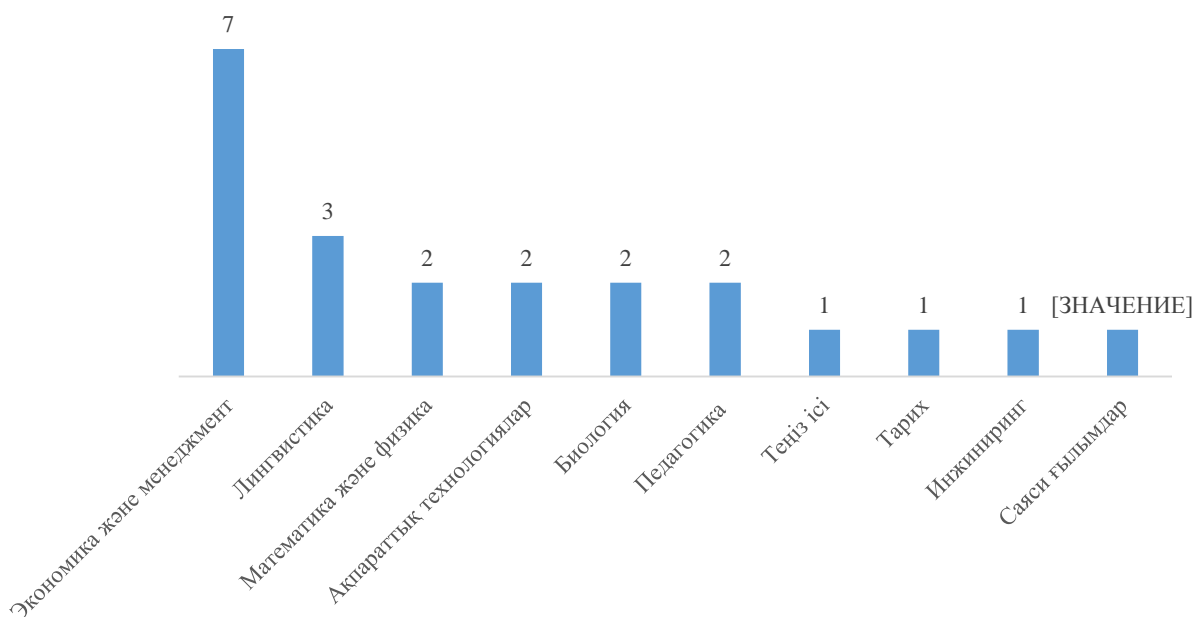
22 шақырылған шетел топ-менеджерлердің ішінде Батыс Еуропа елдерінен мамандар саны басым (77%) (сурет 2).

Сурет 2. Елдер бойынша шетелдік топ-менеджерлер, адам, 2019 ж.

Шақырылған шетелдік топ-менеджерлердің көпшілігі экономика және менеджмент (32%), лингвистика (14%), математика және физика (9%), Ақпараттық технологиялар (9%), биология (9%), педагогика (9%) саласындағы мамандар болып табылады (сурет 3).

Сурет 3. Шетелдік топ-менеджерлердің мамандық бағыттары, 2019 ж.

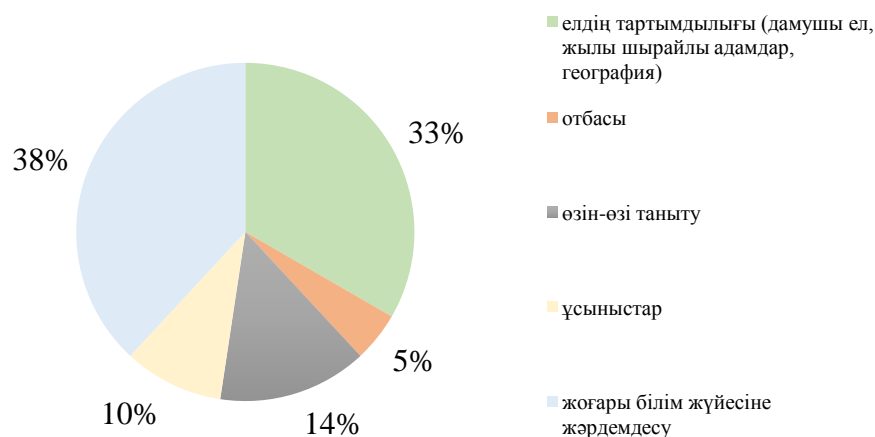
Орталық Қазақстанның жоғары оқу орындарында жұмыс істеуді жоспарлайтын шетелдік мамандар үшін онлайн-платформа жасады (https://enic-kazakhstan.kz/ru/attraction_of_foreign_top_managers/ / құжаттар). 2019 жылдың 18 қарашасына шетелдік мамандардан өтініштер тіркелмеген. Орталық әзірлеген топ-менеджментке шетелдік мамандарды тартудың анимацияланған тәртібі сайтта орналастырылған.

2.1. Шетелдік топ-менеджерлерге сауалнама жүргізу қорытындылары

2019 жылы сауалнама екі рет жартыжылдықтар бойынша жүргізілді. Шетелдік топ-менеджердің сауалнамасы 7 ашық сұрақты қамтиды.

Алғашқы сауалнамаға 20 респондент қатысты. Респонденттердің басым бөлігі елді қазақстандық жоғары білімнің дамуына ықпал жасау мақсатында таңдады (сурет 4).

Сурет 4. Қазақстанды таңдауға әсер ететін факторлар

Шетелдік мамандар қазақстандық жоғары оқу орнын таңдауын университет аралық ынтымақтастықтың және халықаралық жобалардың болуымен, сол университетте топ-менеджер ретінде жұмыс істеу тәжірибесімен негіздейді.

Респонденттердің жалақыға қанағаттану деңгейі 62% құрады. Сонымен қатар 14% - і қазақстандық жоғары оқу орындарындағы жалақысы олардың тұратын еліндегі деңгеймен бірдей екенін атап өтті.

Респонденттер топ-менеджерлерге тікелей ҚР Білім және ғылым министрлігінен ақы төлеуді ұсынады. Сонымен қатар балаларды ағылшын тілінде оқытатын мектепке орналастыру мүмкіндігін қарастыруды ұсынады.

Топ-менеджерлер жұмыс істеудің келесі басым бағыттарын анықтады: шетелдік университеттермен ынтымақтастық орнату, өзекті білім беру бағдарламаларын жасауға көмектесу, университетті басқаруды жетілдіру, жеке инвестицияларды тарту.

Екінші жартыжылдықта сауалнама Орталықтың 36 қазақстандық жоғары оқу орындарына бару аясында жүргізілді (7-18 қазан, 2019). Шетелдік топ-менеджерге арналған сауалнамада 8 сұрақ бар, оның ішінде 6-ы жабық (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScDS2Ulgq5w_1UCQGnWNv8ZRyCLHIBqFGo2LNGX_XM_0blaJg/viewform) (қосымша 2). Сауалнамаға 15 респондент қатысты.

Респонденттердің 77% - і олардың қазақстандық жоғары оқу орындарына бейімделуіне қолайлы жұмыс жағдайларының жасалуы және қызметкерлермен танысу ықпал еткенін атап өтті.

60% шетелдік топ-менеджерлердің көмекшісінің жоқтығын айтты.

Шетелдік мамандардың кадрлық қызметпен (еңбек шарты, еңбек жағдайлары, демалыс және т.б.) өзара әрекеттесудің төмен деңгейі байқалады (33%).

Академиялық мәселелер бойынша университеттің құрылымдық бөлімшелерімен байланыстың жоқтығын респонденттердің 47%, факультеттермен - 40% көрсетті. Шетелдік топ-менеджерлердің көпшілігі халықаралық ынтымақтастық бөлімдерімен байланыстың ретке келтірілгенін ескереді (86%).

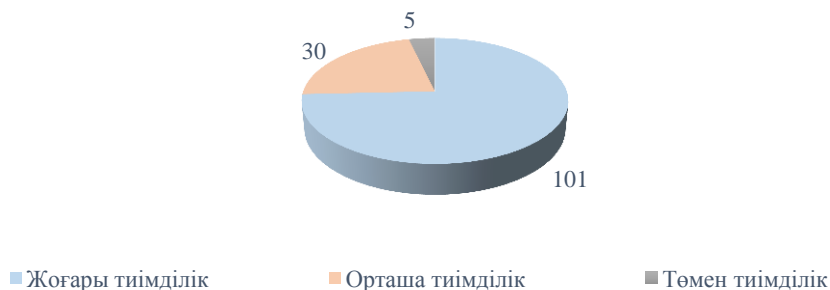
Шетелдік мамандардың 60% -і олардың жұмыс ұсыныстары толығымен жүзеге асырылуда деп санайды, 40% -і университет қызметкерлерінің олардың бастамаларын қабылдауда қиындықтарға тап болады.

Шетелдік мамандар университеттердің халықаралық білім кеңістігінде болуын арттыру қажеттілігін, жоғары оқу орындарының техникалық жабдықталу деңгейінің төмендігін, сондай-ақ кадрлардың біліктілікті арттыруға деген ынтымақтың төмендігін атап өтеді. Негізгі ұсыныстар ретінде респонденттер университет қызметкерлері арасында ағылшын тілін білу деңгейін көтеру, университеттің маркетингтік стратегиясын реформалау, соның ішінде шетелдік студенттерді тарту қажеттілігін айқындады.

Университеттің әкімшілік-басқарушылық құрамының сауалнамасына 5 сұрақ кіреді, олардың 4-еуі жабық (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdHGDwgcgpmWbDAm-Tg4-tbX8fuWau-D89fqtHOcYfL65au0MQ/viewform>) (қосымша 3).

Университеттердің әкімшілік-басқарушылық құрамының 91% -ы қазақстандық жоғары оқу орындарының топ-менеджментіне шетелдік мамандарды тарту бағдарламасының қажет екенін атап өтеді. Респонденттердің 74% бағдарлама тиімділігінің жоғары деңгейін айқындайды (сурет 5).

Сурет 5. Шетел топ-менеджерлерін тарту бағдарламасы тиімділігінің деңгейі, адам

Университет қызметкерлерінің 89% -і шетелдік топ-менеджерлермен бірлесе жұмыс жасауда қиындықтарға тап болмайтындығын айтады. Респонденттердің ұсынысы - аймақтық университеттерге шетелдік топ-менеджерлерді тарту орындарының санын көбейту, визалық жеңілдіктер беру және есеп беру рәсімін жылына екіге дейін қысқарту.

2.2. Шетелдік топ-менеджерлердің тиімділігі мониторингінің қорытындылары

Шетелдік топ-менеджерлердің тиімділігі мониторингінің нәтижелері.

Мониторинг нәтижелері 22 шетелдік топ-менеджерлердің 16 менеджері бойынша ұсынылған.

2 адам 5 ай жұмыс істеді (Кристиан Кал (Алматы Менеджмент Университеті), Рафис Абазов (Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті). Руис-Сорилла Крусате Марк (Қарағанды медициналық университеті) - 6,5 ай, Ева Сметанова (Ө.Сұлтангазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті) және

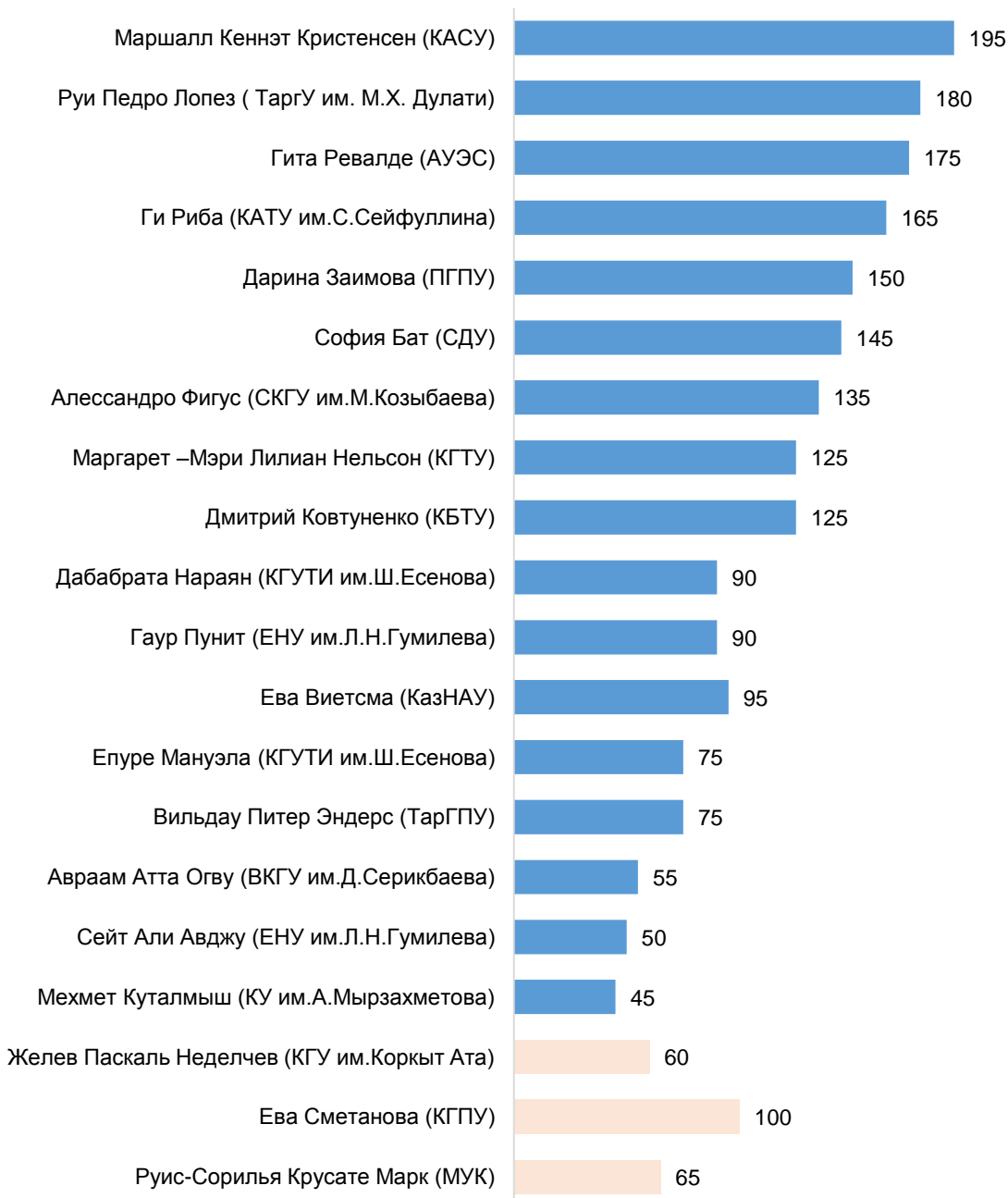
Желев Паскаль Неделчев (Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті) - 7 ай. Осыған байланысты аталған топ-менеджерлер жылдық есеп бермеген.

04.09.2019 жылдан бастап еңбек қызметінің басталуына байланысты, Мехмет Куталмыш тиімділік көрсеткіштері бойынша есеп бермеді (А.Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті).

Осылайша, мониторинг 13 критерий бойынша 16 шетелдік топ-менеджерлердің жұмысы қорытындылары бойынша жүргізілді (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2019 жылғы 29 қаңтардағы № 14-4 / 96 хаты).

Барлық 16 шетелдік топ-менеджерлердің қорытынды орташа көрсеткіші 250 максимум балдан 123 балды құрады. Жұмыс тиімділігінің ең жоғары көрсеткіштерін Маршалл Кеннет Кристенсен (ҚАЕУ, 195 балл) және Руи Педро Лопес (М.Х.Дулати атындағы ТарМУ, 180 балл) көрсетті (сурет 6).

Сурет 6. Қазақстанның жоғары оқу орнында топ-менеджер ретінде жұмыс істеу кезеңіндегі шетелдік топ-менеджер қызметінің тиімділігі мониторингінің көрсеткіштері, балдар, 2019 ж.

Келесі топ менеджерлермен өздерінің жеке бастамаларын алға жылжытуда:

- Сейт Али Авджу және Гаур Гонит (Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ) – ЖОО-да Халықаралық байланыстар және академиялық ұтқырлық орталығы құру, ЖОО сайты кеңейту, Пешавар университетімен меморандумға қол қою;
- Алессандро Фигус (М. Қозыбаев ат. СҚМУ) – Гену университетімен университет аралық келісімшарт жасауы, НАТО SPS MYP G 5633 (АҚШ) (дрондардың киберқауіпсіздігі) ғылыми-зерттеу бағдарламасына қатысу;
- Дарина Заимова, Тракия университетімен стратегиялық серіктестік шеңберінде үш жылға Erasmus+ жобасының гранты; докторанттардың қатысуымен «Еуропа мен Шығыс арасында. Кәсіпкерлік шеңберіндегі зерттеу мүмкіндіктері» Volkswagen қорының жобасы.
- София Батт, Erasmus Student Network жобасы, ЖОО сайты ребрендингтеу;

- Маргарет-Мэри Лилиан Нельсон (ҚарМТУ) - ЖОО сайтының мүмкіндіктерін кеңейту, кітапхана қорын жаңарту, ЖОО-ға Қазақстанның резидент емес азаматтарын қабылдау бойынша ережені әзірлеу;
 - Ги Рибa (С.Сейфуллин ат. ҚАТУ) - университеттік библиометрия мәселесін жылжыту, French National Institute for Agricultural Research INRA (Франция), жоғары оқу орнында француз тілі клубының ашылуы, Teraseya Base (Люксембург) компаниясымен ынтымақтастық шеңберінде нақты уақыт режимінде жер, ауа, су жағдайы және пестицидтердің болуы бойынша егін сапасын бақылау үшін Teraseya Base (Люксембург) автономды, көпфункционалды метеостанцияны ақысыз ұсыну;
 - Авраам Атта Огву (Д. Серикбаев ат. ШҚМТУ) - ЖОО сайтының ағылшын тіліндегі нұсқасын жақсарту;
 - Дабабрат Нараян, Епуре Мануэла (Ш. Есенов атындағы КМТИУ) - Каспий кәсіпкерлік орталығын ашу, Triple E Award-ға қатысуға өтінім (кәсіпкерлік аясындағы жоғары білім), ЖОО-ды халықаралық ілгерілету аясында жеке сайтты жобалау, ЖОО-ның медиакеңістікте болу мониторингі;
 - Дмитрий Ковтуненко (ҚБТУ) - STC-Group Holding B. V. (STS International) бірлесіп халықаралық теңіз мектебін құру, «Теңізшевройл» жобасының теңіз бөлігіне тартылған кемелер экипаждары мен персонал үшін тренингтер ұйымдастыру;
 - Луи Педро Лопез (М.Х. Дулати ат. ТарМУ) - оқу үдерісін автоматтандыру бойынша қосымшаның жобасы.
- 16 шетелдік топ-менеджерлердің ішінен келесі көрсеткіш бойынша жұмыс жүргізуде:
- «Академиялық ұтқырлық бағдарламасын жүзеге асыруға жәрдемдесу (сыртқы ұтқырлық)» - 14 адам.;
 - «Магистрлік/докторлық диссертациялардың ғылыми жетекшілері мен консультанттары ретінде шетелдік мамандарды тарту» - 13 адам.;
 - «Қосымша оқытушылық қызмет» - 10 адам.;
 - «Білім беру бағдарламалары мен курстарын ағылшын тілінде әзірлеуге жетекшілік жасау» - 9 адам.;
 - «Жоғары оқу орнының THE, QS WUR халықаралық рейтингтеріне қатысуы бойынша дайындық жұмыстарын ұйымдастыру» - 8 адам.;
 - «ЖОО - ның даму стратегиясын өзектендіру», «ЖОО-ға қаржылық инвестицияларды/ғылыми гранттық инвестицияларды тарту», «Қос дипломды және бірлескен білім беру бағдарламаларын іске асыру» - 7 адам.;
 - «Шетелдік жоғары оқу орындары мен ғылыми орталықтарға біліктілікті арттыру курстарынан өту үшін ЖОО ПОҚ жіберу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру» - 6 адам.;
 - «Халықаралық гранттық білім алу және оқыту бағдарламаларына қатысу бойынша ЖОО-ның білім алушылары мен ПОҚ кеңес беру арқылы қолдау көрсету» - 5 адам.;
 - «ЖОО-ның білім беру бағдарламаларын халықаралық талаптарға сәйкес келтіру», «ПОҚ арасында рейтингтік журналдарда жариялау үшін ғылыми мақалалар жазу бойынша семинарлар өткізу» - 4 адам.
- Шетелдік топ менеджерлер келесі бағыттар бойынша белсенді жұмыс жүргізуде:
- Ева Виетсма (ҚазҰАУ) – "Sustainable agriculture and Future Farming Systems-SAGRIS" бағдарламасына қатысуға өтініш беру. ЖОО мен Dutch Fruit Solutions Kazakhstan (DFSK) арасында агрокультуралық даму

шеңберінде Меморандум жасалды. University of Guilan, Iran, IRON Erasmus+ 2019, жобасына қатысуға өтінім дайындау және беру.

- Зарина Даимова (ПМПУ) - Erasmus+ Strategic partnership for AGRI-entrepreneurship and EcoInnovation, Immersive Professional Gaming, Rural Empowering for Inclusive and Sustainable Cooperative value chains ұзақмерзімді жобаларын жылжыту. PhD докторантурасын ашуға демеушілік көрсету шеңберінде Volkswagen Stiftung Foundation жоспар-ұсынысын әзірлеу.

- Маршалл Кеннет Кристенсен (ҚАЕУ) - Erasmus+ үшін қатысу үшін кеңес беру арқылы қолдау көрсету. Балаларға арналған Жазғы академия аясында Art Therapy гранты (АҚШ Елшілігі). Creative Spark (Британ Кеңесі) жобасына қатысу - креативті кәсіпкерлікті дамыту; 2020 жылға қарай ACBSP Халықаралық аккредитациясын дайындау.

- Желев Паскаль (Қорқыт Ата ат. ҚМУ) - Ұлттық және әлемдік экономика университеті және Неофит Рильский ат. Оңтүстік-Батыс университетімен (Болгария) серіктестікте Erasmus+ бағдарламаларына қатысуға дайындық.

- Руис-Сорилья Крусате (ҚМУ) - Эразмус +, Дүниежүзілік банк, Абай Верн жобаларына қатысу.

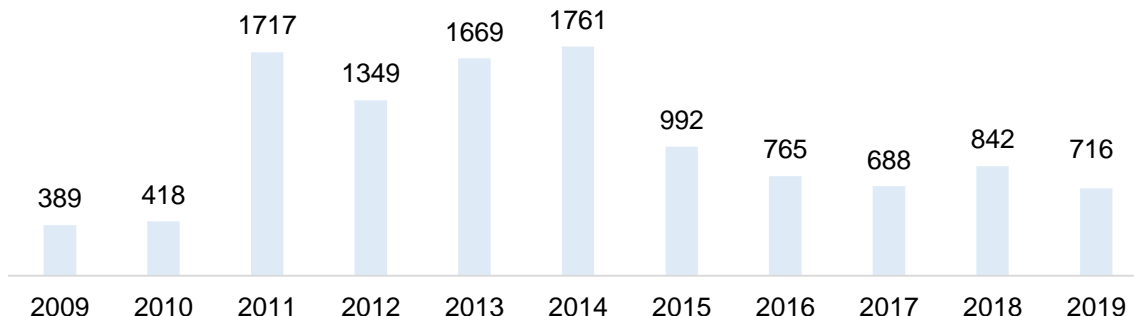
- Гита Ревалде (АЭБУ) - ACQUIN аккредитациялық компаниясымен байланыс орнату.

- Маршалл Кеннет Кристенсен (ҚАЕУ), Зарина Даимова (ПМПУ), Ева Сметанова (ҚМПУ), Руи Педро Лопез (М.Х. Дулати ат. ТарМУ) - Жоғары оқу орнының THE, QS WUR рейтингтеріне қатысуы бойынша дайындық жұмыстарын ұйымдастыру.

III БӨЛІМ. ОҚЫТУ ҚЫЗМЕТІНЕ ШЕТЕЛДІК МАМАНДАРДЫ ТАРТУ

Бағдарламаны іске асырудың 9 жылында Қазақстанның жоғары оқу орындарына барлығы 11 306 шетелдік маман тартылды (сурет 1).

Сурет 1. Шетелдік мамандар саны, адам, бюджет және бюджеттен тыс

3.1. Бюджет қаражаты есебінен шетелдік мамандарды (ПОҚ) тарту

2019 жылы оқытушылық қызметке 260 шетелдік мамандарды тарту бағдарламасына қатысу үшін 42 азаматтық университет таңдалды (*ұлттық* - 5, *мемлекеттік* - 24, *акционерлік* - 5, *жеке* - 8). Қаржыландыру көлемі 318,696,000 теңгені құрайды (ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2019 жылғы 17 қаңтардағы № 20 бұйрығы).

Ағымдағы жылдың 18 қарашасындағы жағдай бойынша бюджет қаражаты есебінен тек 89 шетелдік маман тартылды (42 жоғары оқу орнының 32-сі). Бұл жалпы бекітілген орын санының 34% құрайды.

Жоғары оқу орындары бөлінісінде 100% орындарды 5 жоо игерді: НАРХОЗ (1-ден 1), АЭЖБУ (4-тен 4), ҚБТУ (4-тен 4), ХАТУ (4-тен 4), СДУ (2-ден 2). Тартылған шетелдік мамандардың ең аз саны Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ (30-дан 13), Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (30-дан 10), Қ. Сәтбаев ат. ҚазҰТЗУ (20-дан 6), ҚазҚПУ (4-тен 1), Х.Досмұхамедов атындағы АМУ (6-дан 1), Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті (4-тен 1), С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті (7-ден 1), М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті (8-ден 1), М.Х. Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті (8-ден 1), Ш. Уәлиханов ат. Көкшетау мемлекеттік университеті (5-тен 1). Әрбір ЖОО бойынша ақпарат қоса беріледі (1-қосымша).

Аймақтар бөлінісінде 89 тартылған шетелдік оқытушылардың 63 адам Еуропадан (70%), 11 адам Солтүстік және Оңтүстік Америкадан (12%), 10 адам ОША (11%), 1 адам ТМД (1%), 4 адам басқа елдерден (сурет 2).

Сурет 2. Аймақтар бойынша шетелдік мамандар, бюджет, адам

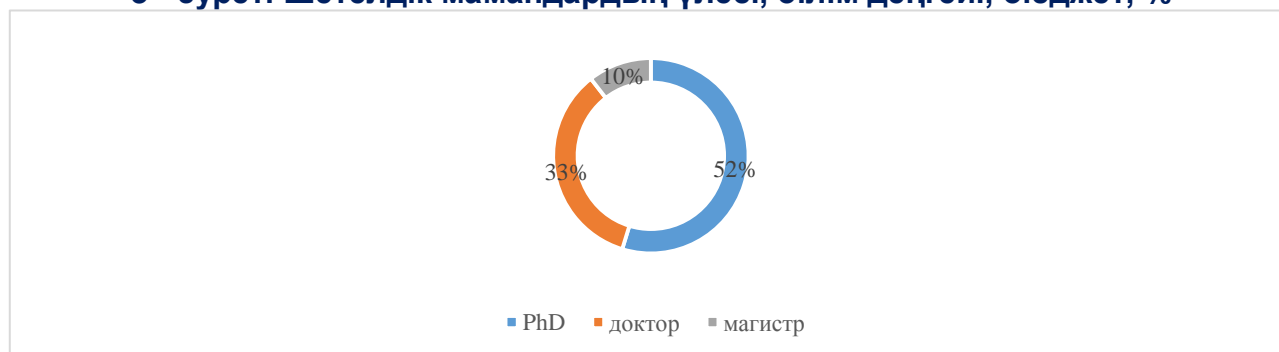
Шетелдік мамандардың оқу орындарында болу ұзақтығы - 8-ден 90 күнге дейін (кесте 1).

Кесте 1. Шетелдік мамандардың болу ұзақтығы, бюджет

№	Күндер саны	Адамдар саны
1	8-14	6
2	15-31	214
3	32-60	7
4	61-90	2
5	≥ 91	8
Барлығы		237

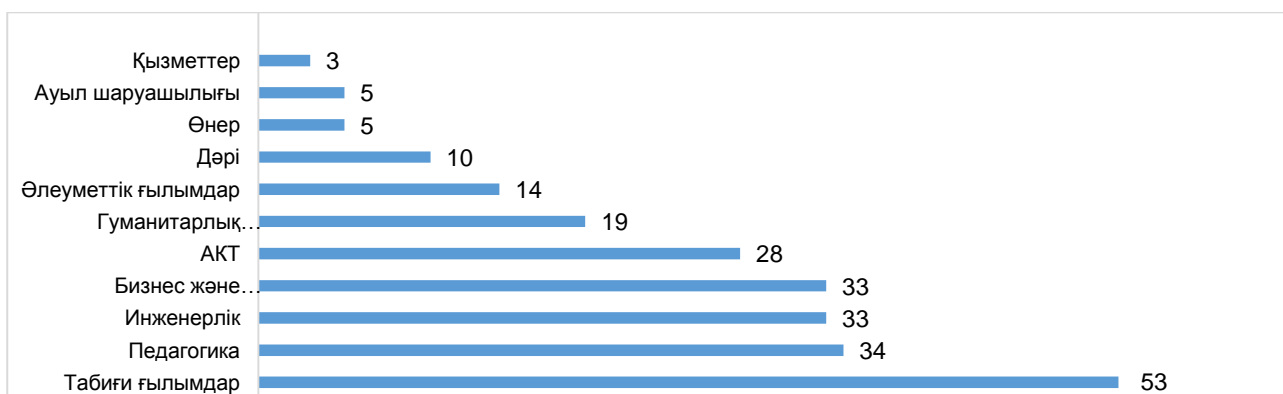
Шетелдік мамандардың ғылыми қызметі бакалаврлардың дипломдық жұмыстары, магистранттар мен докторанттардың диссертациялары бойынша кеңес беруді, сонымен қатар ғылыми жұмыстарды жүзеге асыруды қамтиды. Шетелдік тартылған мамандардың сапалық құрамы келесідей: PhD –164 адам, ғылым докторы – 55, магистрлер -14 адам және бакалаврлар 4 адам (сурет 3).

3 - сурет. Шетелдік мамандардың үлесі, білім деңгейі, бюджет, %

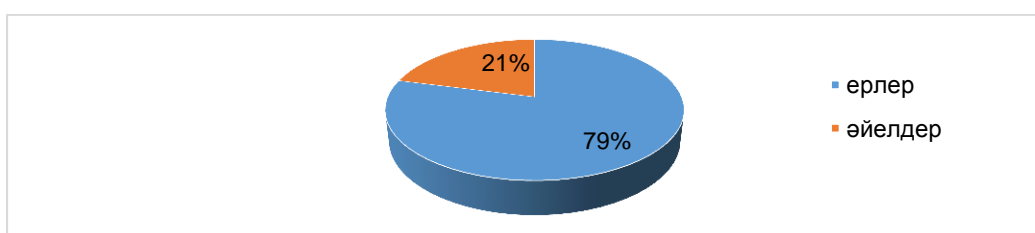
Шетелдік оқытушылардың көпшілігі "Бизнес және басқару" (14%), "Жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика" (21%) Педагогика» (15%), және "Инженерия" (14%) білім бағыттарының мамандары болып табылады (сурет 4).

4-сурет. Шетелдік мамандардың білім беру бағыттары бойынша бөлінісі, адам.

Бюджет қаражаты есебінен шақырылған шетелдік мамандардың гендерлік құрамы: ерлер - 185 адам, әйелдер - 52 адам (сурет 5).

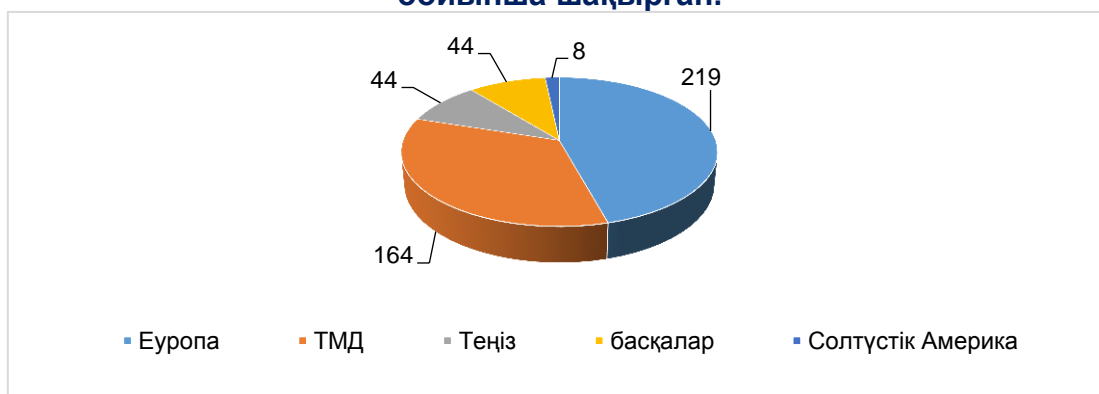
5-сурет. Гендер бөлінісінде шақырылған шетелдік мамандар, бюджет, %

3.2. Бюджеттен тыс қаражат есебінен шетелдік мамандарды тарту

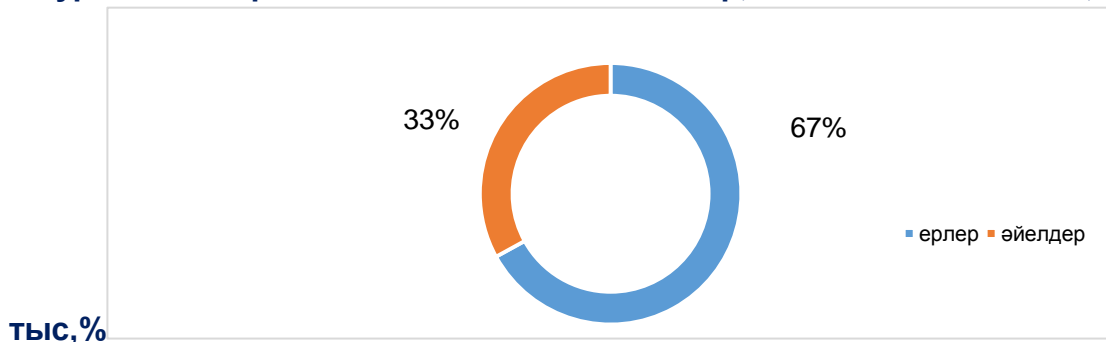
2019 жылы бюджеттен тыс қаражат есебінен 479 шетелдік маман тартылды. Оның ішінде ұлттық жоғары оқу орындары - 157, мемлекеттік - 47, акционерлер - 90, жеке меншік ЖОО – 185 маман. Қазақстандық жоғары оқу орындары негізінен Еуропа (46%) және ТМД (34%) елдерінен мамандарды шақырған. ТМД елдері арасында Ресей (101 адам) көшбасшы болып табылады. Еуропа елдерінен – Германия (45 адам), Қытай (12 адам), Оңтүстік Корея (16 адам), Солтүстік Америка – АҚШ (32 адам) (сурет 6).

Сурет 6. Шетелдік мамандарды аймақтар, бюджеттік емес адамдар бойынша шақырған.

Гендерлік бөліністе шақырылған шетелдік ер мамандардың саны басым (323 адам). Әйелдер саны 156 адамды құрады (сурет 7).

7-сурет. Шақырылған шетелдік мамандар, жынысы бойынша, бюджеттен

Ағымдағы жылдың 11 қазаны шетелдік ЖОО-ны оқытуға тартуды бақылау бойынша қазақстандық жоғары оқу орындары үшін онлайн-кеңес өткізілді. Есептік ақпарат 02.10.2019 жылғы №35 / ГЗ Келісімшарттың Техникалық ерекшеліктерінің 6 тармағына сәйкес қоса беріледі. 2019 жылы шетелдік мамандардың жұмысына мониторинг жүргізу 15 критерий бойынша жүргізілді (ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2019 жылғы 17 қаңтардағы №20 бұйрығы).

Шетелдік мамандар (237 адам) студенттерге дәрістер (11 443 сағат), семинарлар (5912 сағат), шеберлік сыныптар (1041 сағат) және тренингтер (1181 сағат) өткізді. Университет қызметкерлеріне арналған оқу тренингтерін, семинарларын 165 адам өткізді. 143 шетелдік маман пәндерді ағылшын тілінде оқытты. Жоғарғы оқу орындарының студенттері мен профессорлық құрамы - шетелдік мамандарды оқыту сапасының деңгейін «жақсы» деп бағалады (сауалнама нәтижелері). Шетелдік сарапшылар жоғарғы оқу орындарының білім беру бағдарламаларын жаңарту қажеттілігін атап көрсетті. Шетелдік мамандар 83 іс-шара ұйымдастырды (форумдар, конференциялар т.б.).

ҚР БҒМ ККСОН ұсынған отандық журналдарда және халықаралық конференциялар жинағында 78 мақала жарияланған.

Докторлық диссертацияның бірлескен менеджментін немесе консультациясын 98 адам, ал магистрлік диссертациясын 77 адам растады.

87 адам «Сандық білім беру мультимедиялық тапсырмаларын, видеосабактарды әзірлеу мен өндіруді басқару» индикаторы бойынша бейне дәрістер мен мультимедиялық тапсырмалар берді.

«Ғылыми-зерттеу жұмыстарына рецензия» индикаторын 74 адам растады.

Импакт-факторы бар халықаралық журналдарда (Scopus, Thomson Reuters) қазақстандық магистранттармен / докторанттармен бірге 29 ғылыми мақала жарияланды.

Шетелдік мамандардың басшылығымен магистранттар мен докторанттарға арналған тәжірибеге бағытталған 20 оқулық жасалды.

15 шетелдік маман магистранттарға / докторанттарға гранттық бағдарламаларға, халықаралық жобаларға және ғылыми зерттеулерге қатысуда қолдау көрсетті.

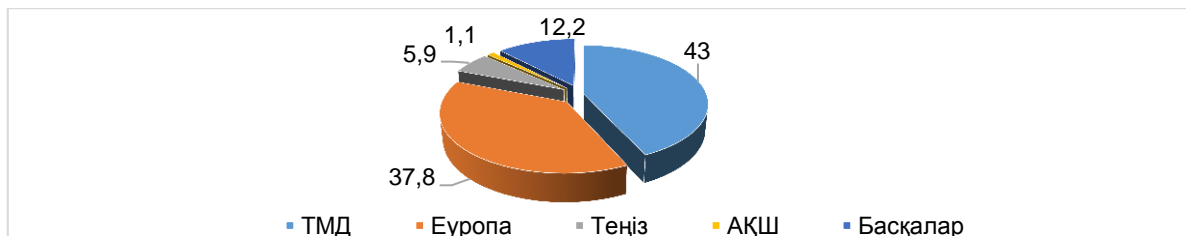
13 маман қазақстандық магистранттармен / докторанттармен бірлесіп оқулықтар / монографиялар шығаруға қатысты.

3.3. ҚР оқытушылар құрамының сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы

2019 жылы Орталық алғаш рет Қазақстан Республикасының профессорлық-оқытушылық құрамының сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығының мониторингін енгізді. Шетелдік жоғары оқу орындары тартқан оқытушылардың жалпы саны 188 адамды құрады. Оның ішінде 58 ғылым кандидаты және 75 ғылым докторы.

Аймақтар бойынша индикатор: ТМД - 81 адам, Еуропа - 71, ОША - 11, АҚШ - 2, басқалары - 23 (Сурет 8).

8 - сурет. Аймақтар жағдайында Қазақстан Республикасы профессорлық-оқытушылық құрамының сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығы, %

Қазақстандық мамандардың шетелдік университеттерде болу ұзақтығы 8-ден 90 күнге дейін. Қазақстандық мамандардың көпшілігі 8-ден 14 күнге дейінгі мерзімге шақырылды (2-кесте).

Кесте 2. ҚР профессорлық-оқытушылық құрамының шетелдік ЖОО-да болу уақыты, 2019 ж.

№	Күндер саны	Адамдар саны
1	8-14	132
2	15-31	32
3	61-90	1
4	≥ 91	23
Итого		188

Мұғалімдердің іс-әрекеті қатысудың әртүрлі форматын көздейді: дәрістер (3351 сағат), семинарлар (812 сағат), тренингтер (364 сағат), шеберлік сыныптары (133).

Оқытумен айналысатын Қазақстан Республикасының профессорлық-оқытушылық құрамының академиялық ұтқырлығын бақылау төмендегілерді көрсетті. Университеттер университеттің профессорлық-оқытушылық құрамының серіктес жоғарғы оқу орындарына жылжуы бойынша мақсатты жұмыс жүргізуі керек. Тәжірибе мен тәжірибе алмасу мұғалім мен ғалымның кәсіби дамуына ғана емес, айтарлықтай үлес қосады. Бұл университеттің халықаралық ғылыми және білім беру қоғамдастығында танылуына ықпал етеді.

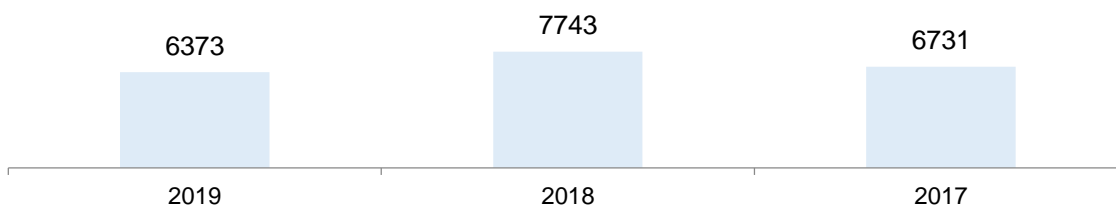
IV БӨЛІМ. ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТТЕРІНІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ

4. 1. Халықаралық шарттар

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы: «Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы халықаралық ынтымақтастығы Қазақстан Республикасының заңнамасы мен Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары негізінде жүзеге асырылады. Білім беру ұйымдары өз жұмысының ерекшеліктеріне сәйкес шетелдік білім беру, ғылыми және мәдени ұйымдармен, халықаралық ұйымдармен және қорлармен тікелей байланыс орнатуға, ынтымақтастық туралы екіжақты және көпжақты келісімдер жасауға, студенттер, магистранттар үшін халықаралық алмасу бағдарламаларына қатысуға құқылы. , докторанттар, педагогикалық және ғылыми қызметкерлер., білім беру саласындағы халықаралық үкіметтік емес ұйымдарға (бірлестіктерге) қосылуға құқылы» (10-тарау, 65-бап).

2019 жылғы жағдай бойынша шетелдік университеттермен Қазақстан университеттері арасындағы келісімдердің жалпы саны 6 373 құрады, 2018 жылмен салыстырғанда жалпы сандық көрсеткіштің төмендеуі жоғары оқу орындары арасындағы келісімдер мерзімінің аяқталуына байланысты (1-сурет).

1 - сурет. ҚР жоғары оқу орындарының халықаралық келісімдері, ред.

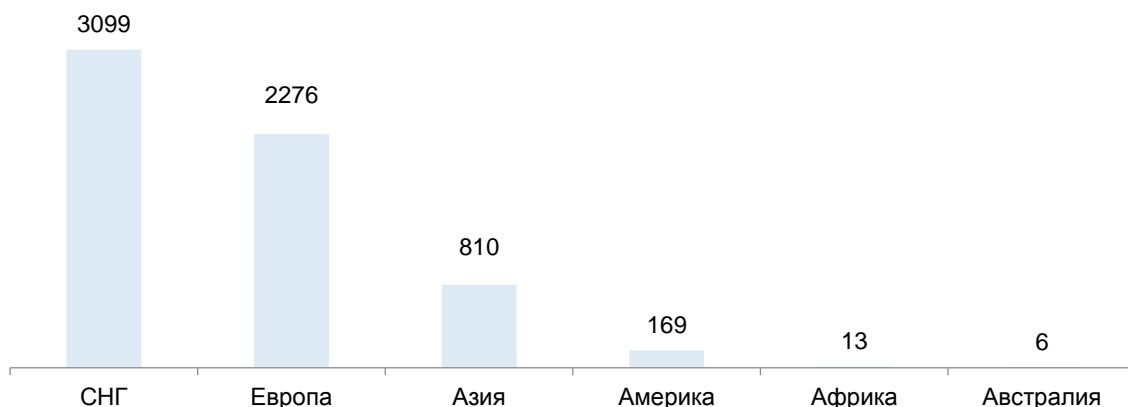
Жасалған келісімшарттар шеңберінде келесі жұмыстар жүргізіледі:

- іске асыру ВМENA және факультеті, докторанттар, ПОҚ және оқыту, ғылыми-зерттеу, кәсіби даму мақсатында студенттер бірінші, тағылымдамадан және практикалық үшін;
- р азработк яғни екі тарапты да қызықтыратын бірлескен ғылыми жобалар, сондай - ақ бірлескен жобаларға қаржы алу мақсатында Қорға бірлескен өтінімдер беру ;
- шамамен ұйымдастыру және бірлескен ғылыми-әдістемелік конференцияларға, SI м симпозиум, семинарлар баруға ;
- өзара көмек және халықаралық білім беру, академиялық, ғылыми және инновациялық бағдарламаларды енгізу үшін қолдау көрсету ;
- шамамен алмасу туралы оқу жоспарлары, жоспарлар мен оқу орындарының әдебиеттер мен мерзімді дәрістер, ғылыми мақалалар, оқулықтар, монографиялар, жарияланымдар кестелерін ;
- түскен құру және оқулықтар, монографиялар, бірлескен ғылыми басылымдар дайындау жариялау үшін бірлескен авторлық ұжымдардың .

Келісімшарттардың ең көп саны мемлекеттік университеттерге келеді (2056 бірлік). Халықаралық шарттар жасасудың сандық аспектісінде жеке университеттер де басым болады (1,746).

2018 жылмен (55 ел) салыстырғанда, қазақстандық университеттер әлемдегі университеттермен серіктестікті кеңейтті (2019 - 81). Еуропалық Одақ елдерімен халықаралық ынтымақтастықты кеңейтудің оң тенденциясы байқалады. Сонымен бірге барлық халықаралық шарттардың жалпы санының ең үлкен үлесі ТМД елдеріне тиесілі (48%) (2- сурет).

2 - сурет . Аймақтар бойынша халықаралық шарттардың саны, бірлік

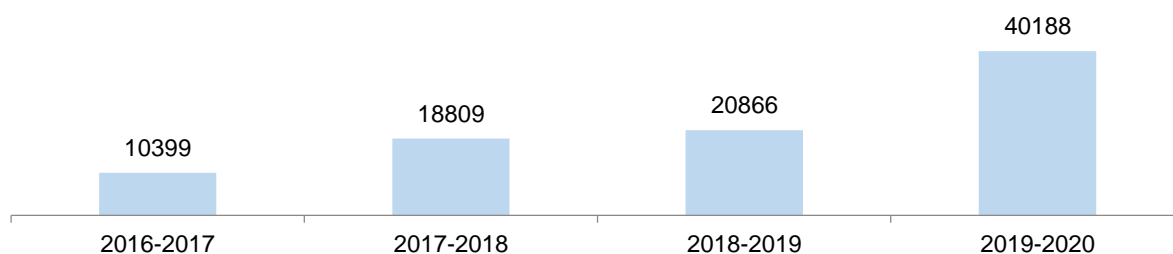
ТМД елдерінің жоғары оқу орындары арасындағы келісімдердің ең көп саны Ресейге (2155), Еуропа елдеріне - Түркияға (459), Польшаға (274), Германияға (192) тиесілі.

4. 2. Шетелдік студенттер

ЭЫДҰ-ның « Білім бір көзқараспен, 2019 » есебінде « шетелдік студенттер» (f студенттері) және «халықаралық студенттер» (мен халықаралық студенттер) категориялары бойынша статист пен Ку бөлінбейді . ЭЫДҰ елдері бойынша орта есеппен мұндай студенттер барлық университеттер студенттерінің 6% құрайды. Сонымен қатар, олардың 22% докторантурада оқиды. Бакалавриат бағдарламаларына халықаралық қатысу деңгейі салыстырмалы түрде төмен деңгейде (5% -дан төмен). Австрия, Люксембург және Жаңа Зеландия сияқты елдер (15% -дан жоғары) бакалавриат деңгейінде шетелдік студенттердің жоғары көрсеткіштерін көрсетеді.

Қазақстанда шетелдік студенттердің үлесі Қазақстанның 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарының негізгі көрсеткіші болып табылады (2021 жылға қарай - 6%, 2025 жылға қарай - 10% және 2050 жылға қарай - 20%). **2019-2020 оқу жылында университеттер ұсынған мәліметтерге сәйкес, Қазақстанда 40 188 шетелдік студент білім алуда** . Бұл барлық студенттер контингентінің 6,7 % құрайды (3-сурет). 2018 жылмен салыстырғанда шетелдік студенттер саны екі есеге жуық өсті (2018 ж. - 20 866 адам). Алайда, әлемдік индикаторлар тұрғысынан пайыздық көрсеткіш өте төмен.

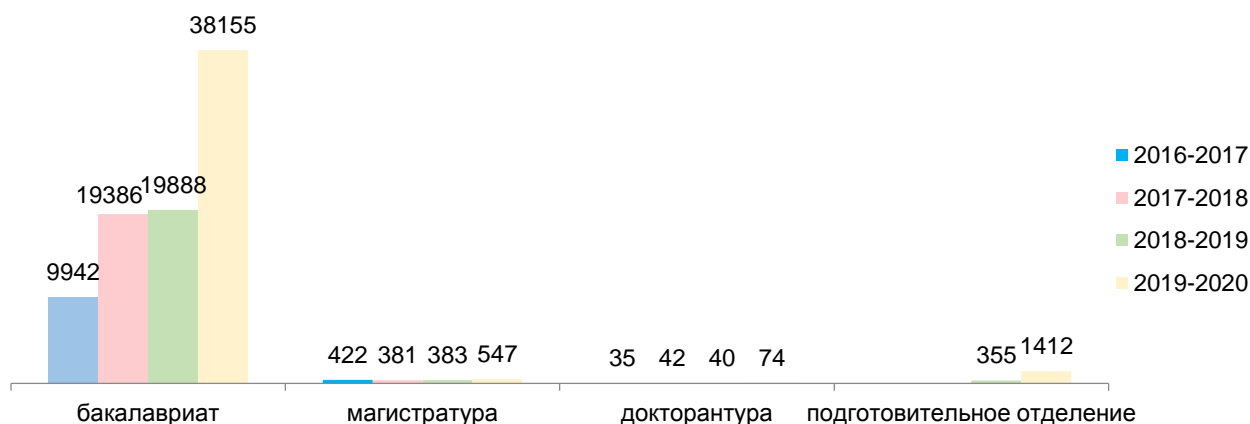
3- сурет . Шетелдік студенттер.

Білім беру нысандары бойынша 9630 студент (24 %) қашықтықтан оқиды (М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті - 8203, А. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті - 747, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті - 615, Тараз мемлекеттік Педагогикалық университеті - 84, Шымкент университеті - 58, Қазақ ұлттық аграрлық университеті - 1).

Шетелдік студенттердің көп бөлігі білім деңгейлері бойынша бакалавриатта - 94,9% (38155 адам) (4-сурет).

Сурет 4. Білім деңгейі бойынша шетелдік студенттер саны, адамдар.

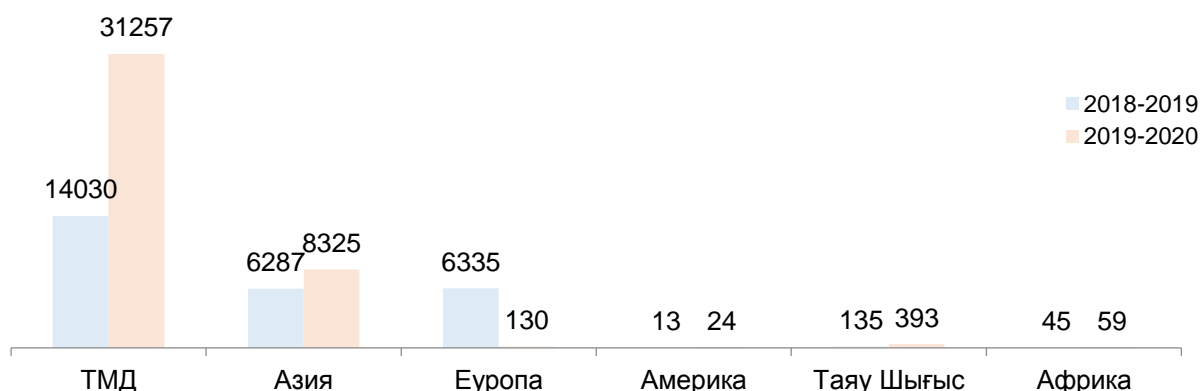

Шетелдік студенттердің ең көп саны М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінде оқиды - 10184 адам және Қазақ ұлттық университеті. Әл-Фараби - 2065 адам **Жынысы бойынша** ер студенттер басым (ерлер - 27007 немесе 67%, әйелдер - 13181 адам немесе 33%).

Тұрғысынан меншік нысандары жоғары оқу орындарының, мемлекеттік жоғары оқу орындарының (шетелдік азаматтар зерттеу ең көп саны 2019-2020 оқу жылы - 20.792 адам (51,7 %), 2018-2019 жылдарға оқу жылы - 11.139 адам (53%), 2017-2018 оқу жыл .ж. - 9506 адам (50%). 2018-2019 оқу жылымен салыстырғанда жеке жоғары оқу орындарында шетелдік студенттер санының өсуі байқалады (2019-2020 оқу жылы - 10 060 адам (25 %) (2018-2019 оқу жылы - 3357 адам (16%)), (2017 -2018 оқу жылы - 3487 адам (19%)); Сонымен қатар ұлттық университеттердегі көрсеткіштің төмендеуі тіркелді - 2019-2020 оқу жылы - 4 795 адам (11,9 %) (2018-2019 оқу жылы) - 2827 адам (. 14%), 2017-2018 оқу жылы - 2141 адам (. 11%)). әрбір мекеменің туралы ақпарат ұсынылған 2-қосымшада.

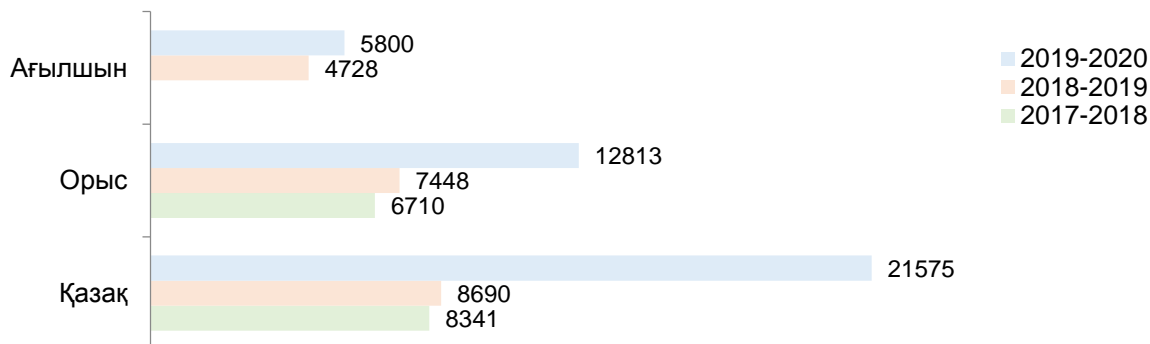
Өңірлер бойынша 2019-2020 оқу жылында ТМД-дан келген студенттердің көп саны п қалаларға келеді (5- сурет). Әр ел үшін ақпарат 3-қосымшада келтірілген.

Сурет 5 . Аймақтар бойынша шетелдік студенттер саны, адам

Шетел азаматтарының басым бөлігі орыс (30%) және қазақ (57%) тілдерінде оқиды. Қытайдан, Моңғолиядан, Түркиядан, Өзбекстаннан және басқалардан келген этникалық қазақтар болып табылатын SEL және Rayut шетелдіктерін оқытуға арналған мемлекеттік тіл. Шекаралас елдер. Үкіметаралық келісім шеңберінде елдің жоғары оқу орындарында оқитын ауған азаматтары қазақ тілінде оқытатын дайындық топтарында оқудан өтті (6- сурет).

Сурет 6. Оқу тілі бойынша шетел студенттерінің саны, бірлік.

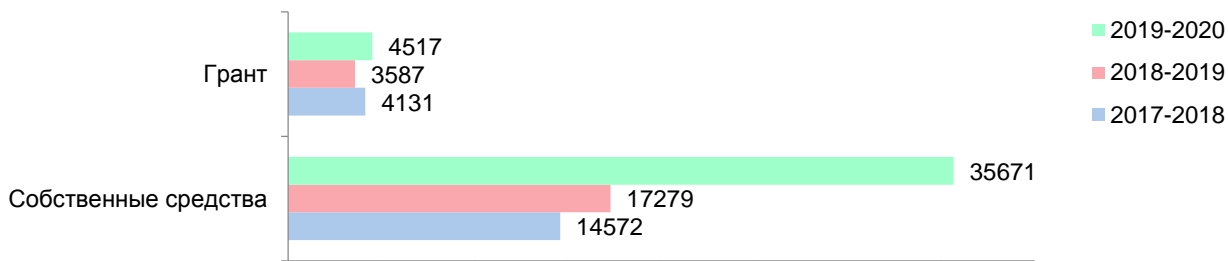

Ағылшын тілін оқытуды негізінен Үндістанның « Денсаулық сақтау және әлеуметтік қауіпсіздік (медицина) » бағыты бойынша оқитын азаматтары таңдайды .

2019-2020 оқу жылындағы шетелдік студенттердің жалпы санынан этникалық қазақтардың саны 7170 адамды құрайды (18 %) .

Қорландыру көздері тұрғысынан 89 % -ын өз есебінен шетелдік студенттер зерттеу, 11% бойынша - Қазақстан Республикасының гранттар (сур. 7) .

Сурет 7. Қаржыландыру көздері бойынша шетелдік студенттер саны

Жылы 2019-2020 оқу жылында , бір танымал **білім өрісі** шетелдік студенттер арасында «01 педагогика ғылымдарының 12175 -» (30,3%) (2018-2019 жылдарға оқу жылы - 4114 адам (20,3%) (2018-19 оқу жылы - 3430 адам (16,9%) .

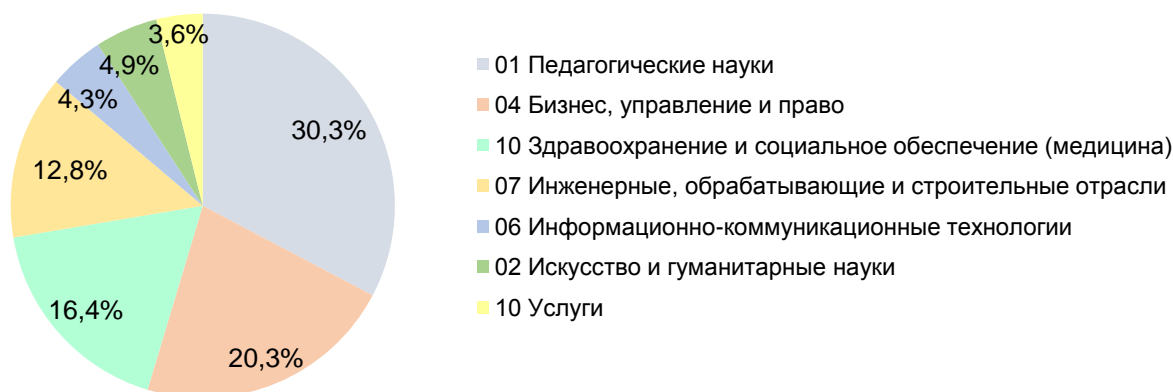
« 10 денсаулық сақтау және әлеуметтік қамсыздандыру (медицина)» бағыттары бойынша іс жүзінде баламалы көрсеткіштер - 6600 адам. (16,4%) (2018-2019 оқу жылы - 5391 адам (26,5%) және «07 машина жасау, өңдеу және құрылыс индустриясы » - 5141 адам (12,8%) (2018-2019 оқу жылы - 2485 адам (12,2%)) .

« 02 Өнер және гуманитарлық ғылымдар» мамандықтары бойынша ең аз сұранысқа ие - 1953 адам. (4,9%) (2018-2019 оқу жылы - 1037 адам (5,1%) , « 06 ақпараттық-коммуникациялық технологиялар» - 1712 адам (4,3%) (2018-2019 оқу жылы - 1256 адам (6%), «11 қызмет » - 1451 адам (3,6%).

Шетелдік азаматтар үшін тартымды кем осындай болып білім беру өрістер ретінде « 05 Жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика» (992), «Әлеуметтік ғылымдар, Журналистика және ақпарат» (390), «Ауыл

шаруашылығы және биоресурстар» (135) «Ветеринариялық медицина» (70) (сурет 8).

8- сурет . Шетелдік студенттерді оқытудың 7 бағыты,%

2019-2020 оқу жылында жатақханада тұратын шетелдік студенттер саны 9767 адамды құрайды (24 %) .

4.3. Халықаралық жобалар

2019 жылы Қазақстанның жоғары оқу орындары шетелдік ұйымдармен және серіктес университеттермен бірлесе отырып 302 жобаны жүзеге асыруда (2018 - 330). Ұлттық университеттердегі ең көп халықаралық жобалар (116 бірлік). Жобалар студенттер мен оқытушылар құрамының академиялық ұтқырлығын дамытуға (93), білім беру бағдарламаларын жаңартуға (33), машина жасау және өңдеу өнеркәсібін (31) жаңартуға, т.б.

Қазақстандағы Эразмус ұлттық кеңсесімен бірлесіп 40-тан астам жобаны ҚазҰУ жүзеге асыруда. Әл-Фараби. Бұл оқу-әдістемелік кешендерді, екі деңгейлі білім беру бағдарламаларын дамыту, оқу орталықтарын ашу, инклюзивті білім беруді дамыту, әлеуметтік интеграция және арнайы дайындыққа мұқтаж жандарға кемсітушіліксіз қарау, сондай-ақ өмір бойы білім алуға және экономикаға арналған аймақтық ақпараттық сауаттылық.

Эразмус + ең таратылады EN халықаралық білім беру және ғылыми кеңістікте Қазақстанның қатысу NYM форматы жоғары оқу орындарының.

Университеттер Дүниежүзілік банкпен, Еуропалық Одақтың, Еуропалық Даму Банкінің, Азия елдері мен университеттерімен, Түркия үкіметімен (Мевлана, Орхун), Ресеймен (БҒМ, МИНОБР, Еуразиялық экономикалық комиссия, АҚШ (USAID, Американдық кеңес, АҚШ Елшілігі, Ұлттық денсаулық сақтау институты, Перегрин қоры (Сурет 9).

Сурет 9. Қаржыландыру бойынша халықаралық жобалар саны, бірлік.

V БӨЛІМ. ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК АСПЕКТИСІНІҢ ДАМУЫ (ОҚЫТУҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗУ, ҚОСЫМША)

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейін білім беруде әлеуметтік аспектіні дамыту мониторингіне 116 азаматтық жоғары оқу орны қатысты (1-қосымша).

Мониторинг мақсаты – ЖОО-дағы әлеуметтік аспектінің даму деңгейін анықтау, инклюзивті білім беруді дамыту және жоғары білімге кедергісіз қолжетімділігін қамтамасыз етудің барысын қарастыру болып табылады.

Мониторинг нәтижелері төмендегіні көрсетті:

2019-2020 оқу жылы Қазақстанның ЖОО-нда инклюзивті білім берумен қамтылған студенттердің жалпы саны – 137 128 адамды құрады, оның ішінде:

- I топтағы мүгедектер – 148 адам,
- II топтағы мүгедектер – 394 адам,
- III топтағы мүгедектер – 1143 адам,
- ауылдық жерлерден шыққан білім алушылар – 69 533 адам,
- күнкөрісі төмен отбасылардан шыққан студенттер – 16 365 адам,
- көпбалалы отбасылардан шыққан студенттер – 26 281 адам,
- толық емес отбасылардан шыққан білім алушылар – 18 890 адам,
- жетім студенттер – 2 426 адам
- оралман-студенттер – 1 905 адам,
- жеңілдіктер мен кепілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектеріне теңестірілген адамдар – 43 адам.

Инклюзивті білім алушылар ЖОО бөлінісінде:

- I топтағы мүгедектер барлық респонденттер жалпы саны бойынша ЖОО үлесінің 39% құрады (116 ЖОО 45-і), II топтағы мүгедектер үлесі – 62% (72 ЖОО), III топтағы мүгедектер үлесі – 75% (87 ЖОО);

- Күнкөрісі төмен отбасылардан шыққан студенттер ЖОО үлесінің 62% құрады (72 ЖОО), көпбалалы отбасылардан шыққан студенттер 76% (88 ЖОО), жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалғандар – 75% (87 ЖОО), толық емес отбасылардан шыққан білім алушылар – 66% (76 ЖОО);

- ЖОО 60%-ында ауылдық жастар оқиды (70 ЖОО);

- ЖОО 33% оралман студенттер оқиды (38 ЖОО);

- жеңілдіктер мен кепілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектеріне теңестірілген адамдар оқитын ЖОО үлесі 13% құрайды (15 ЖОО) (1-сурет).

1 - сурет. Қазақстанның студенттері оқитын университеттері халықтың әлеуметтік осал санаттарынан, 2019 - 2020 оқу жылы, %

Талдау көрсеткендей, соңғы үш жыл ішінде елдің жоғары оқу орындарында дамуында кемістігі бар студенттер санының өсуі байқалды. Мұндай студенттердің жалпы саны 2019-2020 оқу жылында 1685, 2018-2019 жылдары - 1786, 2017-2018 жж. - 1460 және 2016-2017 жж. - 1228 адам (2-сурет).

Анықтамалық ақпарат:

I топтағы мүгедектер: 2016-2017 жж. – **91 адам** (олардың ішінде: 65 адам – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 26 адам – басқа қаржыландыру көзі, 2017-2018 жж. – **127 адам** (97 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 30- басқа қаржыландыру көзі), 2018-2019 жж. – **132 адам** (109 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 23 – басқа қаржыландыру көзі), 2019-2020 жж. – **148 адам** (100 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 48 – басқа қаржыландыру көзі).

II топтағы мүгедектер: 2016-2017 жж. – **311 адам** (199 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 112 – басқа қаржыландыру көзі), 2017-2018 жж. – **361 адам** (238 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 123 – басқа қаржыландыру көзі), 2018-2019 жж. – **603 адам** (467 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 136 – басқа қаржыландыру көзі), 2019-2020 жж. – **394 адам** (250 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 144 – басқа қаржыландыру көзі).

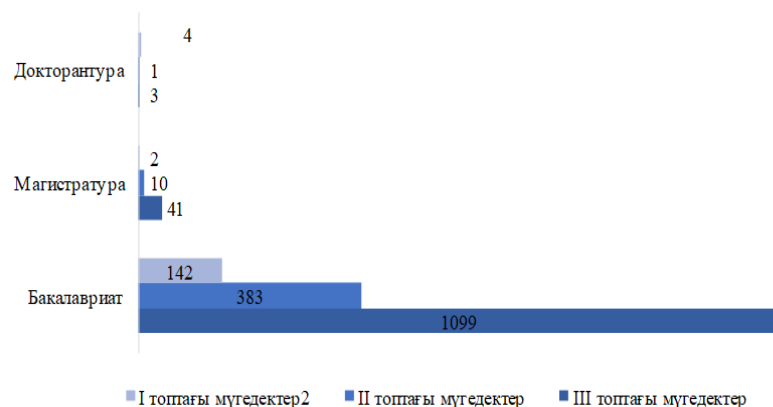
III топтағы мүгедектер: 2016-2017 жж. – **826 адам** (632 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 94 – басқа қаржыландыру көзі), 2017-2018 жж. – **972 адам** (765 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 207 – басқа қаржыландыру көзі), 2018-2019 жж. – **1051 адам** (798 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 253 – басқа қаржыландыру көзі), 2019-2020 жж. – **1143 адам** (809 – мемлекеттік тапсырыс бойынша, 334 – басқа қаржыландыру көзі).

2- сурет. Мүмкіндігі шектеулі студенттердің Қазақстанның жоғары оқу орындарындағы даму индикаторы , адамдар.

Білім беру деңгейінің тұрғысынан, ең студенттер бакалавриат YCT қабылданады: 98% I-ші топтардың, 97% - II-ші және 96% сәйкес III-лар топтағы мүгедек. Мастер - 2% I-ші топтар, 3% - II-ші және 4% - III-лар мүгедектік тобы. PhD докторантура бағдарламалары үшін IDD бар студенттердің үлесі 1% -дан аспайды (3-сурет)

Сурет 3. I, II, III мүгедектік деңгейіндегі тәрбиешілер, 2019-2020 оқу жылы, адамдар

Гендерлік аспект бойынша I топтағы мүгедектік студенттер арасында ер адамдар басым болады - 78 адам (70 әйел) (4-сурет).

4 - сурет. Мүгедектік дәрежесі бар тәрбиешілер.

Этностық жағынан 2019-2020 оқу жылында мүмкіндігі шектеулі студенттердің көпшілігі қазақ ұлтынан (5-сурет).

5 - сурет . Мүмкіндігі шектеулі студенттер.

ЖОО жатақханаларында 2019-2020 оқу жылында I топ мүгедектігі бар 129 адамның 33-і (12%), II топтағы 590-нан 70 адам (12%), III топтағы 1018-ден 239 адам тұрды (23%).

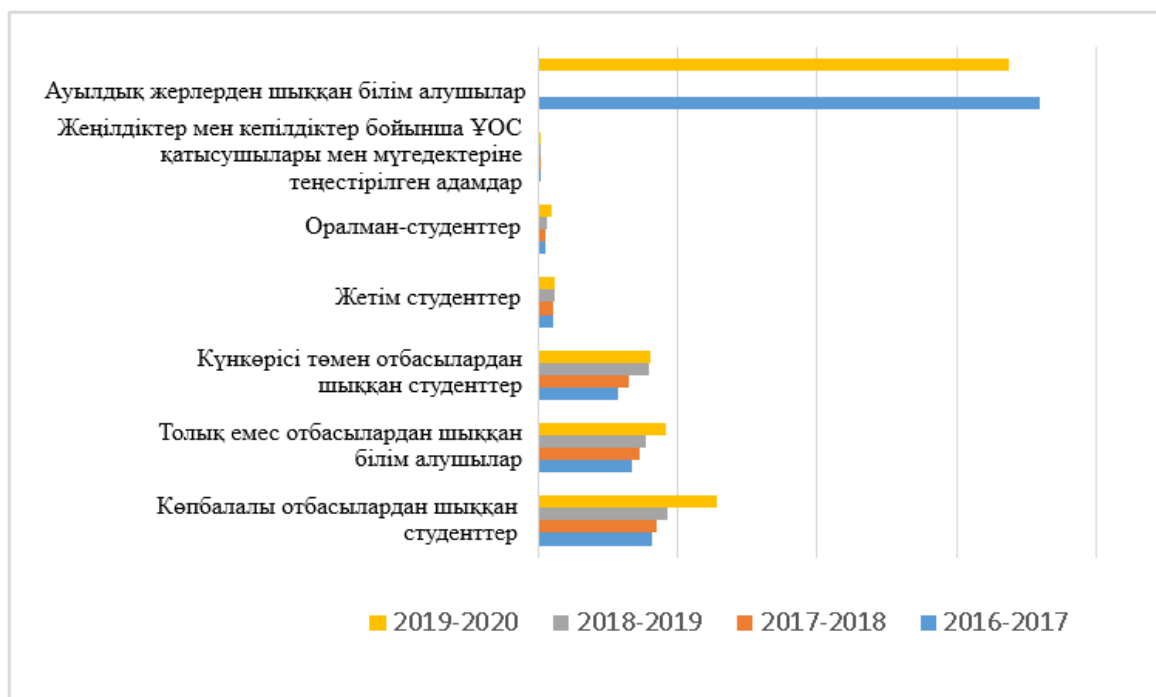
ДМШ студенттер сыртқы шығатын академиялық ұтқырлық бағдарламаларына қатысады. Соңғы үш жылда I топтағы мүгедек 1 студент және II топтағы 3 адам және III топтағы 13 білім алушы осындай мүмкіндікті алды. 2019-2020 оқу жылының бірінші жартысында осы бағдарламаға көпбалалы отбасылардан шыққан 24 студент мен 4 жетім бала қатысады.

Сондай-ақ, халықтың әлеуметтік аз қамтылған топтарынан шыққан басқа санаттар санының артуы байқалады. Бұл инклюзивті білім беру саясатының институционалдық және ұлттық деңгейдегі нәтижелері (6-сурет).

Тірек-қимыл аппараты бұзылған студенттер үшін университеттердің оқу және тұрғын үй ғимараттарына **физикалық кедергісіз қол жетімділіктің** дамыған **инфрақұрылымын** құру мониторингінің нәтижелері мыналарды көрсетті.

Жалпы инфрақұрылымда университеттерде **459** оқу ғимараты және **243** студенттік жатақхана бар. 459 оқу ғимаратында 307 пандус (67%), 30 электрлік лифт, 168 лифт және 260 арнайы жабдықталған дәретхана бар (1-кесте).

6- сурет. Оқушылар санының өсу динамикасы халықтың әлеуметтік осал топтарынан, адамдардан

1-кесте. Студентер-мүгедектерге арналған физикалық қолжетімділік инфрақұрылымы бар ЖОО-лардың оқу ғимараттарының саны

Ғимараттардың қабаттарының саны	Оқу ғимараттарының саны	Оқу ғимараттарындағы пандустар саны	Оқу ғимараттарындағы көтергіштер саны	Оқу ғимараттарындағы көтергіштер саны	Оқу ғимараттарындағы мүгедектерге арналған жабдықталған дәретханалар саны
1 қабатты	37	12	2	1	11
2 қабатты	85	28	6	2	37
3 қабатты	89	63	9	4	39
4 қабатты	111	86	4	29	73
5 қабатты	82	63	2	33	51

6 қабатты және одан жоғары	55	55	7	97	49
Барлығы	459	307	30	168	260

243 студенттік жатақханада 141 пандус (58%) бар (2-кесте).

2-кесте. Студенттер-мүгетектер үшін физикалық қолжетімділік инфрақұрылымы бар ЖОО жатақхана ғимараттарының саны

Ғимараттардың қабаттарының саны	Жатақханалар саны	Жатақханалардағы пандустар саны	Жатақханалардағы көтергіштер саны	Жатақханалардағы көтергіштер саны	Жатақханадағы мүгедектерге арналған жабдықталған дәретханалар саны
1 қабатты	4	2	0	0	0
2 қабатты	12	12	0	0	6
3 қабатты	21	15	0	0	8
4 қабатты	38	12	1	0	1
5 қабатты	111	49	2	5	27
6 қабатты және одан жоғары	57	51	2	70	31
Барлығы	243	141	5	75	82

2019 жылы ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерді оқыту үшін тең жағдай мен кедергісіз қол жетімділікті құрған университеттердің үлесі 88% құрады.

116 азаматтық университет ұсынған ақпаратқа сәйкес, 5 университетте пандустар, арнайы жабдықтар жоқ. іш сүзегі және сурдоаудармашылар - 94 университет. Тек 79 жоғары оқу орнында мүмкіндігі шектеулі студенттерге арналған білім беру бағдарламалары жасалған (89%) (3-кесте).

3-кесте. ДМШ және халықтың әлеуметтік осал топтарынан шыққан студенттерге қолдау түрлері, жоғары оқу орындарының саны

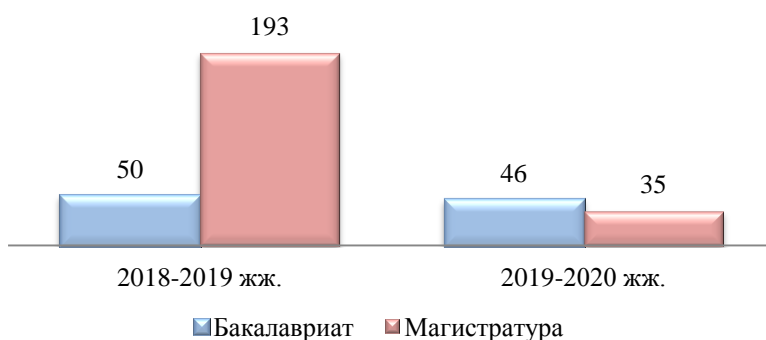
Студенттерге материалдық қолдау (киім, оқулықтар және т.б.)	Студенттерге психологиялық қолдау	Студенттерге академиялық қолдау (оқу көмек және т.б.)	Жатақханада тегін тұру	Жол ақысын төлеу
84	92	88	60	28
Тегін медициналық көмек	Студенттердің ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру бағдарламаларын дамыту	Оқулықтарды, сандық білім беру ресурстарды, оқу-әдістемелік кешендерді, ақпараттық-кітапханалық ресурстарды ұсыну	Арнайы оқуға арналған жабдықтар ұсыну (дыбыс күшейтетін жабдықтар, тифло-, сурдоқұралдар)	Тірек-қимыл аппаратының бұзылулары бар білім алушыларға қолдау (балдақ, жүріс арбалар, мүгедек арбалар және т.б.)
92	79	85	10	55

VI БӨЛІМ. БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ ЖӘНЕ ҚОС ДӘРЕЖЕЛІ БАҒДАРЛАМАЛАР

6.1. 2019-2020 оқу жылында Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарында бірлескен білім беру бағдарламаларын (ББ) жүзеге асыру.

2019-2020 оқу жылында қазақстандық жоғары оқу орындары серіктес-жоғары оқу орындарымен бірлесіп 81 бірлескен білім беру бағдарламаларын іске асырғанын көрсетті, оның ішінде бакалавриатта – 46, магистратурада - 35. Өткен оқу жылымен салыстырғанда, биыл жалпы 42%-ға азаюы байқалды, бакалавриат деңгейінде – 4 (8%), магистратура деңгейінде – 158 (81%) (1-сурет).

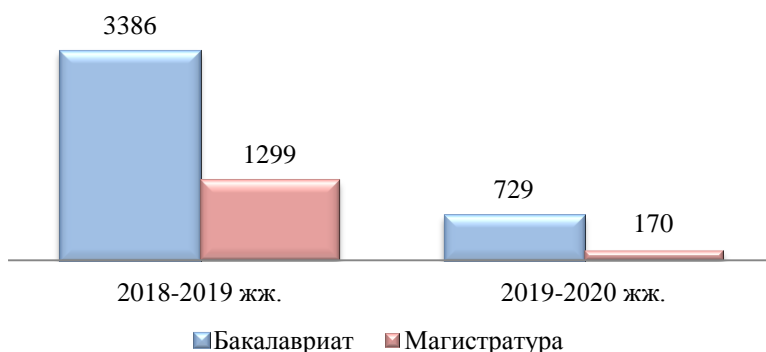
1-сурет. Білім деңгейлері бойынша бірлескен білім беру бағдарламаларының саны, бірлік

Өткен есепті кезеңмен салыстырғанда төмендеу жағына қарай іске асырылатын ЖБП санының айырмашылығы осы оқу жылынан бастап білім алушылардың контингенті бар қолданыстағы бағдарламалар ғана есепке алынғандықтан пайда болды. Ал өткен оқу жылында контингенттің болуына қарамастан бекітілген барлық бағдарламалар ескерілді.

2019-2020 оқу жылында бірлескен білім беру бағдарламалары жүзеге асыру шеңберінде білім алушылар контингенті 899 студентті құрайды, өткен оқу жылымен салыстырғанда 3007 адамға (77%) азайды, бакалавриат деңгейінде – 2657 (78%), магистратура деңгейінде 350 адамға (33%) азаюы байқалды (2-сурет).

2-сурет. Білім алушылар контингенті, адам

Өткен есепті кезеңмен салыстырғанда төмендеу жағына қарай іске асырылатын ЖБП санының айырмашылығы осы оқу жылынан бастап білім алушылардың контингенті бар қолданыстағы бағдарламалар ғана есепке

алынғандықтан пайда болды. Ал өткен оқу жылында контингенттің болуына қарамастан бекітілген барлық бағдарламалар ескерілді.

Қазақстандық жоғары оқу орындары мен олардың шетелдік серіктестері арасында жүзеге асыру үшін жасалатын шарттардың қолданылу мерзімі 2 жылдан 5 жылға дейін болып табылады. Мерзімсіз сипаттағы, сондай-ақ әр 5 жыл сайын автоматты түрде ұзартумен шарттары да жүзеге асырылады.

Қазақстандық ЖОО-дың бірлескен білім беру бағдарламалары шеңберінде шетелдік серіктестермен жүзеге асыру *форматы*:

Бакалавриатта:

- 2+6 (2 семестр серіктес жоғары оқу орында, 6 семестр қазақстандық ЖОО-да).

Магистратурада:

- 1+3 (1 семестр серіктес жоғары оқу орында, 3 семестр қазақстандық ЖОО-да – ғылыми-педагогикалық бағыт);
- 1+1 (1 семестр серіктес жоғары оқу орында, 1 семестр қазақстандық ЖОО-да – бейіндік бағыт).

Оқыту қазақстандық студенттердің шығуымен қатар қашықтықтан оқыту технологияларын қолданумен де жүзеге асырылады.

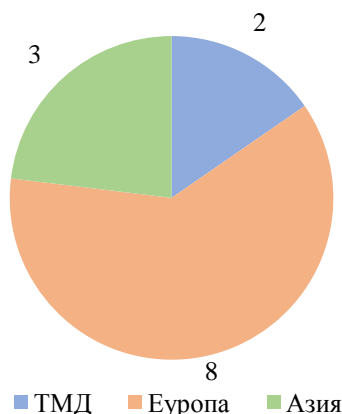
Қазіргі уақытта шетелдік әріптестермен бірлескен білім беру бағдарламаларын іске асыру бойынша қазақстандық жоғары оқу орындары арасында көшбасшылары:

- *әл-Фараби ат. ҚазҰУ*, жалпы 17 бірлескен білім беру бағдарламалары, олардың ішінде, бакалавриатта – 7, магистратурада - 10;
- *Алматы энергетика және байланыс университеті* – бакалавриатта 12 бірлескен білім беру бағдарламалары;
- *С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті* – жалпы 10 бірлескен білім беру бағдарламалары, олардың ішінде, бакалавриатта – 3, магистратурада - 7.

Қазақстандық жоғары оқу орындарының көпшілігінде бірлескен білім беру бағдарламалардың саны бес бірліктен аспайды.

Қазақстандық жоғары оқу орындары бірлескен білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру бойынша ынтымақтастық шеңберінде әлемнің 13 елінен 42 ЖОО-мен серіктестік байланыстар жасады (3-сурет) (Қосымша 3).

3-сурет. Әлем аймақтары бөлінісінде бірлескен білім беру бағдарламаларды іске асыру бойынша серіктес-жоғары оқу орындарының саны, бірлік

Бірлескен білім беру бағдарламалары шеңберінде қазақстандық жоғары оқу орындарында даярлаудың неғұрлым басым бағыттары:

- Өнер және гуманитарлық ғылымдар – 17 білім беру бағдарламалар (ББ);
- Әлеуметтік ғылымдар, журналистика және ақпарат – 15 ББ;
- Жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика – 12 ББ;
- Инженерлік, өңдеу және құрылыс салалары – 9 ББ.

Бірлескен білім беру бағдарламалары бойынша оқыту орыс, ағылшын, француз, неміс, поляк, қытай, корей, жапон тілдерінде (жалпы жиыны 8 тілде) жүзеге асырылады.

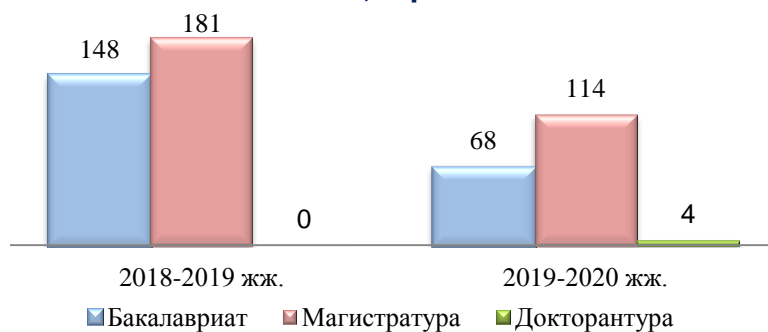
Серіктес ЖОО-да және ҚР ЖОО-да бірлескен білім беру бағдарламаларды жүзеге асыру аясында игерілетін бакалавриатта кредиттердің көлемі орта есеппен 60/180, магистратурада 30/90 (ғылыми-педагогикалық) және 30/30 (бейіндік) құрайды.

Бітірушілерге серіктес-ЖОО беретін негізгі құжат – бітіргені (дәреже берілгені) туралы *сертификат* немесе *транскрипт* болып табылады.

6.2. 2019-2020 оқу жылында ҚР ЖОО-да қосдипломды бағдарламаларды (ҚДБ) жүзеге асыру

2019-2020 оқу жылында ҚР жоғары оқу орындары серіктес ЖОО-мен бірге 186 ҚДБ іске асырды, оның ішінде бакалавриатта – 68, магистратурада – 114, докторантурада - 4. Өткен оқу жылымен салыстырғанда жалпы алғанда 143 (43%) ҚДБ-ге, оның ішінде бакалавриат деңгейінде – 148, магистратура деңгейінде – 181 ҚДБ-ге азауы байқалды (4-сурет).

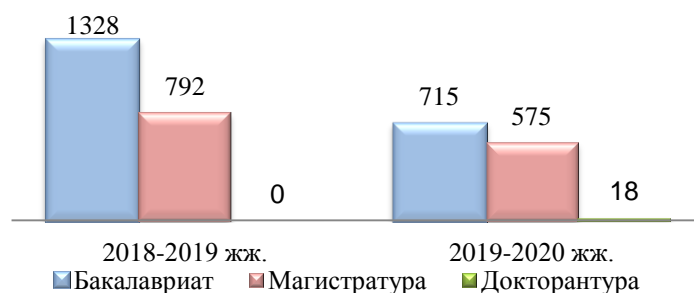
4-сурет. Білім беру деңгейлері бойынша қосдипломды бағдарламалардың саны, бірлік

Өткен есепті кезеңмен салыстырғанда ҚДБ іске асырылатын санындағы айырмашылық бірқатар жоғары оқу орындарыда (Қарағанды мемлекеттік индустриалдық университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс-Қазақстан агротехникалық университеті, Есенов Университеті, Л.Б. Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы және т.б.) бірлескен білім беру бағдарламалары бойынша білім алушы контингенттің жоқтығына байланысты.

2019-2020 оқу жылында қосдипломды білім беру бағдарламалары жүзеге асыру шеңберінде білім алушылар контингенті 1308 студентті құрайды, өткен оқу жылымен салыстырғанда 812 адамға (42%), бакалавриат деңгейінде – 613 (46%), магистратура деңгейінде – 213 адамға (27%) азайғаны байқалды. Осы оқу жылынан бастап 18 адамнан тұратын ҚДБ бойынша докторантура білім алушылары пайда болды (5-сурет).

5-сурет. Білім алушылар контингенті, адам

Қазақстандық жоғары оқу орындары мен олардың шетелдік серіктестері арасында жүзеге асыру үшін жасалатын шарттардың қолданылу мерзімі 2 жылдан 10 жылға дейін болып табылады. Мерзімсіз сипаты бар, сондай-ақ әр 5 жыл сайын автоматты түрде ұзартумен шарттары да жүзеге асырылады.

Қазақстандық ЖОО-дың қосдипломды білім беру бағдарламалары шеңберінде шетелдік серіктестермен жүзеге асыру *форматы*:

Бакалавриатта:

- 2 + 6 (2 семестр серіктес жоғары оқу орында, 6 семестр қазақстандық ЖОО-да);
- 4 + 4 (4 семестр серіктес жоғары оқу орында, 4 семестр қазақстандық ЖОО-да).

Магистратурада:

- 1 + 3 (1 семестр серіктес жоғары оқу орында, 3 семестр қазақстандық ЖОО-да – ғылыми-педагогикалық бағыт);
- 2 + 2 (2 семестр серіктес жоғары оқу орында, 2 семестр қазақстандық ЖОО-да – ғылыми-педагогикалық бағыт)
- 1 + 1 (1 семестр серіктес жоғары оқу орында, 1 семестр қазақстандық ЖОО-да – бейіндік бағыт).

Оқыту қазақстандық студенттердің шығуымен қатар қашықтықтан оқыту технологияларын қолданумен де жүзеге асырылады.

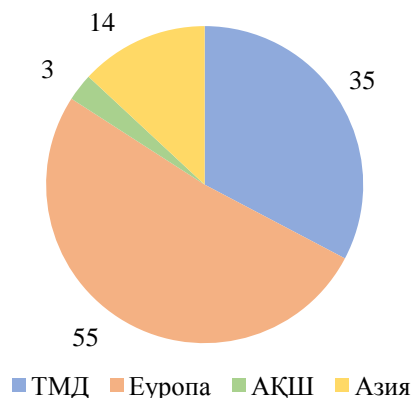
Қазіргі уақытта шетелдік әріптестермен бірлескен білім беру бағдарламаларын іске асыру бойынша қазақстандық жоғары оқу орындары арасында көшбасшылары:

- *әл-Фараби ат. КазҰУ*, жалпы 61 қосдипломды білім беру бағдарламалары, олардың ішінде, бакалавриатта – 2, магистратурада - 59;
- *Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ* – магистратурада 21 ҚДБ;
- *Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ* - жалпы 9 қосдипломды білім беру бағдарламалары, олардың ішінде, бакалавриатта – 4, магистратурада – 5.

Қазақстандық жоғары оқу орындарының көпшілігінде қосдипломды білім беру бағдарламалардың саны 5 бірліктен аспайды.

Қазақстандық жоғары оқу орындары қосдипломды білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру бойынша ынтымақтастық шеңберінде әлемнің 22 елінен 107 ЖОО-мен серіктестік байланыстар жасады (6-сурет)

6-сурет. Әлем аймақтары бөлінісінде бірлескен білім беру бағдарламаларды іске асыру бойынша серіктес-жоғары оқу орындарының саны, бірлік

Қосдипломды білім беру бағдарламалары шеңберінде қазақстандық жоғары оқу орындарында даярлаудың неғұрлым басым бағыттары:

- *Әлеуметтік ғылымдар, журналистика және ақпарат* – 23 қосдипломды бағдарламалар (ҚДБ);
- *Өнер және гуманитарлық ғылымдар* – 21 ҚДБ;
- *Жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика* – 19 ҚДБ;
- *Инженерлік, өңдеу және құрылыс салалары* – 16 ҚДБ.

Қосдипломды білім беру бағдарламалары бойынша оқыту орыс, ағылшын, француз, неміс, испан, итальян, поляк, түрік, қытай, корей тілдерінде (жалпы 10 тілде) жүзеге асырылады.

Серіктес ЖОО-да және ҚР ЖОО-да қосдипломды білім беру бағдарламаларды жүзеге асыру аясында игерілетін бакалавриатта кредиттердің көлемі орта есеппен 120/120, магистратурада 30/90, 60/60 (ғылыми-педагогикалық) және 30/30 (бейіндік).

Бірлескен және қосдипломды білім беру бағдарламалары шеңберінде оқытуды қаржыландыру көздері: гранттар (ҚР БҒМ, ҚР ЖОО, серіктес ЖОО), студенттердің өз қаражаты, ЖОО-ның бюджеттен тыс қаражаты, халықаралық ұйымдардың қаражаты (ТМД қатысушы-мемлекеттердің Мемлекетаралық гуманитарлық ынтымақтастық қоры, "Біріккен ядролық физика институты" халықаралық үкіметаралық ұйымы), халықаралық алмасу бағдарламалары (Erasmus+, DAAD және т.б.), РФ квотасы, ҚХР квотасы, ШЫҰУ квотасы, демеушілік компаниялардың қаражаты болып табылады.

Бітірушілерге серіктес-ЖОО-лар беретін негізгі құжат бітіргені (дәреже берілгені) туралы *дипломдар* болып табылады.

РАЗДЕЛ VII. ОБУЧЕНИЕ НА ТРЕХ ЯЗЫКАХ

2019-2020 оқу жылында, топтардың саны үш тілде (оқыту айналысатын көптілді еліміздің жоғары оқу орындарында) болып табылады 3584 бірлік. Оқитын 38061 адам (2018-2019 жылдарға 4504 топ, 52544 адам.) (1-3 сурет).

Сурет 1. Үш тілдегі топтардың саны және студенттер контингенті, адамдар мен бірліктер

Сурет 2. Үш тілде оқытатын топтардың саны білім деңгейлері, бірліктер контекстінде

Сурет 3. Студенттер контингенті үш тілде білім деңгейі бойынша, адамдар

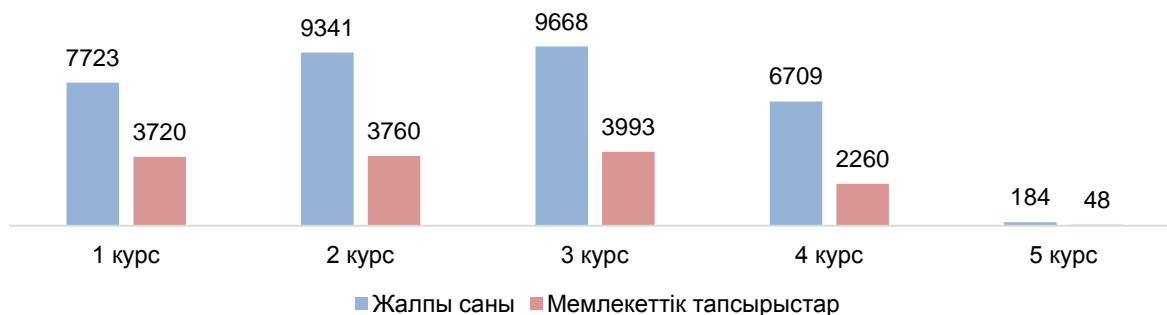
Осылайша, бакалавриат топтарының 35% -ға төмендеуі байқалады (1303 гр.), Ал магистратура топтарының 35% -ға (355 гр.), Докторантураның 15% -ға (28г.) Өсуі байқалады.

Үштілді топтардың ең көп саны мемлекеттік университеттерде жұмыс істейді және 1457 бірлікті құрайды. (41%) , көрсетеді, ол олардың міндеттеме мемлекеттік саясатқа , болып үш тілде оқыту іске асыруға.

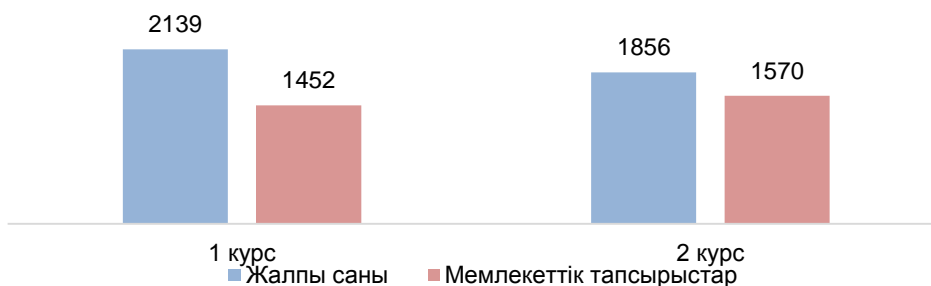
2019-2020 оқу жылында студенттер контингенті үш тілде 2018-2019 оқу жылымен салыстырғанда . Бакалавриатта сәйкесінше 28% (14483 адам) төмендетіңіз - 13171 адамға дейін. (28%), жылы магистрлік түр - 1305 адамға арналған. (25%), докторантурада - 17 адамға. (4%). Студенттер контингентінің үш тілде төмендеуінің бір себебі - үш тілде оқытатын Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарының құрылымға қатысты жоғары білім берудің мемлекеттік білім беру стандартының талаптарын орындауға деген ұмтылысы. үштілді білім берудің білім беру бағдарламасының оқу жоспарының принципі бойынша - 50:20:30, 2018 жылы бекітілген. Енді үш тілде оқытуды қамтамасыз ететін білім беру бағдарламасының пәндерінің саны құрылымға сәйкес келуі керек: ана тіліндегі пәндердің 50% (қазақ немесе орыс), 20% екінші тілде (орыс немесе қазақ), 30 Ағылшын тілінде оқудың 3-курсынан бастап% пәндер.

Жалпы контингенттегі мемлекеттік тапсырыс бойынша студенттер саны 17176 адамды құрайды. (45%). Оның ішінде бакалавриаттағы студенттер саны - 13781 адам, магистратурада - 3022 адам, докторантурада - 373 адам. (Сурет 4-6).

Сурет 4. Оқу курстары жағдайында үш тілде оқитын студенттер саны және 2019-2020 оқу жылында бакалавриатта мемлекеттік тапсырыс, адамдар

Сурет 5. Оқу курстары жағдайында үш тілде оқитын студенттер саны 2019-2020 оқу жылындағы магистратурадағы мемлекеттік тапсырыс, адамдар

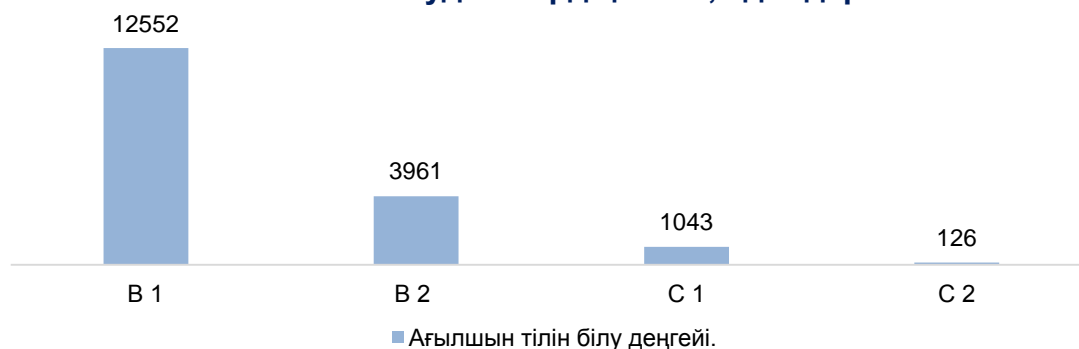

Сурет 6. Оқу курстары жағдайында үш тілде оқитын студенттер саны және 2019-2020 оқу жылындағы докторантурадағы мемлекеттік тапсырыс, адамдар

ЖОО-айтуынша, студенттер саны, сынақтан Ванна анықтау жөніндегі деңгейі I жіктеу сәйкес ағылшын тілінде меңгеру **CEFR (ОЕК)** 20553 адамды құрайды. (54%). Оның 17682 бакалавриатта, 2543 магистратурада, 328 докторантурада. Қалған студенттер үшін (17508 адам, 46%) ағылшын тілін білу деңгейі ресми түрде расталмаған немесе университетшілік тестілермен расталмаған (Сурет 7-9).

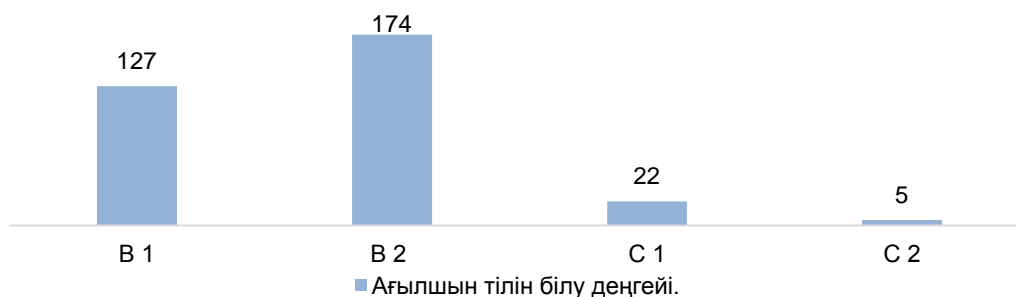
Сурет 7. CEFR классификациясына сәйкес ағылшын тілін білу деңгейі бойынша студенттердің саны, адамдар

Сурет 8. CEFR классификациясына сәйкес ағылшын тілін білу деңгейі бойынша магистранттардың саны, адамдар

Сурет 9. CEFR классификациясына сәйкес ағылшын тілін білу деңгейі бойынша докторанттардың саны, адамдар

Саны бар студенттер **IELTS, TOEFL** сертификаттарын 951 адамды құрайды. (2,5%), оның 591 бакалавриатта, 200 магистратурада, 160 докторантурада.

2019-2020 оқу жылында Қазақстан Республикасының 57 жоғары оқу орындарында үш тілде оқыту бағдарламалары бойынша пәндердің жалпы саны 25549 бірлікті құрайды. Оның ішінде бакалавриатта - 21651 бірлік, магистратурада - 3349 бірлік, докторантурада - 549 бірлік. (сурет 10-12).

Сурет 10. Ағылшын, қазақ және орыс тілдеріндегі пәндер саны бакалавриаттағы үштілді топтарда, бірлік

Сурет 11. Ағылшын, қазақ және орыс тілдеріндегі пәндер саны магистратурадағы үштілді топтарда, бірлік

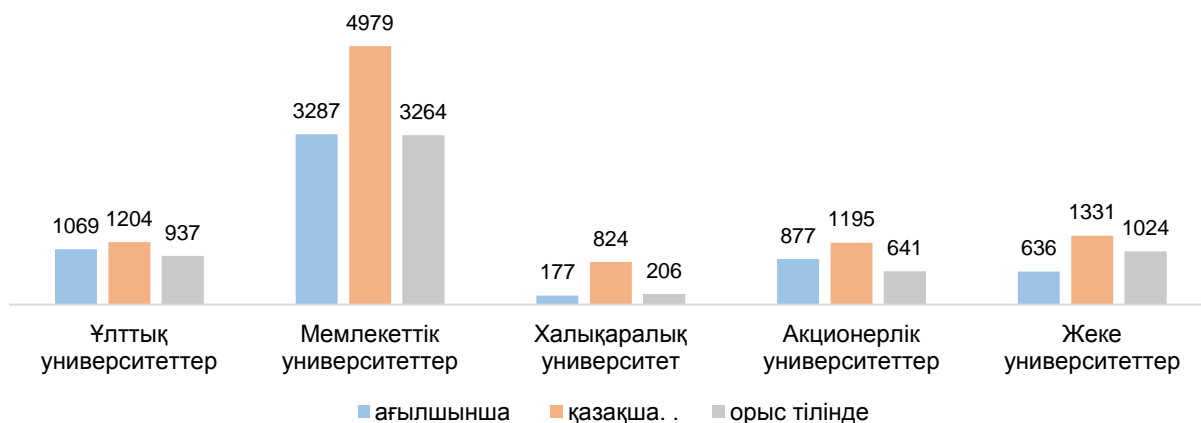

Сурет 12. Ағылшын, қазақ және орыс тілдеріндегі пәндер саны докторантурадағы үштілді топтарда, бірлік

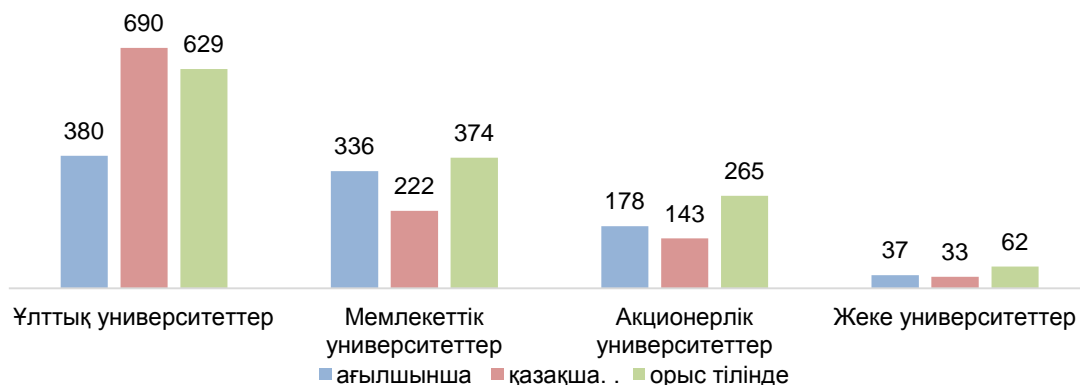

19 GOS жоғары білімі талаптарына сәйкес (ҚР БҒМ қосымшасы, 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығы) негізгі оқыту циклдарының және мамандықтарының кем дегенде 30% -ы ағылшын тілінде жүргізілуі керек. Бүгінгі күні бұл көрсеткішке толықтай жету жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің үш деңгейінде де байқалады. Қазақстан Республикасының 57 жоғары оқу орындарында негізгі және негізгі пәндердің оқу циклдерін ағылшын тілінде оқыту үлесі 28% құрайды (13-15-сурет).

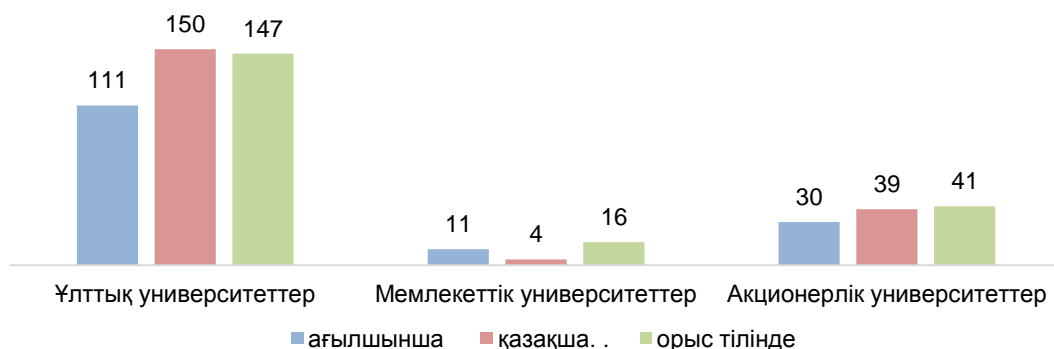
**Сурет 13. Үш бакалавр тіліндегі бағдарламалар саны
Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарында, бірлік**

**Сурет 14. Магистратураның үш тіліндегі бағдарламаларының саны
Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарында, бірлік**

Сурет 15. Үш тілдегі бағдарламалардың саны Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарындағы докторантура, бірлік

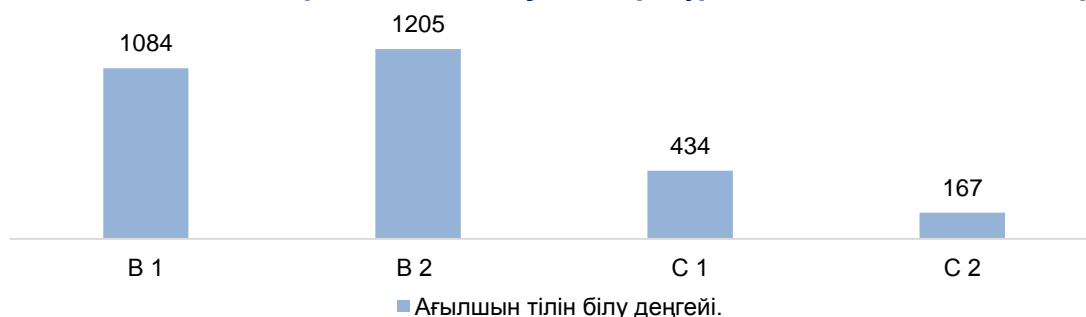
2019-2020 оқу жылында 57 қазақстандық жоғары оқу орындарында ағылшын тілінде сабақ беретін оқытушылар құрамының саны 4176 адамды құрайды. Оның ішінде 2971 адам бакалавриатта, 982 адам магистратурада, 223 адам докторантурада оқытады.

Сонымен қатар, профессор-оқытушылар құрамының саны сынақтан өтті CEFR жіктеу (ОЕК) сәйкес ағылшын тілін білу деңгейі үшін 4062 адамды құрайды. (97%). Олардың 2890 оқытылады жылы бакалавр, «дәрежесін докторантурада 218 магистратурада 954.

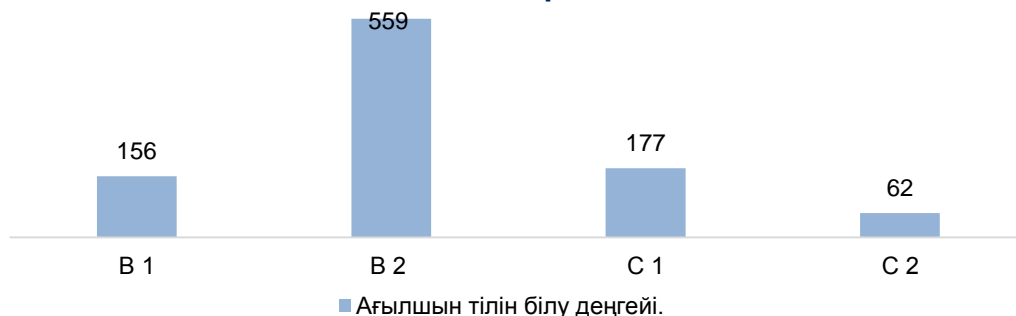
Саны IELTS, TOEFL сертификаттар оқытушылар 742 адамды құрайды. (18%), оның ішінде 578 адам бакалавриатта, 124 адам магистратурада, 40 адам докторантурада.

Жылы қалған с ағылшын (114 адам., 3%) деңгейінде ресми расталған немесе vnutriuniversitetskimi сынақтар (16-18 сурет) расталған жоқ.

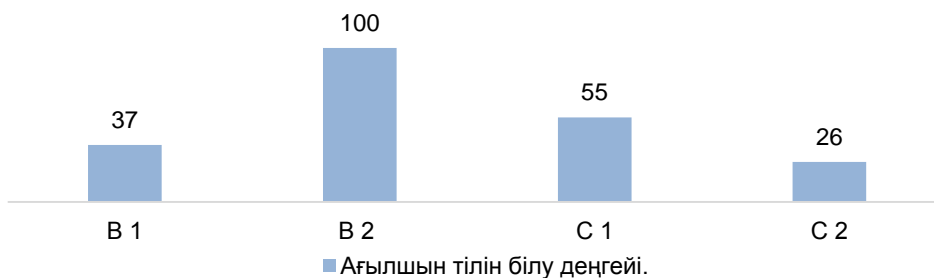
Сурет 16. CEFR классификациясына сәйкес ағылшын тілін білу деңгейі бойынша бакалавриаттың оқытушылар құрамының саны, адамдар

Сурет 17. CEFR классификациясына сәйкес ағылшын тілін меңгеру деңгейіндегі магистратураның профессорлық-оқытушылық құрамының саны, адамдар

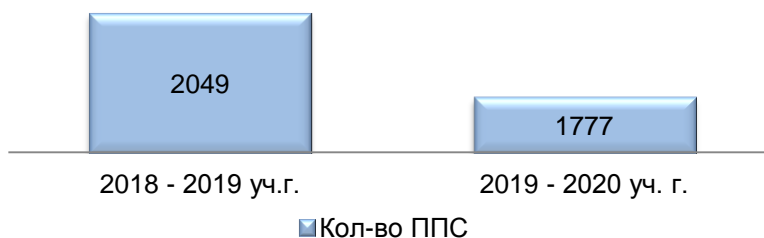

Сурет 18. CEFR классификациясына сәйкес ағылшын тілін меңгеру деңгейлері бойынша докторантура оқытушылар құрамының саны, адамдар

2019-2020 оқу жылында, профессор-оқытушылар құрамының саны тілдік дайындықтан өткен және *proficiency* лингвистикалық электрондық құзыретіне болып 1777 адам. (Бакалавр - 1406 магистр - 357 докторантура және - 14 адам) (19-сурет).

19-сурет. Тілдік дайындықтан өткен оқытушылар құрамының саны, адамдар

Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарының оқытушылар құрамының *тілдік дайындығы* және біліктілігін арттыру «Болашақ» стипендиялық бағдарламасы, «Өрлеу» НТСПК АҚ, Erasmus +, CLIL, IELTS, тілдік курстар, тілдік курстар, тағылымдамалар мен бағдарламалар арқылы жүзеге асырылды. сияқты жоғары оқу орындарының негізінде Қазақстан Республикасы білім және ғылым министрлігі, ҚазҰУ атындағы әл-Фараби, KazUMO & WL. Абылай хан, атындағы ҚарМУ Букетова және басқалар.

Тілдік дайындықтан өткен профессорлық-оқытушылық құрамның сапалық құрамы оқытушыдан профессорға дейінгі лауазымдарды, ғылыми дәрежелерді - магистрлерді, PhD докторларды, ғылым кандидаттары мен докторларын ұсынады. Қосымша тілді оқыту сағатының мөлшері 30 сағаттан 600 сағатқа дейін болды.

Жыл сайын университеттерде студенттер мен оқытушылар құрамын ағылшын тіліндегі әдебиеттермен қамтамасыз етуге көп көңіл бөлінеді. Сонымен, 2019-2020 оқу жылында ағылшын тілінде оқу-әдістемелік қолдау **1 650 882 бірлікті құрайды**, оның ішінде *774 267 оқулықтар мен оқу материалдары қағаз түрінде, 772 617 электрондық оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендер.*

Бағдарламалар бойынша үш тілде оқыған 2018-2019 оқу жылының түлектері қорғаған бітіру жұмыстарының саны 12102 бірлікті құрайды. Оның ішінде ағылшын тілінде - 1810 (15%), қазақ тілінде - 5346 (44%), орыс тілінде - 4946 (41%).

VIII БӨЛІМ. ОНЛАЙН КУРСТАР (ЖАОК)

2019 жылдың 1 қарашасындағы жағдай бойынша **24** ЖОО-да (116-дан) ЖАОК іске асырылуда (2018-2019 жж. - 19), бұл **20,6%** (ұлттық-2, мемлекеттік- 10 , акционерленген- 5 және 7- жеке). Бұл университеттерде онлайн-курстарды өткізу үшін өздерінің ақпараттық платформалары жасалған.

Сонымен қатар, өздерінің жеке платформасы мен арнайы заманауи жабдықтарының болмауына байланысты 116 университеттің 92 университеті МООС-ті енгізу тәжірибесінің жоқтығын ресми түрде растады. 2019-2020 оқу жылында 24 ЖОО **262** МООС (2018-2019 жж . - 152) іске асырды . Онлайн-курстарда жүзеге асыру кезінде ең белсенді Алматы технологиялық университетінде атап өтті , (34) Қазақ Ұлттық Университеті атындағы І.әл-Фараби (22) , атындағы Еуразия ұлттық университеті Л.Н. Гумилев (21), Павлодар мемлекеттік педагогикалық университеті (21), Қазтұтынуодағының Қарағанды экономикалық университеті (21), Атындағы Қазақ автомобиль және шоссе академиясы Л.Гончарова (16) және ҚазГЗУ атындағы университет М.Нәрікбаева (12).

Онлайн курстардың ұзақтығы 8-ден 180 сағатқа дейін. Ең көп сағаттар онлайн-курстарға арналған:

- Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (135 сағат), Математика - Талдау 1,2 (135 сағат, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ);

- нақты уақыттағы бағдарламалық жасақтама жасау технологиясы (140 сағат), үлестірілген есептеу технологиялары (140 сағат), бұлтты есептеу (140 сағат, Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ);

- Тіл біліміне және неміс филологиясына кіріспе / Kіrispe ұлының Til bilimi мен неміс филологиясы / Тіл біліміне және неміс филологиясына кіріспе (150 сағат, Ш. Уәлиханов атындағы ҚМУ);

- жасанды интеллект жүйелері (180 сағат, М. Қозыбаев атындағы СҚМУ);

- құқықтық қақтығыстарды басқару (150 сағат, Тұран университеті) және т.б. ...

Мониторингтің нәтижелері көрсеткендей, **орыс тіліндегі** ЖАОК -қа жоғары сұраныс - **150**; **мемлекеттік тілде** - **102**; ең кішісі, **ағылшын тілінде** - **30** (1. сурет, 4-қосымша). Д.Серікбаев атындағы ШҚМТУ ЖАОК тек қана ағылшын тілінде (7), 112 тыңдаушыны қамтиды. «Болашақ» академиясы, ЕҰУ. Л.Н. Гумилев , Павлодар мемлекеттік педагогикалық университеті , атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті Жұбанов , атындағы ҚазГЗУ М. Nariqbayeva 2019-2020 оқу жылынан бастап үш тілде онлайн-курстарда жүзеге асыру болды (1-кесте).

ЖОО-Кесте 1. азайту , іске асыратын кезде ЖАОК, 2019-20 жж .

Жоқ	Университеттің атауы	Ағылшын тіліндегі ЖАОК саны	сома тыңдаушылар
1	ШҚМТУ оларды. Д.Серікбаева	7	112
2	«Болашақ» академиясы	7	78
3	ЕҰУ Л.Н. Гумилев	3	24
4	Павлодар мемлекеттік педагогикалық университеті	3	27
5	ҚазҰУ оларды. әл-Фараби	2	71
6	Атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті Қ.Жұбанова	1	1
7	Атындағы ҚазГЗУ университеті М.Нәрікбаева	1	5

2019-2020 оқу жылында **19 015** студент (2018 -2019 оқу жылы - 9007) **24** ЖОО-да өткізілген ЖАОК интерактивті қатысуымен .

Студенттердің ең көп үлесі әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-ға (56,3% немесе 10708 адам), ОҚМПУ-ға (10,7% немесе 2050 адам), Алматы технологиялық университетіне (9,3% немесе 1775 адам), Л.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль жол академиясына келеді. (5,5% немесе 863 адам), атындағы ҚМУ Уалиханов (3,9% немесе 748 адам), ЕҰУ атындағы Л.Н. Гумилев (3,5% немесе 679 адам) (2-сурет, 4-қосымша).

Сонымен қатар, онлайн-курстардың мақсатты аудиториясы тек елдің жоғары оқу орындарының студенттері ғана емес. ЖАОК студенттерінің сапалық құрамы келесі студенттерден тұрады: бакалавриат студенттері - **15436** адам. (81,1 %), магистранттар - **580** (3 %), докторанттар - **72** (0,3 %), мектеп оқушылары - **1419** (7,4 %), ересектер өз біліктіліктерін **арттырғысы** және жаңа білім алғысы келетіндер - **1508** (7,9 %).

Талдау көрсеткендей, 2018-2019 оқу жылында алынған мәліметтермен салыстырғанда бакалавриат студенттерінің саны **8989** адамға, магистранттар - **205** , мектеп оқушылары - **419** және өз біліктіліктерін жетілдіріп, жаңа білім алғысы келетіндер - **412** адамға көбейді. (Сурет 3., 4-қосымша).

Сонымен қатар, мектеп оқушылары мен ересек тұрғындар ҚазҰУ-дың академиялық қауымдастығы жасаған ЖАОК -тарға басымдық беретіндігін атап өткен жөн. әл-Фараби (*open.kaznu.kz*, 1276 адам), Алматы менеджмент университеті (*openAlmaU*, 630 адам), Алматы технологиялық университеті (*atu.kz* , 265 адам).

24 ЖОО-да ЖАОК -ті әзірлеу мен жүзеге асыруды арнайы құрылымдық бөлімшелер үйлестіреді (*Жаңа білім беру технологиялары институты, МООС орталығы, қашықтықтағы технологиялар орталығы, қашықтықтан оқыту орталығы, ақпараттық технологиялар орталығы, электронды оқыту бөлімі, электрондық білім беру орталығы және т.б.*).

Барлық 24 университеттерде онлайн-курстар құру үшін арнайы студиялық жазбалар жұмыс істейді. Жалпы, ЖАОК -ті әзірлеу және енгізу үшін олар мыналармен айналысады: ОҚМПУ (50 адам), ЕҰУ. Гумилев Л.Н. (21 адам), Қазақ автомобиль және автомобиль академиясы Л.Гончарова (13 адам), «Болашақ» академиясы (10 адам), Алматы менеджмент университеті (9 адам), ҚМУ Ш.Уәлиханов (5 адам), оларды АҚТРГУ. Жұбанов (4 адам), атындағы ҚарМУ Е. Букетова (3 адам), М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті (3 адам) ҚарМУ (1 адам) және Халықаралық Олимпиада комитеті (1 адам).

Студенттер үшін университеттерде мультимедиа бөлмелері мамандардың (техникалық қондырушылар, видео операторлар, бағдарламашылар, инженерлер) тиісті техникалық қолдауымен ашық .

Қорытынды мониторинг сонымен қатар Қазақстандағы жоғары оқу орындарының шетелдік платформалардың ақпараттық ресурстарына онлайн курстар өткізу тәжірибесінің жоқтығын көрсетті.

IX БӨЛІМ КІШІ БАҒДАРЛАМАЛАР

Мониторингке Қазақстанның 116 азаматтық университеті қатысты. Оның 11-і ұлттық, 27-сі мемлекеттік, 20-сы акционерлік, 1-і халықаралық, 57-сі жеке меншік. 79 университет (6 ұлттық, 17 мемлекеттік, 10 акционерлік, 1 халықаралық және 45 жеке) осындай бағдарламаларды жүзеге асыру тәжірибесінің жоқтығын ресми түрде растады.

2019-2020 оқу жылында (Minor) бағдарламаларын елдің 37 ЖОО жүзеге асырады, бұл азаматтық университеттердің жалпы санының 31,9% құрайды (1-кесте). 2018-2019 оқу жылымен салыстырғанда олардың саны 17,3% өсті (2018-2019 оқу жылы - 17 ЖОО).

Шағын бағдарламалардың жалпы саны 550 құрады (2018-2019 оқу жылында - 139). Бұл бағдарламалар бакалавриат деңгейіндегі кадрларды даярлаудың 55 бағытының 46-сында жүзеге асырылады.

Кіші бағдарламалар жүзеге асырылуда 112-ден мамандықтар 175, 11 тыс білім беру саласындағы 12. Мамандықтар мен білім беру бағдарламаларын салыстыру кезінде біз ҚР ЖЖБ мамандықтары жіктеуіші мен оқыту бағыттары жіктеуішінің ҚР ЖЖЕ сәйкес келуін анықтауға арналған әдістемелік ұсыныстарды басшылыққа алдық (ҚР БҒМ бұйрығы 11.02.2019 ж. № 65).

Кіші бағдарламалар кадрларды даярлаудың келесі бағыттары бойынша іске асырылмайды:

- 1) 6B019 - «Арнайы педагогикаға мамандар даярлау»;
- 2) 6B055 - «Геология»;
- 3) 6B073 - «Су шаруашылығы»;
- 4) 6B084 - «Балық өнеркәсібі»;
- 5) 6B091 - «Ветеринарлық медицина»;
- 6) 6B110 - «Денсаулық сақтау»;
- 7) 6B121 - «Әскери істер»;
- 8) 6B122 - «Ұлттық қауіпсіздік»;
- 9) 6B123 - «Қоғамдық қауіпсіздік».

Шағын бағдарламалардың көп бөлігі келесі білім беру салаларында жүзеге асырылады (1-сурет):

Сурет 1. Білім саласы аясында Minor іске асырылатын мамандықтардың саны

Ағымдағы оқу жылында университеттер келесідей Минор бағдарламаларын жасады:

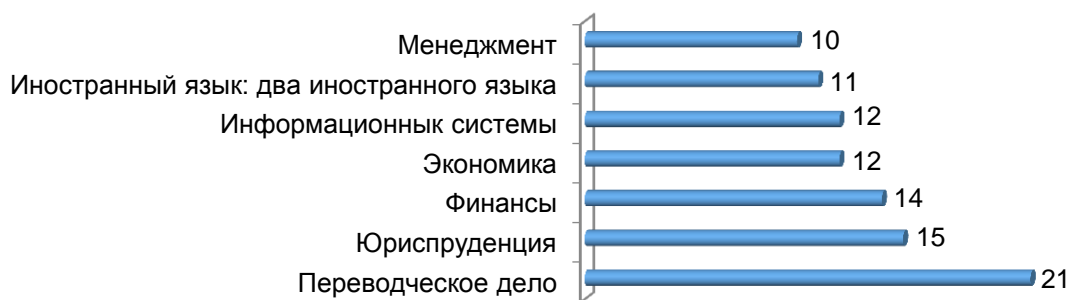
- Мамандығы - 6B11101 - Туризм, Минор - Инновациялық кәсіпкерлік (Абай атындағы ҚазҰПУ);

- Мамандығы - 6B04102 - Ақпараттық технологияларды басқару, Минор - Тіл және байланыс (Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ);
- Мамандығы - 5B011500 - Құқық және экономика негіздері, Минор - кәсіпкерлік (ПГПУ);
- Мамандығы - 5B011900 Шет тілі: екі шет тілі, Минор - Салық салу, Мамандығы - 5B050700 Менеджмент, Миноры - Ақпараттық жүйелер және компьютерлік қосымшалар, Мамандығы - 5B050900 Қаржы, Миноры - Көшбасшылық (КИМЭП Университеті);
- Мамандығы - 5B050900 Қаржы, Минор - Кәсіпкерлік (Алматы Менеджмент Университеті);
- Мамандығы - 5B010300 - Педагогика және психология, кіші - өлкетану (Қазақстан инновациялық академиясы) және т.б.

Міно бағдарламаларының ең көп саны КИМЭП Университетінде жүзеге асырылады (74), Академик Е.Бөкетов (65), ҚазҰУ им. әл-Фараби (40), КарГИУ (37), КазУМО & WL атындағы. Абылай хан (37), ШҚМТУ И. Д.Серікбаев (35). ЖОО контекстіндегі Шағын бағдарламалардың тізімі мен атауы *2-қосымшада келтірілген.*

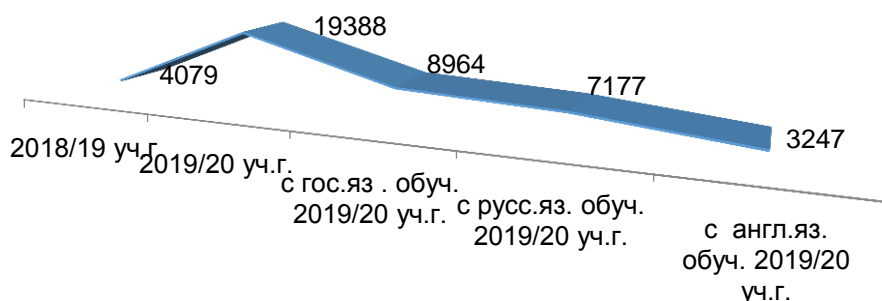
Университеттердің ең көп саны білім беру бағдарламалары бойынша Minor бағдарламаларын жүргізеді (2-сурет) :

Сурет 2. Білім беру бағдарламалары бойынша минорлық бағдарламалардың жетекші университеттерінің минорлық саны

Кіші бағдарламаларды бакалавриат деңгейінің **19388** студенті таңдады (2018-2019 оқу жылында - 4079 адам). Оқу тілдері бойынша мемлекеттік тілде оқытындардың ең көп саны - **8964**, орыс тілінде - **7177**, ағылшын тілінде - **3247** (3-сурет) .

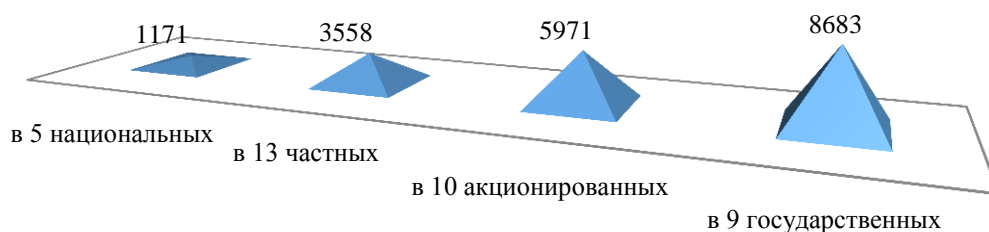
Сурет 3. Minor бағдарламаларымен қамтылған студенттер саны

Меншік түрлері бойынша «Минор» бағдарламасымен қамтылған студенттердің саны келесідей: 5 ұлттық университеттерде - **1171** адам, 9 мемлекеттік - **8683** адам, 10 акционерленгенде - **5971** адам, 13 жеке жоғары оқу орындарында - **3558** адам (Сурет 4) .

Студенттердің ең көп саны KazUMO & WL атындағы Минор бағдарламаларында оқиды Абылай хан (2673 адам), I.ПМУ. Торайғыров (3551 адам), ИнЕУ (1933 адам) және ҚазҰУ әл-Фараби (972 адам).

Сурет 4. Қосымша білім беру бағдарламаларымен қамтылған студенттер саны (Минор), жоғары оқу орындары

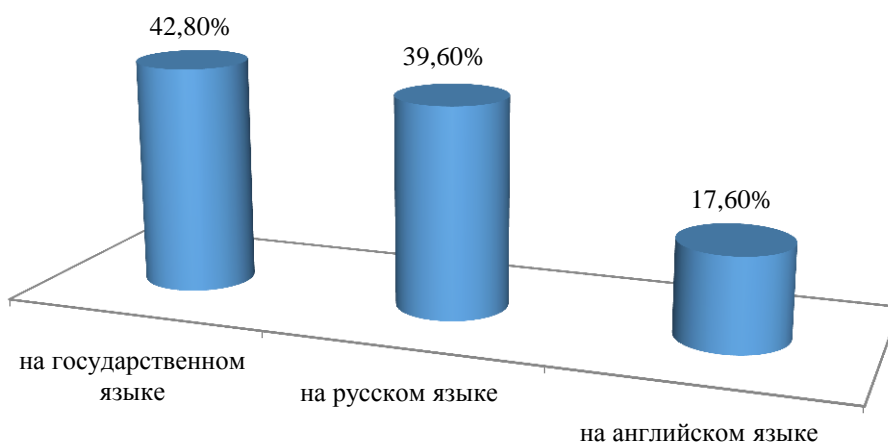

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 12.10.2018 жылғы No 563 «Кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережесі» бұйрығының 34 тармағына сәйкес « Оқу пәні үшін таңдалған пәндер көлемі қосымша білім беру бағдарламасын университет өзі белгілейді. Сонымен қатар , қосымша БӨ пәндер VC пәндері аясында студенттер оқытылады (*университет компонент*) және CV (*таңдау компоненті*) және олардың көлемі тиісті дәрежесін тағайындау үшін қажетті академиялық кредиттердің жалпы құнына қосылады немесе негізгі ҚО-да біліктілік » .

Кіші бағдарламаларды университеттер бакалавриаттың 2-7 семестрінде жүзеге асырады. Минор бағдарламасының кредиттер саны (ECTS) 9-дан 30-ға дейін.

Шағын бағдарламалардың ең көп үлесі олардың жалпы санында (550 бірлік) мемлекеттік тілде жүзеге асырылады - **42,8 %** ; ағылшын тілінде - **17,6 %** ; орыс тілінде - **39,6 %** (5-сурет). Ағылшын тіліндегі кішігірім бағдарламаларды 398 және 165 студенттер қамтылған ҚМЭБИ (72) және М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ (22) жүзеге асырады. KazUMoWL оларды. 2019-2020 оқу жылынан бастап Абылай хан мемлекеттік және орыс тілдерімен қатар Минор 2402 оқушыны қамтитын 16 бағдарламаны ағылшын тілінде жүзеге асырады.

Сурет 5. Бағдарламалар (Минор) оқыту тілі бойынша, %

37 университеттің ішінен 15 (Құрманғазы атындағы ҚазҰК, С.Аманжолов атындағы ШҚМУ, Е.А.Бөкетов атындағы ҚарМУ, АЭЖБУ, Атырау мұнай және газ университеті, М.С. Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Қаржы академиясы, Нархоз университеті, ҚазАТК М.Тынышбаев атындағы Еуразия гуманитарлық институты, Египет университеті Ислам мәдениеті «Нұр-Мұбарак», ЛВ Гончаров атындағы Кацади, ҚАЕУ, университеті «Сырдария», М. Сапарбаев атындағы Оңтүстік Қазақстан гуманитарлық институты аяқтау бойынша) Кіші оқу бағдарламаларын шығаруға **сертификаттар**,

сегіз университет (әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, ҚазҰАУ, Д.Серікбаев атындағы ШҚМТУ, Ш.Уәлиханов атындағы ҚМУ, КИМЭП Университеті, Қазақстан инновациялық академиясы, ХОК, Қазтұтынуодағының Қарағанды экономикалық университеті) **ресми транскрипт шығарады,**

сегіз университет (Абай атындағы ҚазҰПУ, Қ.Жұбанов атындағы АқТМУ, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті, Қазақ спорт және туризм академиясы, Алматы менеджмент университеті, «Қайнар» академиясы, Орталық Қазақстан академиясы, Шымкент университеті) - **диплом**,

алты университет (Қ.Сәтбаев атындағы ҚазҰТЗУ, Қарағанды мемлекеттік индустриалды университеті, ПМПУ, С. Торайғыров атындағы ПМУ, Абылай хан атындағы ҚазХҚЖӘТУ, ИНЕУ) - **Дипломдық қосымша.**

Минор бағдарламаларын жүзеге асырған қазақстандық университеттердің тәжірибесі

Қазақстандық жоғары оқу орындарының ресми сайттарының мониторингі мыналарды көрсетті.

1) ШҚМТУ вебсайтында **им. Д.Серікбаев** (<https://www.ektu.kz/>) **Минор** бағдарламаларының глоссарийін ұсынды, **магистранттар студенттеріне арналған** гиперсілтемелермен (Minor) атологиялық бағдарламалар жүргізетін бағдарламаның **айрықша ерекшеліктерін атап өтті** :

Кіші [«Тіл және байланыс»](#)

Кіші [«Кәсіби Қолданбалы бағдарламалар»](#)

Кіші [«Растрлық, векторлық графиканы өндеуге, 3D модельдеуге және визуализацияға арналған қолданбалы бағдарламалар»](#)

Кіші [«Дизайн графикасы»](#)

Кіші [«кәсіпорнында есеп және салық салу»](#)

Кіші [«Баға және бағалау бизнесі»](#)

Кіші [«Инженерлік және физикалық мәселелерді шешуге арналған қолданбалы пакеттер»](#)

Кіші [«Көліктер»](#)

Кіші [«Қауіпсіздік қозғалысы»](#) .

2) сайтында **Атырау мұнай және газ университетінің** (<http://atrmgu.kz/>) сипаттамасы Оқушыны таңдаңыз мүмкін оқыту бағдарламасының (мамандығы) қосымша аудандарда, **білім беру бағдарламалары бойынша** **Directory Кіші** ұсынған, университеті, тағайындалған ережелер бар студенттер істеп жатыр таңдау, мерзімдері, бойынша т.б. odachi өтініштер бағдарламаларды Кіші атынан, даярлау бағыттары :

1. Мұнай және газ бизнесі
2. Мұнай және газ геологиясы
3. Пайдалы қазбалар кен орындарын іздеу мен барлаудың геофизикалық әдістері

4. Геодезия және картография
5. Материалтану және жаңа материалдардың технологиясы
6. Көлік, көлік технологиясы технологиясы
7. Тасымалдауды, көліктің қозғалысын және жұмысын ұйымдастыру
8. Теңіз техникасы және технологиясы
9. Технологиялық машиналар мен жабдықтар
10. Құрылыс
11. Энергетика
12. Органикалық заттардың химиялық технологиясы
13. Тіршілік қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау
14. Экономика
15. Есеп және аудит
16. Маркетинг
17. автоматтандыру және басқару
18. Ақпараттық жүйелер
19. Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету.

3) **Қаржы академиясының** сайтында (<https://fin-academy.kz/>) егжей-тегжейлі үшін «Кәсіби бухгалтер» сияқты Кіші бағдарламалар туралы ақпарат жеке тұлғалар (бағдарламаның сипаттамасы, оқуға түсу талаптары, қойылатын талаптар курсты бітіргендер, құжатты аяқтағаннан кейін беру туралы); «АССА» - қауымдастық Сертификатталған бухгалтерлер (АССА) (Қауымдастық Жарғылық сертификатталған есепшілер) (бағдарламаның сипаттамасы, бағдарламаның артықшылықтары, қабылдау талаптары, курсты бітіру талаптары).

НӘТИЖЕЛЕР

I бөлім үшін

- 2019 жылға ҚР Білім және ғылым министрлігі студенттерді шетелге шығуға академиялық ұтқырлық шеңберінде шетелге оқуға жіберу үшін университеттерге **619** бюджеттік орын бөлді. Оның ішінде АҚШ-та - **28**, Еуропада - **540**, Оңтүстік-Шығыс Азияда - **51**.

- 2019 жылы бюджеттен тыс қаражат есебінен университеттер **2091** студентті шетелге оқуға жіберді. Оның **1808-і** бакалавр, **235** магистрант, **21** докторант, **21** интерн және **6** резидентура студенттері. Студенттердің ең көп саны **«Бизнес, менеджмент және құқық»** сияқты білім саласына келеді. 2018 жылы осындай 1826 студент болды, бұл 2019 жылмен салыстырғанда 265-ке аз.

- 2019 жылы сыртқы академиялық ұтқырлық көрсеткіші **33** шетелден **681** адамды құрады. Бұл ретте студенттердің сыртқы шығыс ұтқырлығы кіретін академиялық ұтқырлықтан (**2650** адам) **4** есе асып түседі.

- Қазақ студенттерінің көпшілігі үшін хост облысы Еуропа **46,9%** салыстырғанда **1,2%** құрама Штаттарының. Бұл АҚШ-та оқудың қымбаттығына байланысты. АҚШ университеттерімен халықаралық келісім-шарттар саны болып табылады **154** Еуропадағы университеттермен, ал - **2435** (**жылы 15 есе**).

- Сыртқы шығыс академиялық ұтқырлықты қаржыландырудың негізгі балама көзі студенттер қоры болып табылады (**51,9%**).

- Академиялық ұтқырлық шеңберінде қазақстандық студенттерді **ағылшын тілінде** оқытудың оң үрдісі **байқалады** (62%).

- Сыртқы мобильділік бағдарламасына қатысатын әлеуметтік осал топтағы студенттер санаты аз ұсынылған (**көп балалы отбасы - 8 адам, 7 жетім және 3 мүгедек**).

- Сыртқы академиялық ұтқырлық шеңберінде оқыған студенттердің онлайн-сауалнамасының нәтижелері шетелдік серіктес университетте оқудың жеке жоспарын құру және несие аудару мәселелерін анықтады.

- 2019 жылы ішкі академиялық ұтқырлық бағдарламасына Қазақстанның 60-тан астам жоғары оқу орындарынан **2338** студент қатысты. 2018 жылы бұл көрсеткіш **2215** адамды құрады, бұл 2019 жылмен салыстырғанда 123 адамға аз.

II бөлімге дейін

- Төрт жыл ішінде Қазақстанның жоғары оқу орындарында 102 шетелдік топ-менеджерлер жұмыс істеді. Батыс Еуропа сарапшыларының ең жоғары өкілдігі (77%). Шақырылған шетелдік топ-менеджерлердің көпшілігі экономика және менеджмент (32%), лингвистика (14%), математика және физика (9%), ақпараттық технологиялар (9%), биология (9%), педагогика (9%) ...

- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2019 жылғы 3 сәуірдегі No136 бұйрығымен 22 қазақстандық жоғары оқу орындарында 24 маман бекітілді. 2019 жылы 22 топ-менеджер 20 қазақстандық университетте жұмыс істеді. Қазіргі уақытта 22 шетелдік маманның 17-сі 15 университеттің топ-менеджментінде жұмыс істейді (**президент лауазымында - 1, проректор - 11 адам, проректор - 1, тиісті департамент директорлары - 4**).

- Топ-менеджерлердің 33% -ы Қазақстанның тартымдылығын жұмыс үшін аймақ таңдау факторы ретінде атап өтті. Респонденттердің 38% -ы қазақстандық жоғары білімнің дамуына көмек көрсетті. Респонденттер сонымен қатар

Қазақстанда ұсынылған жалақының тұрғылықты елден (14%) ерекшеленбейтіндігін көрсетті.

- Респонденттердің 77% -ы жаңа ортаға бейімделу факторы ретінде ЖОО-да қолайлы еңбек жағдайларын жасауды, сондай-ақ қызметкерлермен танысуды атап өтті. Шетелдік мамандардың 60% -ы олардың жұмыс ұсыныстары толығымен орындалуда, 40% -ы, керісінше, қиындықтарға тап болады деп санайды.

- 60% шетелдік топ-менеджерлер арасында ассистенттің жоқтығын атап өтті.

- Шетелдік мамандардың кадрлар бөлімімен (33%), академиялық мәселелер жөніндегі бөліммен (47%) төмен өзара әрекеттесуі байқалады.

- Университеттердің әкімшілік-басқарушылық құрамының 91% -ы қазақстандық жоғары оқу орындарының топ-менеджментіне шетелдік мамандарды тарту бағдарламасының қажеттілігін атап өтті. Бағдарламаның тиімділігі 74% жоғары болды.

- 2019 жылдың басынан бастап 2 шетелдік маман қазақстандық жоғары оқу орындарын басқаруды бастаған жоқ. Университеттің және шетелдік ізденушінің үйлестірілген іс-қимылдарының болмауы, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің университеттер ұсынған кандидаттарды қарау мерзімі, виза мәселелері шетелдік мамандардың елде жұмыс істеуден бас тартуының себептері болып табылады университеттер. Екінші жартыжылдықта жеке себептермен 3 шетелдік маман кетті.

- Орталық сарапшылардың жұмыс сапарлары кезінде шетелдік топ-менеджерлер мен университет қызметкерлеріне сауалнама жүргізді.

- Орталық Қазақстандағы жоғары оқу орындарында жұмыс істеуді жоспарлап отырған шетелдік мамандарға арналған онлайн-платформа әзірледі (https://enic-kazakhstan.kz/ru/attraction_of_foreign_top_managers/informacionnaya-statistika-1).

- 13 критерий - бұл шетелдік маманның топ-менеджер ретіндегі қазақстандық университеттегі жұмыс кезеңіндегі тиімділігінің көрсеткіштері (*қаржылық инвестицияларды тарту, университеттің даму стратегиясын жаңарту, университеттің халықаралық рейтингтерге қатысуы үшін дайындық жұмыстарын ұйымдастыру, білім беру бағдарламаларын әзірлеу, соның ішінде ағылшын тілінде, бірлескен және екі дәрежелі бағдарламаларды іске асыруға көмектесу, студенттердің академиялық ұтқырлығы, университеттің профессорлық-оқытушылық құрамының біліктілігін арттыру, шетелдік сарапшыларды оқу және ғылыми-зерттеу қызметіне тарту, тәуелсіз оқытушылық қызмет, университеттің студенттері мен оқытушылар құрамына халықаралық гранттық бағдарламаларға қатысу бойынша консультациялық қолдау және т.б.*).

- Шетелдік топ-менеджерлердің жұмыс нәтижелері бойынша орташа көрсеткіші 2019 жылы максималды 250-ден 128 баллды құрады.

III бөлім үшін

- Университеттегі шетелдік оқытушылар құрамының көрсеткіші тілдік ортаны құруға және студенттер арасында ағылшын тілін білу деңгейінің жоғарылауына ықпал етеді. Шетелдік оқытушылар құрамының жоғары үлесі шетелдік студенттердің көбеюіне әсер етеді.

- Еуропалық университеттер т енгізілген О N -50 QS шетелдік сарапшылардың оқытушылық және ғылыми-зерттеу жұмыстарының тарту бойынша мақсатты жүйелі жұмыстар әкеледі. Мұндай мамандар университеттің / факультеттің / кафедраның талап етілетін бағыттарына ғана қатысады. Университеттер жұмысқа қабылдаудың ашық шарттарын белгілейді.

- Университеттердің бюджеттік және бюджеттен тыс қорлары есебінен 9 жыл ішінде шақырылған шетелдік мамандардың жалпы саны 11 263 адамды құрады. 2019 жылы Батыс Еуропадан келген сарапшылардың ең үлкен өкілдігі (65%).

- 2019 жылы 42 азаматтық жоғары оқу орнына (*ұлттық - 5, мемлекеттік - 24, акционерленген - 5, жеке меншік - 8*) 260 орын бөлінді. Қаржыландыру көлемі 318 696 000 теңгені құрайды .

- 2019 жылдың 13 желтоқсанындағы жағдай бойынша 16 шетелдік маман қазақстандық жоғары оқу орындарында сабақ бере бастаған жоқ . Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің конкурстық комиссиясының университеттер ұсынған кандидаттарды қарау ұзақтығы, виза мәселелері шетелдік мамандардың елдің жоғары оқу орындарында жұмыс істеуден бас тартуының себептері болып табылады.

- Университеттер жағдайында 100% даму Университеттер жағдайында 13 ЖОО-да орындардың 100% дамуы: НАРХОЗ (1-ден 1), АЭЖБУ (4-тен 4), ҚБТУ (4-тен 4), МУИТ (4-тен 4), оларды ҚазҰПУ. Абай (10-нан 10-ы), АрқМПИ И. Алтынсарин (2-ден 2), ШҚМУ атындағы Аманжолов (4-тен 4-і), Шәкәрім университеті (3-тен 3-і), ЖМУ им. Жансүгіров (4-тен 4), атындағы ҚМУ А.Байтұрсынов (4-тен 4), RII (2-ден 2), Тұран-Астана (2-ден 2), Халықаралық Бизнес Университеті (2-ден 2). Атындағы ҚазҰУ-ға тартылған шетелдік мамандардың ең аз саны Әл-Фараби (30-дан 18-і), Ақтөбе облыстық мемлекеттік Жұбанов (4-тен 2), Тараз мемлекеттік университеті М.Х.Дуллати (8-ден 5-і).

- Жүзеге 194 тартылған шетелдік мамандардың, 139 адам, ғылым докторлары - - 40, магистранттар - 12 және бакалаврлар - 3 адам PhD. дәрістер (9601 сағат), семинарлар (4879 сағат), шеберлік сыныптары (918 сағат) және тренингтер (802 сағат) өткізілді. Шетелдік мамандардың университеттерде болу ұзақтығы 8-ден 90 күнге дейін.

- 15 критерий - бұл шетелдік маманның қазақстандық университеттегі жұмыс кезеңіндегі қызметінің тиімділігі көрсеткіштері (*білім беру қызметін жетілдіру, сабақтар, семинарлар, тренингтер өткізу, магистрлік немесе докторлық диссертацияға кеңес беру, отандық және шетелдік журналдарда ғылыми мақалалар жариялау оның ішінде мақалаларға шолу жасау, сандық білім беру ресурстарын дамыту, оқулық немесе монография шығарудағы бірлескен авторлық, магистранттарды, докторанттарды халықаралық гранттық бағдарламаларға тарту және т.б.*).

- Ағымдағы жылдағы мониторинг нәтижелері бойынша Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарындағы шетелдік мамандардың жұмысының тиімділігінің орташа бағасы. болды 18 балл (максимум 50 балдан).

- Шетелдік мамандардың 70% -ы университет қызметкерлері үшін оқу тренингтері мен семинарларын өткізді , 59% -ы студенттерге ағылшын тілінде тренингтер өткізді, 40% -ы докторлық диссертациялардың тең директорлары немесе кеңесшілері , 30% -ы магистрлік диссертациялар.

- 2019 жылы бюджеттен тыс қаражат есебінен 479 шетелдік маман тартылды. Оның 157-сі ұлттық, 47-сі мемлекеттік, 90-ы акционерлік, ал 185-і жеке меншік.

- Қазақстандық ЖОО мамандарды негізінен Еуропадан (46%) және ТМД елдерінен (34%) шақырады. Ресей ТМД елдерінің арасында көшбасшы - 101 адам. Еуропа елдерінен - Германия (45 адам), Оңтүстік-Шығыс Азия - Оңтүстік Корея (16 адам) және Қытай (12 адам), Солтүстік Америка - АҚШ (32 адам)

- Орталық Қазақстанның жоғары оқу орындарында жұмыс істеуді жоспарлап отырған шетелдік мамандарға арналған онлайн

платформаны ([https://enic-kazakhstan.kz/ru/ attraction of foreign scientists / құжаттар](https://enic-kazakhstan.kz/ru/attraction_of_foreign_scientists/)) әзірледі .

- Шетелдік жоғары оқу орындары тартқан қазақстандық оқытушылардың жалпы саны 2019 жылы 188 адамды құрады. ТМД елдерінен аймақтар бойынша ең үлкен көрсеткіш - 81 адам, Еуропа - 71.

- 188 оқытушының 58-інде ғылым кандидаты, 75-інде ғылым докторы дәрежелері бар.

- Профессор-оқытушылар құрамының сыртқы шығыс академиялық ұтқырлығын бақылау кезінде университеттің профессорлық-оқытушылық құрамының шетелдік серіктес университеттерге жылжуы бойынша университеттердің мақсатты жұмысының жоқтығы анықталды. Тәжірибе мен тәжірибе алмасу мұғалім мен ғалымның кәсіби дамуына ғана емес, айтарлықтай үлес қосады. Бұл университеттің халықаралық ғылыми және білім беру қоғамдастығында танылуына ықпал етеді.

I V бөлімге дейін

- Шетелдік ЖОО-мен жасалған халықаралық келісімдердің жалпы саны 6373 құрады. Келісім-шарттардың ең көп саны мемлекеттік университеттерге (33,3% немесе 2056 бірлік) және ТМД елдеріне (48% немесе 3099 бірлік) тиесілі.

- Жүзеге асыру мақсатында жасалған келісім-шарттардың басым бөлігі VMENA және МЖӘ, студенттер , аудан бірлескен ғылыми-зерттеу жобаларын азғаботкі бойынша ұйымдастыру және бірлескен ғылыми-зерттеу және оқу-әдістемелік іс-шаралар.

- Шетелдік студенттердің Қазақстанның ЖОО-дағы қорытынды көрсеткіші 6,7% (40188 адам) құрады, шетелдік студенттердің ең көп үлесі бакалавриаттың үлесінде - 94,4% (38155 адам). 9630 студент (24 %) қашықтықтан оқиды . Өзбекстаннан (25555 адам) және Үндістаннан (4520 адам) студенттер көп.

- Шетелдік студенттердің басым бөлігі «01 педагогика ғылымдары» (30,3%) саласында білім беру бағдарламалары бойынша оқиды, оның 9840 шетелдік студенттері Өзбекстан азаматтары (80 % -дан астам) . Өзбекстанда 2018 жылдың 31 қазанында мұғалімдер мәртебесі туралы арнайы заң қабылданды.

- 4520 халықаралық студенттер «10 денсаулық сақтау және әлеуметтік қауіпсіздік (медицина)» (Үндістан) білім беру бағдарламаларын таңдайды. Студенттердің бұл ағымы Үндістанда медициналық білім беру бағдарламалары бойынша оқудың қымбаттығымен (мин. 3 млн. Теңге), сонымен қатар Үндістандағы медицина қызметкерлеріне деген сұраныстың жоғарылығымен түсіндіріледі.

- Қазақстандағы университеттердің халықаралық жобаларының жалпы саны 302 бірлікті құрады. Қазақстандық университеттердің халықаралық жобаларға қатысуының үлкен үлесі Erasmus + жобаларына тиесілі.

V бөлім үшін

- I топтағы мүгедектер оқитын университеттердің үлесі жауап беретін университеттердің жалпы санының 39% құрады (116 ЖОО-ның 45-і), II топтағы мүгедектер - 62% (72), III топтағы мүгедектер - 75% (87) .

- Аз қамтылған отбасылардың студенттері оқитын университеттердің үлесі 62% (72), көп балалы отбасылардан - 76% (88), жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған адамдардан - 75% (87), толық емес отбасынан - 66% (116 университеттің 76-сы).

- Ауыл жастары оқитын университеттердің үлесі 60% құрайды (116 университеттің 70-і), оралман студенттер - 33% (116 университеттің 38-і) және Екінші

дүниежүзілік соғысқа қатысушылар мен мүгедектерге жеңілдіктер мен кепілдіктермен теңестірілген адамдар - 13% (116 университеттің 15-і).

- Еліміздің жоғары оқу орындарында дамуында кемістігі бар студенттер санының өсуі байқалады (1-3 топтағы мүгедектер). 2019-2020 оқу жылында 1685, 2018-2019 жылдары - 1786, 2017-2018 жылдары болды. - 1460 және 2016-2017 жж. - 1228 адам.

- Бакалавр дәрежесін дамуындағы мүмкіндігі шектеулі зерттеу студенттердің көпшілігі: 98% тобының I, 97% тобының II және 96% бастап топ III. Магистратурада - I топтың 2% -ы, 3% - II топ және 4% - III топтағы мүгедектік. PhD докторантура бағдарламалары үшін IDD бар студенттердің үлесі 1% - дан аспайды.

- 459 оқу ғимаратында 307 пандус (67%), 30 электрлік лифт, 168 лифт және 260 арнайы жабдықталған дәретхана бар. 16 азаматтық университеттің ішінен 5 университетте пандустар, арнайы жабдықтар жоқ. іш сүзегі және сурдоаудармашылар - 94 университет. Мүмкіндігі шектеулі студенттерге арналған білім беру бағдарламаларын тек 79 жоғары оқу орны жасаған (89%).

V I бөлім үшін

- Азаматтық университеттердің 17 % -ы ғана (20 университет) SOP-ны іске асырады. SOP-тың жалпы саны 81 құрады. Шетелдік серіктес университеттер саны - 13 елден 42 университет. Жалпы саны *SOP туралы* студенттері болды 899 адам. Оқытудың негізгі тілдері - қазақ, орыс, ағылшын, серіктес жоғары оқу орындарында - орыс, ағылшын, француз, неміс, поляк, қытай, корей, жапон (барлығы - 8 тіл);

- *34 университет (30%) әлемнің 22 елінен 107 серіктес ЖОО-мен ынтымақтастықта 186 қос дипломды бағдарламаны жүзеге асыруда. Студенттер контингенті 1308 адамды құрайды. Докторантураның 4 DDS ашылды. Оқытудың негізгі тілдері - қазақ, орыс, ағылшын, серіктес университеттерде - орыс, ағылшын, француз, неміс, испан, итальян, поляк, түрік, қытай, корей (барлығы 10 тіл).*

V II бөлімге дейін

- Азаматтық университеттердің 49% үш тілде білім береді. 57 университеттегі үштілді топтардың жалпы саны 3584 бірлікті құрады, студенттер контингенті - 38 061 адам. 2019-2020 оқу жылында өткен оқу жылымен салыстырғанда үштілді топтардағы студенттер санының 28% төмендеуі байқалды. Үштілді топтардың ең көп саны және олардағы студенттер контингенті мемлекеттік университеттерге келеді.

- Мемлекеттік тапсырыс бойынша үш тілде оқитын студенттердің саны 17 176 адамды құрайды (45%). Оның ішінде бакалавриаттағы студенттер саны - 13781 адам, магистратурада - 3022 адам, докторантурада - 373 адам. Мемлекеттік тапсырыс бойынша студенттердің ең көп үлесі ұлттық, мемлекеттік және акционерлік университеттерге келеді.

- CEFR классификациясына (ОЕК) сәйкес ағылшын тілін білу деңгейіне сертификатталған студенттер саны 20553 адамды құрайды. (54%). Оның ішінде 17682 адам бакалавриатта, 2453 адам магистратурада, 328 адам докторантурада.

- 57 қазақстандық ЖОО-да ағылшын тілінде сабақ беретін профессор-оқытушылар құрамының саны 4176 адамды құрайды. Оның ішінде 2971 адам бакалавриатта, 982 адам магистратурада, 223 адам докторантурада оқытады. Сонымен бірге, CEFR классификациясына (ОЕК) сәйкес ағылшын тілін білу деңгейімен сертификатталған оқытушылар құрамының саны 4062 адамды

құрайды. (97%). Оның ішінде бакалавриатта - 2890 адам, магистратурада - 954 адам, докторантурада - 218 адам.

- Тілдік дайындықтан өткен және тілдік құзыреттілікті арттырған оқытушылар құрамының саны 1777 адамды құрайды, оның ішінде бакалавриатта 1406 адам, магистратурада 357 адам, докторантурада 14 адам.

- Бағдарламалар бойынша үш тілде оқыған 2018-2019 оқу жылының түлектері қорғаған бітіру жұмыстарының саны 12102 бірлікті құрайды. Оның ішінде ағылшын тілінде - 1810 бірлік. (15%), қазақ тілінде - 5 346 бірлік. (44%), орыс тілінде - 4 946 бірлік. (41%).

V III бөлімге дейін

- Азаматтық университеттердің тек 20,6% -ы ғана МООС-ті қолданады. 24 ЖОО-ның жалпы саны 262 болды. Олардың ең көп саны - Алматы технологиялық университеті (34), Қазақ ұлттық университеті. әл-Фараби (22), Еуразия ұлттық университеті. Л.Н. Гумилев (21), Павлодар мемлекеттік педагогикалық университеті (21), Қазтұтынуодағының Қарағанды экономикалық университеті (21).

- Оқыту тілдері бойынша МООС-тың ең көп үлесі орыс тілінде жүргізіледі (150). МООС-ті тек ағылшын тілінде ШҚМТУ жүргізеді. Д.Серікбаев. Барлық онлайн курстардың ұзақтығы 8-ден 180 сағатқа дейін өзгереді. Өткізілген курстардың саны студенттердің оқу жұмысының күрделілігіне есептелмейді.

- Ресми емес білім беру нәтижесінде алынған оқыту нәтижелерін тану процедурасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 28 қыркүйектегі No 508 бұйрығына сәйкес жүзеге асырылады.

- Тыңдаушылардың жалпы саны 19015 адамды құрады. Олардың ең үлкен үлесі әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-ға (56,3% немесе 10708 адам), ОҚМПУ-ға (10,7% немесе 2050 адам), АТУ-ға (9,3% немесе 1775 адам) келеді. Біліктілігін жоғарылатуды және жаңа білімді алғысы келетін ересек тұрғындар 7,9%, мектеп оқушылары 7,4% құрайды.

- Виртуалды тренингті әзірлеуге және енгізуге жас ғалымдарды тарту өзекті болып қала береді. Жоғары оқу орындарының профессорлық-оқытушылық құрамы мен техникалық кадрларын даярлау цифрлық құзыреттіліктер мен дағдыларды дамыту, білім беру платформаларын дамыту үшін өте маңызды.

- Еліміздің жоғары оқу орындары ұсынатын онлайн-курстардың көпшілігінің тақырыбы бүгінгі күні өзекті емес, OOD, DB, PD циклдарының курстарын қайталайды, уақыттың заманауи талаптарына сәйкес келмейді (Мысалы, «Қазақстан қазіргі заман тарихы», « Информатиканы оқыту әдістемесі », « қазақ тілі », « қазақ тілінің грамматикасы », « тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі » және т.б.)

- Елдің цифрлық стратегиясына сәйкес желілік оқытудың басымдығы инженерлік-техникалық бағыт болып табылады. МООС дамыту кезінде университеттерге жинақталған ғылыми-педагогикалық тәжірибені ғана емес қолдануға кеңес беріледі. Өзекті тақырып - жаңа еңбек нарығы талап ететін тақырыптар.

- Жоғары оқу орындарының материалдық-техникалық базасымен жеткіліксіз жабдықталуы жаңа технологияларды, оқыту мен оқыту стратегияларын енгізуге мүмкіндік бермейді.

- Елдің жоғары оқу орындарында онлайн-курстарды ұйымдастыру және өткізу кезінде шетелдік университеттермен тығыз байланыс жоқ және шетелдік МООС платформаларын пайдалану тәжірибесі жоқ.

IX бөлімінде

- Шағын бағдарламалар азаматтық университеттердің 31,9% -ында шығарылады.
- Мiно бағдарламаларының жалпы саны 550 құрады. Мiно бағдарламаларының ең көп саны КИМЭП-те жүзеге асырылады (74), ҚарМУ им. Букетова (65), ҚазҰУ им. әл-Фараби (40), Қарағанды мемлекеттік индустриалды университеті (37), ҚазҰМУ және І. Абылай хан (37), ШҚМТУ И. Д.Серікбаев (35).
- Шағын бағдарламалар білім берудің 12 саласының 11-інде, 55 оқытудың 46-ында, 175 мамандықтың 112-сінде жүзеге асырылады.
- «Минор» бағдарламасына түскен бакалаврлар контингенті 19 388 адамды құрады, оның ішінде оқыту тілдері аясында: мемлекеттік - 8964, орыс - 7177, ағылшын тілінде - 3247 студент.
- Minor бағдарламаларының басым бөлігі мемлекеттік тілде оқытылады (42,8%).
- 37 университеттің ішінен Минор бағдарламалары аяқталғаннан кейін 15 сертификат, ресми транскрипт - 8, дипломдар - 8, дипломға қосымша - 6 университет беріледі.
- Институционалды деңгейде академиялық қауымдастық пен көптеген университеттердің басшылығы білім беру процесінде Minor бағдарламаларын іске асыруға дайын емес.

ҰЛТТЫҚ ДЕҢГЕЙДЕГІ ҰСЫНЫСТАР

I бөлім үшін

- «Шетелге, оның ішінде академиялық ұтқырлық шеңберінде оқуға жіберу ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2008 жылғы 19 қарашадағы No 613 бұйрығына жоғары оқу орындарын ұсына отырып, өзгерістер енгізу академиялық ұтқырлық шеңберінде шетелде оқуға үміткерлерді таңдау құқығы.
- Академиялық ұтқырлық бағдарламасының бюджетін университеттерге арналған орындар саны және шығындар бөлігіне шетелде оқуға арналған стипендияны қосу тұрғысынан ұлғайту.
- Магистранттардың академиялық ұтқырлық бағдарламасына бюджет қаражаты есебінен қатысу мүмкіндігін қарастырыңыз. Академиялық ұтқырлық шеңберінде студенттерді жіберуге арналған аймақтардың тізімін кеңейту ұсынылды.
- Сәйкес студенттердің сыртқы академиялық ұтқырлық есептеу көрсеткіштерін мәселелерді пысықтауды Еуростат және расставлены әдіснамасы . Бұл Қазақстанның халықаралық мәліметтер базасында көрінуіне ықпал етеді.

II бөлім үшін

- Шетелдік мамандарды, соның ішінде университеттердің топ-менеджментіне тарту туралы ережені әзірлеу (визалық және ұйымдастырушылық мәселелер, өтініштер беру кезінде ЖОО-ның жауапкершілігі) және пайдаланылмаған бюджет қаражатын қайтару.
- Шетелдік топ-менеджерлердің 3 жыл ішіндегі басқаруға қатысуын ескере отырып, оның жұмысының тиімділігін нақты бағалауға мүмкіндік беретін тиімділік көрсеткіштерін қайта қарау ұсынылады.
- Университеттің топ-менеджментіне кандидатураны мүмкіндігінше тезірек қабылдау туралы шешім қабылдау өте маңызды.

- Шетелдік мамандарды топ-менеджментке тарту бағдарламасының қатысушылары ретінде аймақтық университеттерді қарастырыңыз.

I II бөлім үшін

- Шетелдік мамандарды оқу-әдістемелік және ғылыми-зерттеу қызметіне тарту туралы Ережені әзірлеу ұсынылады (университеттерден өтінімдер қабылдау мерзімі, Білім және ғылым министрлігінің кандидаттарды растауы, шетелдік мамандардың бас тартуына байланысты қайтарылған бюджет қаражаты үшін университеттердің жауапкершілігі).
 - Шетелдік мамандарды оқытуға тартудың баға саясатын қайта қарау.
 - Шетелдік мамандарды оқытушылық қызметке тарту бағдарламасының тұжырымдамасын тек университеттерге арналған орындардың санын (білім және ғылым министрлігі деңгейінде шетелдік мамандардың атауларын бекітусіз), олардың болу мерзімдерін анықтау бөлігінде қайта қарау кем дегенде 2 апта.
 - Шетелдік мұғалімдердің жұмыс кезеңіне қатысты нәтижелік көрсеткіштеріне өзгерістер енгізіңіз.

I V бөлімге дейін

- Қазақстандағы жоғары оқу орындарында оқығысы келетін шетелдік азаматтар үшін визалық режимді жеңілдету шетелдік студенттердің көбеюіне ықпал етеді.
- Шетел азаматтарын тартуға арналған «Қазақстанда оқу» ұлттық онлайн платформасын әзірлеу.
- «Үйдегі интернационализация» академиялық жобасын бастау / қазақстандық және шетелдік студенттерге өз елдерінде бірлескен білім беру бағдарламаларында білім алу мүмкіндігі.
- Магистранттар мен докторанттардың Эразмус + қолдау бағдарламасына қатысуын мәжбүрлеу.
- Қазақстандағы жоғары оқу орындарының оқу және ғылыми ұсыныстарын маркетингтік жарнамалық бастамаларға мәжбүр ету.
- Қазақстан университеттерінің Еуропалық зерттеу университеттері лигасының (LERU) жобаларына қатысуы.

V бөлім үшін

- ЮНЕСКО 2020 жылға арналған білім беруді бақылаудың жаһандық есебін дайындауда: инклюзия және білім. Халықаралық сарапшылар БҰҰ-ға мүше мемлекеттердің SDG 4 бойынша өз міндеттемелерін (*инклюзивті білім берудің әрбір элементі үшін негізгі саяси шешімдер, мемлекеттік секторлар, әр түрлі деңгейдегі органдар және басқа да мүдделі тараптар арасындағы үйлестіру, білім беру саласында қамтылудың жоқтығын бақылау, қаржыландыру инклюзивті білім беру саласындағы стратегиялар. білім беру*). Осыған орай, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің және ведомстволық бағынысты ұйымдардың ресми сайттарында еліміздегі инклюзивті білім беру саясатын бөліп көрсету қажет. Мемлекеттік органдар мен ҰЕҰ әрекеттерін үйлестіру сонымен қатар 2015 жылы БҰҰ Бас Ассамблеясында Қазақстанның міндеттемелерін орындауға септігін тигізеді (SDG 17);
 - ЮНЕСКО-ның ғаламдық білім беру қалалары желісін (GNLC) ЮНЕСКО-ның өмір бойы білім беру институты құрды. GNLC тұрақты дамудың барлық он жеті мақсаттарына (SDG) қол жеткізуді қолдайды. Осылайша, GNLC инклюзивті оқытуды негізгі білімнен жоғары деңгейге көтеруге ықпал етеді. ГНЛК жетекші ұстаным ретінде барлық адамдарға, оның ішінде барлық осал топтарға өмір бойы білім алу мүмкіндіктерін кеңейту үшін жұмыс істейді.

- 2019 жылы IV Халықаралық Оқу Қалалары Конференциясында «Меделлин Манифесі» қабылданды. Құжаттың мақсаты - инклюзивті оқытудың негізгі принципі ретінде насихаттау. GNLC жергілікті басқару органдарына өмір бойы білім алу стратегияларын жасауға көмектеседі. Қазіргі уақытта желіге 53 елден 170 қала мүше. Бұл бастамаға Қазақстанның қосылуы туралы мәселені қарастырған жөн. Бұл елде инклюзивті білім беруді дамытуға көмектеседі.

- Ағымдағы жылдың 11-13 қыркүйегі Кали, Колумбия, ЮНЕСКО Колумбияның Ұлттық білім министрлігімен және Кали қаласымен бірлесіп, ерекше қажеттіліктері бар адамдарға білім беру бойынша Саламанка конференциясының 25 жылдығына орай білім берудегі инклюзия және теңдік туралы Халықаралық форум ұйымдастырды. «Барлық студенттер маңызды». Іс-шараның мақсаты - саясаткерлердің, тәжірибелі мұғалімдердің, қоғамдық ұйымдардың, үкіметтік емес құрылымдардың, әлеуметтік жобаларды жүзеге асырудағы серіктестердің және жеке сектордың инклюзивті білім беруді қолдау бойынша ортақ келісімдерге қол жеткізу және міндеттемелерді растау. Форум аясында «Калининің теңдік пен білімге қосылуды қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелері» құжаты қабылданды. Құжат мүдделі тараптардың инклюзивті білім беру жөніндегі міндеттемелерін растауда үздіксіз диалог пен ынтымақтастықты қамтамасыз етуге бағытталған.

VI бөлімге дейін

- үздік әлемдік тәжірибені ескере отырып, SOP және DDP енгізу бойынша университеттерге арналған нұсқаулық әзірлеу;
- республикалық және жергілікті бюджеттерден SOP / DCP бойынша қазақстандық жоғары оқу орындарының студенттерін оқытуға университеттерге қаржы бөлу мүмкіндігін қарастыру.

VIII бөлімге дейін

- халықтың әлеуметтік осал топтары үшін оқуды жеңілдету мақсатында мемлекеттік бағдарламаларда МООС тұжырымдамасын іске асыру;
- МООС-тің мазмұны мен оқыту технологиясын дамытуда профессорлық-оқытушылық құрамға бағытталған саясатты жүргізу.

IX бөлімінде

- Ұлттық деңгейде ЖОО-ға арналған Минор бағдарламаларын іске асыру жөніндегі нұсқаулықты дайындаған жөн: білім беру бағдарламасының жалпы еңбек сыйымдылығына Минор кредиттерін қосуды шешіп алу керек; берілген құжаттың түрін анықтау осындай бағдарламаларды меңгеру нәтижелері туралы; қаржыландыру бағдарламаларын негіздеу.
- Аяқталғаннан кейін берілген құжаттарды тану бөлігінде «Білім берудің кредиттік технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережесі» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 12.10.2018 жылғы No 563 бұйрығына толықтырулар мен өзгерістер енгізілсін. Минор бағдарламалары.
- Халықаралық тәжірибені ескере отырып, жоғары оқу орнынан кейінгі білім деңгейінде Минор бағдарламаларын іске асыру мүмкіндігін қарастыру ұсынылады.
- Тәжірибені тарату мақсатында Кіші бағдарламаларды жүзеге асыруда тәжірибесі бар университеттер базасында академиялық қауымдастық үшін тақырыптық семинарлар ұйымдастырыңыз .

ИНСТИТУЦИОНАЛДЫ ДЕҢГЕЙДЕГІ ҰСЫНЫСТАР

I бөлім үшін

- Қоса алғанда, халықаралық гранттық бағдарламалардың әлеуетін тиімді пайдалану. Эразмус + және Горизонт -2020.

- Университетшілік әлеуетті талапкерлерді іріктеуді күшейту, соның ішінде студенттердің тілдік дайындық деңгейін арттыру.
- Шетелдік серіктес университеттерге жіберілген студенттерге консультациялық қолдау көрсету. Университеттің академиялық саясатында оқыту мен несиелендіруді аударымдарының жеке жоспарларын құруды қамтамасыз ету.

II бөлім үшін

- Менеджментке шетелдік топ-менеджерлерді ғана емес, сонымен қатар «Болашақ» бағдарламасы мен Назарбаев Университетінің түлектерін де тарту үшін мақсатты кадр саясатын жүргізіңіз.
- Университеттің ғылыми-зерттеу қызметінде менеджментпен айналысатын шетелдік топ-менеджерлердің әлеуетін пайдалану.
- Университеттердің халықаралық департаменттеріне / кафедраларына тартылған шетелдік топ-менеджерлерге жүргізілген жұмыс туралы есеп беру ақпаратын дайындауда консультациялық қолдау және көмек көрсету міндеттелсін.
- Бухгалтерлік есеп бөліміне кадрлар бөліміне еңбек жағдайлары, оның ішінде Қазақстан Республикасындағы шетелдік азаматтар үшін қаржылық мәселелер бойынша консультациялық қолдау көрсетуді міндеттеңіз.
- Әкімшілік-басқарушылық құрамның ағылшын тілін білу деңгейін көтеру.

III бөлім үшін

- Оқу-зерттеу қызметіне ағылшын тілінде сөйлейтін шетелдік мамандарды тарту бойынша мақсатты саясат жүргізіңіз.
- Университеттің ресми сайтында «Біз сізді өз университетімізге шақырамыз» онлайн-платформасын әзірлеу үшін (шетелдік оқытушының өтініші).
- Университеттердің халықаралық департаменттеріне / кафедраларына жүргізілген жұмыс туралы есеп беру ақпаратын дайындауда шетелдік мамандарға консультациялық қолдау және көмек көрсету міндеттелсін.
- Университеттің академиялық саясатында жыл сайын шетелдік серіктес университеттерде тәжірибе және тәжірибе алмасу үшін оқытушылар мен ғалымдардың бағытын қамтамасыз ету.

IV бөлімге дейін

- Жыл бойынша нақты индикаторларды көрсете отырып, келісімшарттарды жүзеге асыру бойынша жол картасын / іс-шаралар жоспарын жасау (студенттер мен оқытушылар құрамы туралы сандық мәліметтер, жобалар, бюджет және атқарушылық келісім).
- Шетелдік студенттерді көптеп тарту үшін Қазақстан Республикасының Стипендиялық бағдарламасының әлеуетін пайдаланыңыз.
- ЖОО-ның ағылшын тіліндегі білім беру бағдарламаларының сандық және сапалық форматтарын кеңейту.
- «Горизонт» -2020 және «Horizon Europe» ғылыми-инновациялық грант бағдарламаларына қатысуға оқытушылар мен зерттеушілерге консультациялық қолдау.

V бөлім үшін

- Стратегия университеттерінде Younes K O және Еуропалық Одақ халықаралық құжаттарының негізгі ережелерін табыңыз ;
- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы әзірлеген **жоғары және жоғары оқу орнынан**

кейінгі білім берудің әлеуметтік факторы тұжырымдамасының көрсеткіштерін университеттің академиялық саясатына енгізу ;

- Инклюзивті білім беру көрсеткіштерін есепке алу (статистика) бойынша университеттің ААЖ-да ақпараттық картаны әзірлеу және әлеуметтік осал және аз топтағы студенттердің оқудағы жетістіктерін бақылау (оқуға түсу, оқуға түсу себептері, оқу нәтижелері, қоғамға тарту) өмір);

- Университеттің құрылымында қосу мәселелерін үйлестіретін арнайы құрылымдық бөлімшелер қарастырылған. Мүмкіндігі шектеулі студенттерді ғана емес, сонымен бірге басқа әлеуметтік осал студенттерді де ертіп жүру елдің жоғары оқу орындарының әлеуметтік міндеттемелерінің бір көрсеткішіне айналуы керек .

V I бөлім үшін

- қазақстандық жоғары оқу орындарында қосымша ағылшын тілі курстарын ұйымдастыру арқылы студенттер мен оқытушылар құрамының тілдік құзыреттілігін арттыру;

- несиелерді қайта есептеу кезінде, ең алдымен, шетелдік серіктес университеттердің пәндерінің атауы мен мазмұнына емес, пәндермен қалыптасқан оқыту нәтижелеріне назар аударыңыз.

V II бөлімге дейін

- Қосымша тілдік курстар (ағылшын, қазақ және орыс тілдері) ұйымдастыру арқылы студенттердің тілдік құзыреттілігін арттыру;

- Оқытушылар құрамы мен орта мектеп мұғалімдерінің тілдік құзыреттіліктерін арттыру шеңберінде жаппай тілдік курстарды (ағылшын, қазақ және орыс тілдері) дамыту. Студенттердің тілдік деңгейлерін арттыру мектеп мұғалімдері мен жоғары оқу орындарының профессорлық-оқытушылық құрамының тілдік дағдылары дамымайынша мүмкін емес;

- Үштілді білім беру бағдарламалары бойынша студенттердің CEFR классификациясы (ОЕК) бойынша ағылшын тілін білу деңгейін анықтау үшін әмбебап тестілеуді өткізу.

- Университеттердің студенттері мен оқытушылар құрамының тілдік практикасына ағылшын тілді мамандардың ұзақ мерзімді негізде Қазақстан Республикасы университеттерінің жаппай тартуы;

- Бойынша пойыз қызметкерлер деп педагогикалық жоғары оқу орындары мен университеттер БӨ ЕМС үш тілде және ағылшын тілінде арналған педагогикалық және тілдік практика жүзеге асыру үшін олардың аймақтарда орта мектеп қамқорлыққа алып , олардың түлектеріне .

V III бөлімге дейін

- даму кезінде:

- үздік білім беру ресурстарының әлемдік тәжірибесі мен саясатын қолдану үшін онлайн-курстың мазмұны;

- онлайн-курстардың тақырыптары еңбек нарығының кадрларға қажеттілігін ескереді;

- МООС сандық технологияларды оқыту мен оқуда қолданады;

- МООС ұйымдастыру және өткізу кезінде шетелдік университеттердің оң тәжірибесін пайдалану үшін онлайн-курстар.

- онлайн-курстар өткізу үшін, заманауи жабдықтармен қамтамасыз ету үшін жағдай жасау;

I X бөлім үшін

X Minor бағдарламасы туралы ақпаратты ресми сайттарда және әлеуметтік желілерде орналастырыңыз (мұндай бағдарламалардың мүмкіндіктері мен артықшылықтары туралы).